

BR. 117

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRA NSTVA OD 1. JULA 1944. O NAPADU JEDINICA NOV I POJ NA BOSILJEVO I O BORBAMA KOD KRAPINE, LUBREGA, KOPRIVNICE, IVANIC-GRADA, ĐAKOVA, KARLOVCA, DELNICA I METKOVIĆA¹

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 183/44.

OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

1. VII 1944. godine

I Obći pregled:

Veliki uspjeh u podhvatima kod Ivanić-Grada, Đakova, Karlovca i Prozora.

Napadaj neprijateljskih zrakoplova na istočno područje Zagreba, Banja Luku, Brod i Brčko, te želj. postaje i prugu kod Okučana, Sibirja, Tarčina i Pazarića.

Oboreno je 5 neprijateljskih zrakoplova.

II Područja:

Krapina: U borbi postrojbi P.T.S. kod s. Jesenje (5 km s.s.i. Krapine) 25. VI razbijena je jedna skupina partizana pri čemu su pala 22 partizana (izbrojeno). Vlastitih gubitaka nije bilo.

Varaždin: Na visovima južno i jugoistočno od Ludbrega opaženo je okupljanje jačih partizanskih snaga, koje

¹ Original (pisan na mašini, latinicom) u Arhivu V.I.I., reg. br. 1/1—1, k. 40. Redakcija je u dnevnim izvještajima Zapovjedništva glavnog stožera domobranstva izostavila dijelove teksta koji se pretežno odnose na događaje u Bosni i Hercegovini (tom IV) i Sremu (tom I).

je ometano topničkom vatrom iz Ludbrega.² Poduzete su protumjere i upućeno pojačanje u Ludbreg."

Koprivnica: U borbi kod s. Subotica (6 km s.s.z. Koprivnice) 28. VI palo je 15 partizana (izbrojeno) (spoj dnevno izvješće br. 182).⁴ Vlastiti gubitci: 3 ustaše mrtva i 4 ranjena.

Ivanić-Grad: 27. VI prigodom razviđanja u području 15 km s.z. Ivanić-Grada ubijena su 2 partizana i 1 partizanka, a 2 partizana i 1 partizanski dužnostnik su zarobljeni. Plien: 2 puške i 4 kotura.

29. VI u podhvat u hrvatsko-njemačkog oružništva i kozačkih postrojbi kod s. Preseka (12 km z. Ivanić-Grada) obkoljena je jedna partizanska skupina od 8 ljudi, pri čemu je 56 živih partizana uhvaćeno s oružjem, a ostali su poginuli ili poskakali u r. Savu i utopili se:

Dakovo: 28. VI u podhvat u njemačko-hrvatskih postrojbi sjeverozapadno od Đakova odbačen je neprijatelj i pored ogorčenog odpora, pri čemu je palo preko 80 partizana, a 4 su zarobljena.⁵ Razoreno je nekoliko neprijateljskih logora i zaplijenjeno dosta oružja, strjeljiva i opreme.

Karlovac: U podhvat u njemačkih i naših postrojbi u Zumberku naišlo se na jake neprijateljske snage.⁶ U teškim borbama pala su 42 partizana (izbrojeno), a daljnjih 200 poginulih ocienjeno i 4 zarobljena. Plien: 1 strojopuška i mnogo ručnog vatrenog oružja.

Vlastiti gubitci: 9 mrtvih i 33 ranjena (Niemci i 2 Hrvata).

¹ Na području Ludbrega vršeno je prikupljanje jedinica 10. korpusa i 28. divizije za napad na Ludbreg (vidi dok. br. 6).

⁵ Iz dnevnog izvještaja PTS se vidi da je 1. jula u Ludbreg vraćena 1. bojna 1. puka PTS i 7. bojna 5. ustaškog zdruga i da je zapovjednik posade u Ludbregu tražio da avioni bombarduju položaje jedinica 10. korpusa i 28. divizije (Arhiv V.I.I., reg. br. 1—268 26, k. 112).

⁴ Borba je vodena između 32. divizije i 5. ustaškog stajaćeg dje-latnog zdruga (vidi dok. br. 18 u ovoj knjizi i tom V, knj. 28, dok. br. 100 i 144).

⁵ Gubici jedinica 12. divizije u toj borbi bili su: 1 mrtav, 10 ranjenih i 2 nestala (vidi tom V, knj. 28, dok. br. 108).

⁶ O toku i rezultatima borbi koje su vođene od 27. juna do 2. jula 1944. između jedinica 8. i 34. divizije NOVJ i njemačko-ustaških snaga vidi dok. br. 8 i 31.

30. VI napale su 3 odmetničke »brigade« našu posadu uporišta u Bosiljevu (22 km j.z. Karlovca). Posada je junački odbila sve napadaje, a upućena pojačanja odteretila su posadu i protjerala napadače.⁷

Delnice: Odpočeo je podhvat u području Delnice — Mrkopalj radi uništenja tamošnjih odmetničkih snaga, u čijim redovima su se pojavili međusobni sukobi i neslaganje s veliko-srbsko-komunističkim vodstvom.⁸

9

Metković: U podhvatima 14 km j.i. Metkovića poginula su 24 partizana (izbrojeno), a još 29 poginulih ocijenjeno.

Djelat, vlast, zrakopl.:

Vršilo je oružano razviđanje i podpomaganje naših postrojbi u podhvatima.

Djelat, nepr. zrakopl.

27. VI kod želj. postaje Bistarac u području Tuzle, srušila su se 3 neprijateljska zrakoplova, dok se još jedan srušio kod Međaša te zajedno sa posadom izgorio.

28. VI napala su 4 neprijateljska zrakoplova (označena crvenom petokrakom zvijezdom) strojničkom vatrom Brčko. Podrietlo zrakoplova se provjerava.

Osim toga istog dana napala su 4 anglo-američka zrakoplova u niskom letu ponovno područje Brčkog, pri čemu je poginula 1 građanska osoba, a 7 ih je ranjeno. Šteta je neznatna.

29. VI napali su neprijateljski zrakoplovi strojničkom vatrom želj. postaje Tarčin i Pazarić (na pruzi Sarajevo — Konjic). Jedan stroj je oštećen, 1 vagon zapaljen, a ranjeni su: 2 njemačka vojnika, 1 domobran i 4 građanske osobe.

30. VI oko 1000 sati napali su neprijateljski zrakoplovi bombama i strojničkom vatrom u 4 vala

⁷ Napad su izvele jedinice 15. divizije 7. korpusa u sadejstvu sa 13. divizijom 11. korpusa NOVJ (vidi dok. br. 23).

⁸ O prodoru njemačko-ustaških snaga na oslobođenu teritoriju Gorskog kotara 30. juna 1944. i o stanju u jedinicama i na terenu vidi dok. br. 23 i 24 u ovoj knjizi i knjigu depeša Glavnog štaba NOV i PO Hrvatske u Arhivu V.I.I., reg. br. 1—1, k. 119/10.

* Tačkicama su označeni izostavljeni dijelovi teksta.

od po 7—10 zrakoplova sela: Žitnjak, Retkovec i Culinec, te želj. prugu kod Sesveta (sve istočno od Zagreba). Pored nekoliko težih bombi bačenih na želj. prugu kod Sesveta i cestu Sesvete — Zagreb, te 2 bombe bačene na istočni kolodvor (R.K.¹⁰) u Zagrebu, bombardiranje je vršeno srednjim bombama i bombama za žive ciljeve. Porušeno je 7 kuća, dok je ostala tvorna šteta neznatna.

Ovom prigodom napali su neprijateljski lovci strojničkom vatrom seljake na poljskim radovima i građanstvo, koje se pokušavalo zakloniti po šumarcima.

Do sada se zna za 23 mrtva, 78 teško ranjenih i 05 lahko ranjenih. Ubijeno je 15 komada stoke.

Od pripadnika oružanih snaga poginulo je 5 domobrana, a 23 su ranjena.

Ustanovljeno je da su neprijateljski zrakoplovi i ovom prigodom bacali eksplozivna naliv pera.

Istog dana oko 1100 sati prigodom prelieta jedne veće skupine neprijateljskih bombardera odvojila se jedna skupina od 15 neprijateljskih zrakoplova i izvršila napadaj bombama i strojničkom vatrom na Banju Luku i okolicu. Bačeno je oko 50 težkih bombi. Pogođena je vojarna u logoru »Kulina Bana« i tvornica duhana, ali nema veće štete. Srušena je grkokatolička crkva i 2 posebničke zgrade a više ih je oštećeno.

Poginuo je 1 njemački dočastnik, jedan domobran i 3 građanske osobe (2 muškarca i 1 žena).

30. VI napali su neprijateljski zrakoplovi bombama i strojničkom vatrom također i Šibinj (9 km z.s.z. Broda) pri čemu su poginule 3 građanske osobe.

Istog dana prije podne bombardirali su neprijateljski zrakoplovi želj. prugu istočno od Okučana i razorili oba kolosjeka. Jedan kolosjek je istog dana popravljen.

Ovog dana napali su neprijateljski zrakoplovi strojničkom vatrom i Brod, zbog čega se nije moglo nastaviti s odkopavanjem i razčišćavanjem ruševina. Srušen je jedan neprijateljski zrakoplov.

Osim navedenog bacili su neprijateljski zrakoplovi 30. VI po nekoliko bombi u području Daruvara, Siska i Bos. Dubice. Štete nije bilo.

Ranžirni kolodvor

Obćenito: Noću 28/29. VI partizani su porušili most kod Badljevine¹¹ (8 km s. Pakraca) te izvršili vatreni prepad na posadu Badljevine i Grubišnog Polja.

Prigodom razviđanja kod Zaprešića oružnici su ubili jednog, zarobili 7 i ranili 2 partizana te zaplenili 4 puške.

Događaji na želj. prugama:

30. VI oko 1800 sati neprijateljski zrakoplovi onesposobili su strojničkom vatrom 2 stroja u želj. postaji Okučani.

Na pruzi Zagreb — Karlovac 1. VII u 0150 sati između ž.p. Jastrebarsko i Zdenčina minama je oštećena želj. pruga. Promet se vrši prelaženjem.

Na pruzi Čakovec — Kotoriba noću 27/28. VI minirana je pruga na 98 mjesta između ž.p. Čakovec i Kunovec-Subotica. Promet je prekinut.

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

Po nalogu
Glavara glavnostožernog ureda
Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni podpukovnik
(HELBICH)
Helbich

(M. P.)

¹¹ Most je srušio Daruvarski NOP odred (Arhiv V.I.I., reg. br. 1—1, k. 119/7).

BR. 118

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRA NSTVA OD 2. JULA 1944. O DEJSTVIMA PROTIV JEDINICA NOV I POJ KOD KOPRIVNICE I SINJA, O NAPADIMA SAVEZNIČKIH AVIONA I DIVERZIJAMA NA KOMUNIKACIJAMA¹

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 184/44.

OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

2. VII 1944 godine.

I Obći pregled:

Nastavlja se progon neprijatelja u području Prozora. Odpočeo je podhvat na Bjelašnici planini. Napadaj neprijateljskog zrakoplovstva na Split, Sisak i Caprag. Oboren 1 neprijateljski zrakoplov.

II Područja:

Koprivnica:

Noću 29/30. VI odbijen je napadaj partizana na Koprivnicu. Pojednost još nisu javljene.²

U borbama 30. VI kod s. Subotice (6 km z.s.z. Koprivnice) zadani su neprijatelju osjetljivi gubitci, ali su partizani svoje mrtve i ranjene uspjeli odvući.³

Vlastiti gubitci: 3 ustaše mrtva i 8 ranjenih.

Sinj: Završen je podhvat u području Ogorje (16 km z. Sinja), gdje su razpršeni manji dielovi jedne partizanske nazovi »divizije«. ⁴ Palo je 17 partizana i 3 su zarobljena. Plien: 2 strojopuške, 6 pušaka, 11.000 puščanih naboja i drugo vojničko tvorivo. Vlastiti gubitci: 1 ustaša mrtav.

¹ Original (pisan na mašini, latinicom) u Arhivu V.II., reg. br. 2/1—1, k. 40.

² Vjerovatno je neka jedinica 10. korpusa NOVJ izvršila demonstrativni napad na Koprivnicu (vidi dok. br. 96).

³ Jedinice 32. divizije imale su u toj borbi 3 mrtva i 8 ranjenih (vidi dok. br. 51).

⁴ Drugi bataljon 8. dalmatinske brigade imao je 25. juna u borbama na prostoriji Ogorje — Bulići 4 mrtva i 3 ranjena (vidi dok. br. 63).

Djelat, vlast, zrakopl.:

Vršilo bojne zadaće, razviđalo i podpomagalo naše postrojbe u podhvatima.

Djelat, nepr. zrakopl.:

30. VI neprijateljski zrakoplovi bacili su oko 200 bombi od 50—200 kgr. na područje 5—11 km j.z. Novog Marofa. Poginule su 2 osobe, a više ih je ranjeno. Istog dana oboren je jedan neprijateljski zrakoplov kod Pakraca.

30. VI. 10 neprijateljskih zrakoplova bombardirali su Split. Bombe su pale na predgrađe Bačvice i Firule te luku. Ima porušenih kuća i oko 30 poginulih građana. U luci su oštećeni neki brodovi.

30. VI prigodom bombardiranja želj. pruge kod Okučana napadnuta je strojničkom vatrom i želj. postaja Okučani, a oko 1800 sati 4 neprijateljska zrakoplova napali su strojničkom vatrom radnike, koji su popravljali oštećenu prugu te obližnje selo G. Bogičevci. Oštećena je jedna lokomotiva, a 2 su onesposobljene. Žrtava nema.

1. VII napali su neprijateljski zrakoplovi strojničkom vatrom želj. postaju Turopolje. Ima žrtava.

Istog dana oko 1500 sati 4 neprijateljska lovca napali su strojničkom vatrom u niskom lietu Sisak i Caprag. Ima štete i žrtava.

Obćenito: U toku razviđanja kod Kutine i Samobora poginula su 3 partizana, a 1 se predao.

Kod Ostrožca i Rame 26. VI naši razviđački odjeli uništili su 23 vojna neposlušnika.

Osobitosti: Doznaje se da su 19. VI partizani porušili most 9 km j.i. Ljubuškog i oštetili 3 kuće. Za odmazdu Niemci su objesili 2 taoca.

Za porušeni most kod Badljevine streljana su 3 taoca iz s. Kip.

Noću 29/30. VI primjećena su nad Petrinjom 4 neprijateljska lovca, koji vjerojatno uzlieću negdje s našeg područja kod Čemernice (8 km z. Gline).

Događaji na želj. prugama:

30. VI na pruzi Sarajevo — Zenica kod Jošanice nalletio je vlak na minu. Stroj i 1 vagon izbačeni su, pruga je oštećena, a ranjena su 2 željezničara.

Noću 1/2. VII partizani su napali želj. prugu između ž.p. Gradec i Vrbovec. Posljedak nije poznat.

1. VII u 0855 sati između ž.p. Bos. Novi i Blagaj naletio je na minu teretni vlak. Stroj i 4 kola izkočila. Žrtava nije bilo.

Istoga dana u 0745 sati između ž.p. Prijedor i Brezičani naišao je na minu radni vlak. Stroj i 1 kola su oštećena, a 2 kola su izkočila. Ima 5 mrtvih i 8 ranjenih.

2. VII u 0540 sati između ž.p. Jastrebarsko i Desinec (na pruzi Zagreb — Karlovac) naletio je na minu oklopni vlak. Oštećena je samo želj. pruga.⁵

Istog dana na istoj pruzi u 0630 sati između ž.p. Draganići i Karlovac naišao je na minu drugi oklopni vlak. 2 domobrana su ranjena.⁶

U toku 1. i 2. VII minirana je želj. pruga između ž.p. Draganići i Karlovac te Zdenčina i Jastrebarsko. Kvarovi su popravljani.⁷

Noću 30. VI/1. VII između ž.p. Sunja i Majur minama je oštećena želj. pruga.

1. VII. otvoren je promet na želj. pruzi Sarajevo — Višegrad.

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

Po nalogu
Glavara glavnostožernog ureda
Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni podpukovnik
(HELBICH)
Helbich

(M. P.)

⁵, ⁶ i ⁷ Diverziju je izveo Drugi diverzantski bataljon ("vidi dok. 73).

BR. 119

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRANSTVA OD 3. JULA 1944. O NAPADU JEDINICA NOV I POJ NA BOSILJEVO I TRILJ I O BORBAMA KOD KOPRIVNICE, ĐAKOVA, JASTREBARSKOG, OGULINA I NA BLOKOVU¹

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 185/44.

OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

3. VII 1944 godine.

I Obći pregled:

Uspjeh u podhvat u kod Konjica i u području Jastrebarskog.

Nov teroristički napadaj na Brod. Napadaj neprijateljskih zrakoplova na Vinkovce i Novu Gradišku.

Oborena su 2 neprijateljska zrakoplova.

II Područja:

Ivanić-Grad:

U toku je podhvat u području između Ivanić-Grada i r. Save. Prvog dana poginulo je 5, a zarobljeno 18 partizana. Plien: 1 strojica i više ručnog vatrenog oružja.²

Koprivnica:

Odbijen je napadaj partizana na Koprivnicu noću 30. VI/1. VII. Ovo je već treći noćni napadaj na Koprivnicu.³

1. VII. dvie partizanske »brigade« uspjele su se približiti Koprivnici kod s. Bolfan (13 km. s.z. Koprivnice), te se nalaze na crti: Sigetec — Radeljevo — Bukovec (2 km. s.i., 9 km. j.j.i. i 8 km. j.i. Ludbrega). U toku su protumjere.⁴

Đakovo: Uspješno se nastavlja podhvat u području zapadno od Đakova uz jači neprijateljski odpor.⁵

¹ Original (pisan na mašini, latinicom) u Arhivu V.I.I., reg. br. 3/1—1, k. 40.

² Vidi dok. br. 117.

³ Vidi primjedbu br. 2 uz dok. br. 118.

⁴ Navedene položaje držale su tada brigade 32. divizije (vidi dok. br. 51).

⁵ Otpor su pružale jedinice 12. divizije (vidi dok. br. 109 i 120).

Karlovac: U borbama 11 km z. od Karlovca poginulo je 37 partizana.

U nastavku podhvata u području Jastrebarskog 28. VI poginulo je daljnjih 72 partizana, zaplijenjena 1 stroj-nica i više pušaka. 30. VI poginulo je još 55 partizana, daljnjih 25 poginulih je ocienjeno, 1 zarobljen, a zaplie-njena 1 stroj-nica i više ručnog vatrenog oružja.⁶

Ogulin: Pojačanje upućeno za odterećenje našeg uporišta Bos-iljevo (16 km s.s.i. Ogulina) približilo se Bosiljevu do na 2 km. Posada Bosiljeva probila se i pridružila pristiglom pojačanju. Borbe su još u toku.

Partizanski gubitci cieni se na oko 200 mrtvih i ra-njenih. Vlastiti gubitci: 19 ustaša i oko 45 Niemaca pogi-nulo, 1 Niemac i 27 ustaša ranjeno, i 9 ustaša nestalo. Izgubljeno je: 6 strojopušaka i 1 stroj-nica.⁷

Podhvatne snage, koje su iz Ogulina nadirale u Gor-ski Kotar, dostigle su Vrbovsko, Mrkopalj i Mrzlu Vodicu, pri čemu su pala 22 partizana i zaplijenjene 4 stroj-nice te strjeljivo.⁸

Zbog iznenadnog ugrožavanja područja Bosiljevo — Ogulin, morale su se podhvatne snage povući opet u Ogu-lin. Na povratku jedna ustaška bojna napadnuta je južno od Vrbovskog, ali je napadaj odbila i pobila 75 partizana, zarobila 13 i zaplijenila: 2 stroj-nice, 2 stroj-samokresa i 70 pušaka. Vlastiti gubitci: 2 ustaše poginula i 4 ranjena.⁹

Cazin: U manjem podhvatu sjeverno od Cazina protjerane su slabije partizanske skupine.¹⁰

Sinj: Prolazno izgubljeno uporište Trilj (12 km j.i. Sinja) ponovno je zaposjednuto. U ovim borbama palo je 26 od-metnika. Domobranska posada imala je gubitaka u ljud-stvu i oružju. Nestalo je 40 domobrana.¹¹

Makarska: 29. VI započeo je podhvat u području istočno i sje-veroistočno Makarske. Jedna podhvatna skupina slomila je slabiji neprijateljski odpor, dok je druga i pored jakog

⁶ Vidi dok. br. 8 i 31.

⁷ Opširnije o borbama za Bosiljevo vidi dok. br. 23, 107 i 117.

⁸ i ⁹ O gubicima jedinica 13. divizije u tim borbama vidi dok. br. 23.

¹⁴ Stab 4. korpusa poslao je o tome 3. jula Glavnom štabu NOV 1 PO Hrvatske slijedeću depešu: »2. VII. jedinice I. Muslimanske bri-gade odbile su ustaške snage koje su iz Cazina došle na Skokove i na-nijele im gubitke. Nepr. je protjeran u Cazin. Naši gubici 2 mrtva i 5 ranjenih«. (Arhiv V.I.I., reg. br. 4—13/1, k. 429 A.)

¹¹ Vidi dok. br. 120.

neprijateljskog otpora zauzela prevoj Turija (9 km s.i. Makarske).¹²

Neprijatelj se povlači u smjeru juga.

Djelat, nepr. zrakopl.:

Pojačana neprijateljska zrakoplovna djelatnost.

2. VII između 1155 i 1210 sati ponovno je izvršen težak teroristički napadaj na Slavonski i Bosanski Brod u 2 vala.

Oko 40 neprijateljskih bombardera bacili su veći broj bombi do 500 kgr. težine na središte grada Broda, gdje je srušen velik broj kuća. Broj žrtava je mali.

Istog dana napali su neprijateljski zrakoplovi razornim i zapaljivim bombama i Novu Gradišku. Pojednostosti još nisu javljene.

2. VII izvršen je napadaj i na Vinkovce. Prema prvim viestima oštećena je želj. pruga i oko 10 građanskih kuća uz prugu. Bombe su pale na prostor između glavnog i teretnog kolodvora. Broj žrtava još nije javljen.

2. VII oko 1200 sati oboren je 1 neprijateljski lovac kod Mostara. Pilot je poginuo. Vlastiti gubitci: 2 mrtva i 1 ranjen.

Istog dana protuzrakoplovna obrana Sarajeva oborila je 1 neprijateljski bombarder iz kojega je izkočilo 6 članova posade padobranima.

Obćenito: Odbijen je pokušaj smetanja na obskrbnoj cesti Bihać — Knin.

Odbijen je napadaj na uporište i cestu sjeverno od Bos. Grahova.

Prigodom borbi kod Dervente 28/29. VI poginulo je 8 i ranjeno isto toliko domobrana.

U toku manjih djelatnosti i razviđanja kod Čazme, Karlovca i Gospića poginulo je 16, ranjeno 10 i zarobljeno 18 partizana. Zaplijenjeno je 1 strojnica, 4 puške i drugo ručno vatreno oružje. Vlastiti gubitci: 2 domobrana ranjena.

Događaji na želj. prugama:

Na pruzi Dugo Selo — Križevci 2. VII u 0750 sati između ž.p. Prikraj i Vrbovec naletio je na minu izvidnički vlak. Izkliznula su 3 štitna kola.¹³

¹² Vidi dok. br. 46.

¹³ Minu su postavili dijelovi 3. diverzantskog bataljona (Arhiv V.I.I., reg. br. 2—4, k. 124).

Noću 2.3. VII minirana je pruga između ž.p. Turo-polje i Lekenik.¹⁴

Iste noći naletio je na minu vojni vlak između Leke-nik i Greda.¹⁵ Izkliznula su 1 kola i oštećena je pruga.

2. VII neprijateljski zrakoplovi napali su teretni vlak kod želj. postaje Generalski Stol i onesposobili stroj.

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

Po nalogu
Glavara glavnostožernog ureda
Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni podpukovnik
(HELBICH)
Helbich
(M. P.)

BR. 120

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DO-MOBRA NSTVA OD 4. JULA 1944. O NAPADU JEDINICA NOV I POJ NA DOMOBRA NSKU POSADU U TRILJU I O BORBAMA NA PODRUČJU VARAŽDINA, ĐAKOVA, JA-STREBARSKOG, U GORSKOM KOTARU I NA BLOKOVU¹

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 186/44
OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA
4. VII 1944 godine.

I Obći pregled:

Uspjeh u podhvat u kod Jastrebarskog, Hrv. Mitro-vice i Makarske.

Nastavlja se progon neprijatelja u području Kalino-vika, te u području Našica, gdje je dostignut Čaglin.

Srušeno 8 neprijateljskih zrakoplova.

u j i5 p r u g u su minirali diverzanti 2. diverzantskog bataljona (vidi dok. br. 73).

¹ Original (pisan na mašini, latinicom) u Arhivu V.II., reg. br. 12/1—1, k. 40.

II Područja:

Varaždin: Zapaženo je jače prikupljanje partizanskih snaga u širem području Varaždina. Poduzete su protumjere.²

Đakovo: U podhvatu u području Našice — Đakovo podvratne skupine, koje nadiru iz sjeveroiztoka, dostigle su Caglin (18 km j.z. Našica).³

Jastrebarsko:

U nastavku podhvata 1. VII u području 10 km z.j.z. Jastrebarskog neprijatelj je potisnut u smjeru sjeverozapada uz 45 poginulih partizana.⁴

Ogulin: Završen je podhvata u području Gorskog Kotara. Podvratne snage vratile su se na polazne postave.*

Makarska:

Završen je podhvata u području Biokova, koji je počeo 29. VI. Partizanska skupina je uništena i razpršena uz 27 poginulih (izbrojeno) i daljnjih 40 poginulih ocijenjeno.⁶

Djelat, vlast, zrakopl.:

Vršilo je razviđanje te obskrbu posade u Srebrenici i podpomagalo čete u podhvata.

Djelat, nepr. zrakopl.:

Neprijateljski zrakoplovi 1. VII ponovno su napali most na Roškom Slapu kod Skradina bez učinka.

Istog dana oštetili su cestovni most preko r. Drave kod Barča.

1. VII neprijateljski lovci napali su 2 naša teretna samovoza na putu Duvno — Sujica. Jedan ustaša mrtav i 3 ranjena.

Istog dana srušen je 1 neprijateljski zrakoplov na Kalniku.

² Na tom području djelovali su dijelovi Zapadne grupe NOP odreda 10. korpusa NOVJ (Arhiv V.I.I., reg. br. 6—201, k. 551 B).

³ Opširnije o tome vidi dok. br. 109 u ovoj knjizi i dok. br. 4—2/II, k. 473 u Arhivu V.I.I.

⁴ O gubicima 8. i 34. divizije u borbama od 27. juna do 2. jula 1944. vidi dok. br. 8 i 31.

⁵ Vidi dok. br. 23, 24 i 117.

⁶ Jedinice Južnodalmatinske grupe nisu bile raspršene ni uništene, niti su imale gubitke koji su ovdje navedeni (vidi dok. br. 46).

1. VII oborila je protuzrakoplovna obrana u Sarajevu 3 neprijateljska bombardera, koji su pali kod Hadžića, Podorašca i Konjica. Još jedan bombarder srušio se kod Visokog. Sest članova posade ovih zrakoplova je poginulo, 10 ih je zarobljeno, a za ostalima, koji su izskočili padobranima, traga se.

Noću 1/2. VII neprijateljski zrakoplovi napali su strojnicama plovna vozila na Dunavu u Zemunu. Poginuo je 1, ranjena su 2 mornara. Srušena su 3 neprijateljska zrakoplova.

Prema izvješću Zapovjedništva mornarice 2. VII napadnut je iz zraka i Vukovar. Srušeno je 6 kuća. Ima žrtava.

Prilikom zračnog napadaja na Vinkovce 2. VII prema prvim viestima ima 7 mrtvih i 21 ranjena grad. osoba. Od pripadnika Orsa⁷ poginula su 2 častnika, 1 domobran, a 2 su domobrana ranjena.

Obćenito: Doznaje se da je u borbi s neprijateljem, koji je 27/28. VI prešao prugu na dielu Podorašac — Tarčin palo: 2 domobrana, ranjeno 1 častnik, 4 dočastnika i 3 domobrana, a 3 dočastnika i 13 domobrana nestalo, dok su partizani prema izkazima zarobljenih imali 60 mrtvih i 150 ranjenih.⁸

Posada u Trilju pobila je 29. VI oko 30 partizana, a sama je imala 29 ranjenih, 20 nestalih, 11 zarobljenih i nešto gubitaka u oružju.⁹

⁷ Opšta radna služba »

⁹ U operacijskom dnevniku 1. proleterske divizije o tome piše: »Pokret div. na polazne položaje za prebacivanje preko komunikacije Konjic — Sarajevo. Prebacivanje se vrši u 3 kolone. III. brigada sa Štabom div. i Štabom korpusa (odnosi se na Štab 1. proleterskog korpusa — prim. red.) prebacila se kod Podorašca. U 22.30 č. III. brigada izvršila je napad na uporište ž. st. Brđani i Komine. Poslije kraće borbe likvidirali su uporište Podorašac a borba na ž. st. Brđani i Komine je produžena. Do zore 28. juna likvidirana je i zapaljena ž. st. Brđani i Komine. U Podorašcu uništeno je jedno skladište sa oko 2 vagona puščane i minobacačke municije, jedan magacin sa spremom. Dignuta su dva propusta na pruzi i uništeno nekoliko stotina metara pruge. Svi bunker i uporišta spaljeni su.

Ubijeno 30 nepr. vojnika, više ranjeno. 21 zarobljen. Gubici III. brigade 2 mrtva i 22 ranjena. Zaplijenjeno 1 p. mitraljez, 15 pušaka, 50 bombi za teški bacač i nešto odijela i municije«. (Arhiv V.I.I., reg. br. 16/78—6, k. 712 A.)

• Domobranksu posadu u Trilju uništila je 3. brigada 20. divizije u sadejstvu sa Mosorskim i Dinarskim NOP odredom (vidi tom V, knj. 28, dok. br. 96 i 113).

27. i 28. VI napali su partizani iz zasjede jedna vojnička kola kod Kupirova i 3 domobrana na cesti kod Lapanovače (sve kod Nebljusa). Ranjen je 1 domobran, 2 su zarobljena a izgubljena je jedna puška.

Prigodom razviđanja i manjih djelatnosti kod Podr. Slatine, Sesveta, Ivanić-Grada, Križevaca, Rastova i Gackog poginulo je 8, zarobljeno je 12 i predalo se 5 partizana. Plien: 2 samokresa, 11 pušaka, 1 strojosamokres i 1 stroj-nica. Vlastiti gubitci 1 domobran ranjen.

3. VII javilo se posadi Varaždina 86 vojnih neposlušnika.

Događaji na želj. prugama:

Na pruzi Zagreb — Sisak 3. VII u 0706 sati između ž.p. Vel. Gorica i Turopolje naletio je na minu putnički vlak.¹⁰ Izkliznula su službena kola i pruga je oštećena.

Na pruzi Križevci — Bjelovar noću 2 3. VII između ž.p. Cirkvena i Sv. Ivan-Zabno oštećena je u većoj mjeri želj. pruga.¹¹

4. VII u 0500 sali između ž.p. Desinec i Zdenčina na pruzi Zagreb — Karlovac naletio je na minu oklopni vlak. Oštećena su 3 kola i želj. pruga.¹²

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

Po nalogu
Glavara glavnostožernog ureda
Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni podpukovnik
(HELBICH)
Helbich

(M. P.)

10 i u Minu su postavili dijelovi 2. diverzantskog bataljona (vidi dok. br. 73).

¹¹ Diverziju je izveo 3. diverzatski bataljon u sadejstvu sa Udar-nim bataljonom Istočne grupe NOP odreda 10. korpusa NOVJ. Pruga je presječena na 94 mjesta u ukupnoj dužini od 2.250 m (Arhiv V.I.I., reg. br. 2—4, k. 121).

BR. 121

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRA NSTVA OD 5. JULA 1944. O DEJSTVIMA PROTIV JEDINICA NOV I POJ NA KALNIKU, NA PODRUČJU BANOVA JARUGA — LIPIK — RAJIC, KOD PLETERNICE, CAZINA I BENKOVCA¹

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 187/44.

OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

5. VII 1944 godine.

II Obći pregled

Uspjeh u podhvat u Zumberku te u području Cazina i Benkovca.

Uspješno se nastavlja progon neprijatelja u iztočnoj Bosni i Hercegovini. Naše podhvatne snage ušle su u Ulog.

Neprijateljski zrakoplovi polagali su mine u Dunav i napali brodove kod Zemuna i Petrovaradina.

III pručja:

Varaždin: 1. VII započeo je podhvat ustaških i domobranskih postrojbi na području Kalnika protiv partizanskih skupina, koje se tamo okupljaju. Posljedci još nisu javljeni.²

Banova Jaruga — Lipik — Rajić:

U području Banova Jaruga — Lipik — Rajić od počeo je nov podhvat hrvatskih gorskih i njemačkih postrojbi.

2. VII naišli su dielovi dvaju gorskih zdругova na jači neprijateljski odpor kod s. Goleši — Krička (4.5 km s.i. i 7 km s. Rajića), te kod Novog Grabovca i Bujavice (8—10 km j.i. Banove Jaruge), gdje je palo 10 partizana i zarobljen 1. Plien: 2 puške i 1 samokres. Podhvat se nastavlja.

¹ Original (pisan na mašini, latinicom) u Arhivu V.I.I., reg. br. 5/1—1, k. 40.

² U tom pothvatu učestvovala su, pored ustaško-domobranskih, i neke njemačke jedinice (vidi primjedbu br. 3 uz dok. br. 6).

Pleternica:

U podhvatu na Dilj Gori (18 km i. Pleternice) naišle su naše borbene skupine na jak neprijateljski odpor.³

Jastrebarsko:

U nastavku podhvata u Zumberku, odbačen je neprijatelj uzprkos jakog otpora sa visova 9 km z.s.z i 15 km z. Jastrebarskog pri čemu su pala 53 partizana (izbrojeno), a daljnjih 180 poginulih ocijenjeno. Zaplijenjene su 3 strojnice i veća količina drugog ručnog vatrenog oružja.⁴

Cazin: Iznenadnim podhvatom jedne ustaške postrojbe u području sjeverno od Cazina razbijena je jedna neprijateljska skupina, koja je na mjestu borbe ostavila 15 mrtvih i 4 zarobljena partizana. Zaplijenjene su 2 strojnice.⁵

Druga ustaška postrojba prodorom iz Bos. Krupe prema jugozapadu razpršila je drugu neprijateljsku skupinu. Poginulo je 20 partizana. Uništene su neprijateljske nastambe i 1 skladište strjeljiva.

Gorski Kotar:

Poduzeto je naknadno čišćenje u području Gorskog Kotara, pri čemu je pronađeno i uništeno jedno partizansko skladište strjeljiva i zaplijenjena 4 neuporabiva neprijateljska teretna samovoza. Osim toga zaplijenjeno je 1 skladište strjeljiva s 50.000 pješačkih naboja.⁶

Benkovac: U području Bribirskih Mostina (20 km j.i. Benkovca) napala je jedna naša borbena skupina neprijateljsku hodnu kolonu i razpršila je, pri čemu je poginulo 25 partizana. Druga naša borbena skupina spriječila je pokušaj prielaza neprijateljskih dielova preko ceste Benkovac — Bribirske Mostine.⁷

Metković — Ljubuški:

U podhvatu na području Ljubuški — Metković palo je ukupno 27 partizana (izbrojeno), a cieni se da ih je još 40 poginulo. Plien: 1 strojopuška, dosta ručnog vatrenog

³ Dijelovima 1. konjičke kozačke divizije suprotstavile su se jedinice 12. divizije (vidi dok. br. 109).

⁴ Vidi dok. br. 8 i 31.

⁵ Vidi dok. br. 119.

⁶ Vidi dok. br. 23 i 24.

⁷ Južno od navedene komunikacije prebacile su se 1. i 2. brigada 19. divizije (vidi dok. br. 53).

oružja, 6.000 pješačkih naboja, 70 šatorskih listova engleskog podrijetla, veća količina razne opreme i promičbeno tvorivo.

Djelat, vlast, zrakopl.:

Vršilo je oružana razviđanja u području Koprivnice, Križevaca, Varaždinskih Toplica i Bosiljeva, te u području Glamočkog i Kupreškog polja.

Podpomagalo postrojbe u borbi na području Karlovaca i prenosilo tvorivo.

Djelat, nepr. zrakoplovstva:

Noću 2/3. VII polagali su neprijateljski zrakoplovi mine u Dunav kod Šarengrada i napali strojničkom vatrom plovna sredstva uz obalu kod Zemuna, Petrovaradina i Beočina. Jedan mornar je poginuo i 3 su ranjena.

Protuzrakoplovna obrana srušila je 3 neprijateljska zrakoplova.

Iste noći neprijateljski obiskrbni zrakoplovi bacili su partizanima veću količinu oružja i strjeljiva u području Sekovića, te Papuk pl.

3. VII dva neprijateljska lovca napala su i oštetila na želj. postaji Hutovo (na pruzi Metković — Dubrovnik) jedan stroj i 7 vagona. Ranjen je 1 Niemac i 1 Talijan.

Prigodom napadaja neprijateljskih zrakoplova na želj. postaju Turopolje 1. VII poginula je 1 grad. osoba, a 15 ih je ranjeno. Gubitci oružanih snaga: 2 ustaše poginuli, 1 častnik, 2 dočastnika, 5 domobrana i 5 ustaša ranjeno.

Obćenito: Hrvatsko-njemačko oružništvo u podhvatima vodećim u vremenu od 3—25. VI na području Vel. Zupe Vuka pobilo je 174 partizana (izbrojeno), daljnjih 100 poginulih je ocienjeno, a 2 su zarobljena.

Partizani su pojačali svoju razornu djelatnost na cesti Daruvar — Pakrac, gdje su porušili 3 drvena mosta i 1 betonski propust.

Prigodom razviđanja kod Seseva i Našica poginulo je 7, zarobljena su 3 i ranjeno 9 partizana. Zaplijenjena su 2 samokresa i nešto promičbenog tvoriva.

1. VII posadi u Varaždinu prijavilo se 74 vojnih neposlušnika.

2. VII porađa Križa uhitila je 7 sumnjivih osoba.

Dogodaji na želj. prugama:

Na pruzi Zagreb — Karlovac 4. VII u 1030 sati između ž.p. Zdenčina i Desinec naišao je na minu okiopni

vlak. Dvoja kola su izbačena, pruga je oštećena. Jedna osoba je ranjena.⁸

Na pruzi Dugo Selo — Banova Jaruga 4. VII u 0727 sati između ž.p. Dugo Selo i Prečec naletio je na minu putnički vlak. Izkliznula su jedna kola.⁹

Na pruzi Sunja — Bos. Novi noću 3/4. VII minirana je pruga između ž.p. Sunja i Majur.

Na pruzi Pleternica — Požega noću 3/4. VII minirana je pruga na više mjesta i oštećena u dužini od 300 metara između ž.p. Blacko-Jakšić i Pleternica.

Željeznička pruga -Virovitica — Barč opet je jako razorena.¹⁰

Promet preko želj. postaje Vinkovci vrši se redovito i bez prelaženja.

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

Po nalogu
Glavara glavnostožernog ureda
Zast. pročelnika operativnog odjela
glavnostožerni podpukovnik
(Bestall)
Bestall

(M. P.)

⁸ Vidi dok. br. 73.

• Minu su postavili diverzanti 3. diverzantskog bataljona (Arhiv V.I.L., reg. br. 2—4, k. 121).

¹⁰ Prugu su porušili dijelovi Bilogorskog NOP odreda i 1. diverzantskog bataljona (vidi tom V, knj. 28, dok. br. 108, i dok. br. 2—4, k. 121).

BR. 122

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRA NSTVA OD 6. JULA 1944. O NAPADU JEDINICA NOVJ NA NOVI MAROF, NOVIGRAD PODRAVSKI I LIVNO I O BORBAMA NA KALNIKU, KOD VARAŽDINA, ĐAKOVA, JASTREBARSKOG I OGULINA¹

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 188/44.

OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

6. VII 1944 godine.

I Obći pregled:

Veliki uspjeh u podhvat u kod Đakova.

Teške borbe s jakim neprijateljem u području Kalnik pl.

Nastavlja se djelatnost neprijateljskih lovaca i zrakoplova za polaganje mina. — 4 neprijateljska zrakoplova oborena.

II Područja:

Varaždin: U podhvat u na Kalnik pl., koji je započeo 1. VII, naše i njemačke podhvatne snage vode *teške borbe* s premoćnim neprijateljem, koji je presjekao želj. prugu i cestu Zagreb — Varaždin.²

Kod s. Svibovec (5 km i. Varaždina) naše su se snage morale povući, nakon što su premoćnom neprijatelju zadale teške gubitke u ljudstvu i tvorivu.³

Noću 3/4. VII odbijen je napadaj jedne partizanske »divizije« na Novi Marof.⁴

U tim borbama palo je ukupno 150 partizana, dok vlastiti gubitci iznose: 1 častnik, 20 ustaša i 25 domobrana, 60 hrvatsko-njemačkih oružnika poginulo i nestalo.

¹ Original (pisan na mašini, latinicom) u Arhivu V.I.I., reg. br. 6/1—1, k. 40.

² Prugu i cestu Zagreb — Varaždin presjekle su jedinice 32. divizije (vidi dok. br. 51).

* Drugi bataljon brigade »Braća Radić« razbio je tada i prisilio na povlačenje dijelove ustaške posade iz Varaždinskih Toplica (vidi dok. br. 51).

⁴ Napad je izvela 32. divizija 10. korpusa NOVJ (vidi dok. br. 5 i 51).

Koprivnica:

Noću 2/3. VII odbijena su 2 neprijateljska napadaja na Novigrad Podravski.

Iste noći partizani su porušili most i razkopali cestu između Koprivnice i Novigrad Podravski. Cesta je popravljena.

Sunja: U toku je podhvat u području istočno Sunje.

Našice — Đakovo:

U podhvat u području Đakovo — Našice 3. VII nastavile su borbene skupine napredovanje s crte Majar — Nabrđe (15 km z. Đakova) uz slab neprijateljski odpor.

Do sada je neprijatelj pretrpio veće gubitke: 117 poginulih (izbrojeno), 8 zarobljenih. Plien: 1 bacač, 1 stroj-nica, veći broj pušaka i drugog vatrenog oružja te 10 konja.⁵

Jastrebarsko:

Nastavlja se podhvat u Zumberku s preustrojenim borbenim skupinama.

Ogulin: Pojačana je posada uporišta Generalski Stol (15 km s.i. Ogulina).

Naše i njemačke borbene skupine ponovno su zauzele 3. VII Vrbovsko (17 km s.z. Ogulina) unatoč jačeg neprijateljskog odpora i prepreka na cesti te sada nastavlja u nadiranje u smjeru sjeveroistoka."

Bihać: U području sjeverozapadno Bunića (24 km j.z. Bihaća) odbijeni su napadaji na ustaške postrojbe u podhvat u uz 19 poginulih partizana.⁷

U području Drežnik-Grada (20 km s.i. Bihaća) nalaze se jake neprijateljske snage u izgrađenim postavima.⁸

Livno: Odbijen je napadaj partizana na Livno i Aržano 3. VII.⁹

⁵ Vidi dok. br. 109.

⁶ Vidi dok. br. 23 i 24.

⁷ Vidi dok. br. 15.

⁸ Na području Drežnik-Grada nalazila se 4. brigada 7. divizije NOVJ. Ona je vršila pripreme za napad na Vaganac (vidi dok. br. 43).
• i ¹⁰ Livno su napale jedinice 6. proleterske divizije u sadejstvu sa 20. divizijom koja je napala Karlov Han i zatvarala pravce koji iz-vode ka Livnu (vidi dok. br. 58).

Partizani su porušili most kod Prisoje (16 km j.j.i. Livna).¹⁰

Jadranska obala:

Topničtvom je odbijen napadaj partizana na Marinu (12 km z. Trogira).

Djelat, vlast, zrakopl.:

Vršilo obskrbu strjeljivom posade u Koprivnici, borbena razviđanja i pomagalo postrojbe u podhvatima kod Koprivnice, Križevaca, Varaždinskih Toplica, Ludbrega i Bosiljeva.

Bombardiralo je partizanske skupine kod s. Vranića kraj Srebrnice.

Djelat, nepr. zrakopl.:

Noću 3/4. VII neprijateljski zrakoplovi opet su polagali mine u Dunav.

3. VII jedan neprijateljski bombarder srušio se 20 km s.i. Rogatice, 8 članova posade je izkočilo.

3 neprijateljska zrakoplova oborena su u području Trebinja. 8 Amerikanaca je zarobljeno.

2. VII poginulo je u Vinkovcima od neprijateljskog bombardiranja ukupno 11, a ranjeno oko 30 osoba i srušeno 10 kuća.

Istog dana prigodom napadaja neprijateljskih zrakoplova na želj. postaju Derventa pogodeno je nekoliko vagona i sekcijaska zgrada, a poginulo je oko 120 i ranjeno oko 80 osoba.

Doznaje se da je 2. VII prigodom neprijateljskog bombardiranja Vukovara porušeno 4, a oštećeno oko 27 kuća. Poginulo je 10 i ranjene su 4 građanske osobe.

4. VII 3 neprijateljska zrakoplova napali su strojničkom vatrom Sarajevo. 2 građanske osobe su ranjene.

Istog dana jedan neprijateljski zrakoplov bacao je promičbene novine nad Kutinom.

Obćenito: Prema naknadnom izvješću neprijatelj je u području Moslavačke gore u zadnjem podhvatima na kraju prošlog mjeseca imao 271 poginulog, povrh velikog broja ranjenih i zarobljenih. Zaplijenjeno je 37 strojnica, 68 pušaka, 1 krugovalna kola, 2 motor-kotura, 1 krugovalni odašiljač, 100 lopata i drugo tvorivo.

3. VII razpršena je skupina partizana u s. Rečica (5 km i. Križa), koja je nasilno prikupljala hranu. Jedan

vršaći stroj i jedan traktor oduzeti su partizanima i vraćeni vlasnicima.

U toku manjih djelatnosti i razvidanja kod Imotskog, Ludbrega, Siska i Gore poginulo je 5, ranjena su 2 i zarobljena 2 partizana. Zaplijenjen je 1 strojosamokres i strjeljivo. Vlastiti gubitci: 3 domobrana i 1 kozak poginuli, 9 domobrana i 2 kozaka ranjeni.

Događaji na želj. prugama:

Na pruzi Zagreb — Sisak 5. VII između ž.p. Vel. Gorica i Mraclin naletio je na minu putnički vlak. Stete i žrtava nema.

Na pruzi Zagreb — Karlovac 5. VII u 0710 sati između ž.p. Jastrebarsko i Draganići naletio je na minu pomoćni vlak. Izbačena su 4 kola, onesposobljen stroj i oštećena želj. pruga.¹¹

Noću 4/5. VII između ž.p. Sunja i Majur minama je oštećena želj. pruga na 3 mjesta.¹²

5. VII između ž.p. Novoselec-Križ i Moslavina-Popovača minama je oštećena pruga na 11 mjesta.¹³

4. VII uzpostavljen je promet na pruzi Bos. Novi — Prijedor.

1. VII obustavljen je cjelokupni promet na pruzi Varaždin — Ludbreg.¹⁴

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

Po nalogu
Glavara glavnostožernog ureda
Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni podpukovnik
(HELBICH)
Helbich

(M. P.)

¹¹ Vidi dok. br. 73.

¹² Minu su postavili diverzanti 2. diverzantskog bataljona (Arhiv V.I.I., reg. br. 2—4, k. 121).
u prugu je minirao Treći diverzantski bataljon u sadejstvu sa jednom četom Čehoslovačke brigade »Jan Žižka« (Arhiv V.I.I., reg. br. 2—4, k. 121).

¹⁴ Saobraćaj je bio obustavljen uslijed pojačanog dejstva jedinica 3. diverzantskog bataljona. U operativnom dnevniku Štaba Diverzantske grupe odreda NOVJ o tome piše: »28. VI 44. Na pruzi Varaždin — Koprivnica na potoku Gliboki bačen je u vazduh most dugačak 25 metara, i srušen je jednokatni bunker, kraj spomenutog mosta, a na stanici Rasinja uništeno je 11 skretničkih srca«.

»29. VI 44. Na pruzi Varaždin — Koprivnica između stanica Rasinja i Ludbreg, presječena je pruga na 200 m. Uništeno je 400 šinja. Promet je obustavljen«. (Arhiv V.I.I., reg. br. 2—4, k. 121.)

BR. 123

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRANSTVA OD 7. JULA 1944. O DEJSTVIMA PROTIV JEDINICA NOV I POJ KOD VARAŽDINA, ĐAKOVA, OGU-LINA, KOD LIČKOG PETROVOG SELA I JUŽNO OD KOMU-NIKACIJE BENKOVAC — BRIBIRSKJE MOSTINE¹

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 189/44

OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

7. VII 1944 godine.

I Obći pregled:

Započeo je podhvat u okuci r. Save j.z. Zemuna.

Uspjeh u podhvat u kod Ogulina.

Nastavlja se progon neprijatelja u području Foče i Ustikoline.

Srušen je 1 neprijateljski zrakoplov.

II Područja:

Varaždin: U nastavku podhvata 4. VII vode se žestoke borbe u području Glavica — Piramida (4—7 km j.i. Varaždina) — D. Poljana (4 km j. Jalžabeta). Partizanski gubitci nisu još javljeni, dok vlastiti iznose 3 ustaše ranjena. Zaplijenjeno je nekoliko engleskih bacača i strojica.²

Đakovo: Završen je podhvat u području Đakovo — Našice u kojem je protjerana i razpršena jedna partizanska nazovi »divizija« uz teške gubitke.³

Ujedno je očišćeno područje južno i jugozapadno želj. pruge Brod — Vrpolje — Đakovo.

Ogulin: Naše i njemačke borbene skupine, koje nadiru zapadno Generalskog Stola, razbile su 4. VII sjeverno Bosiljeva (15 km s.s.i. Ogulina) jaču partizansku skupinu, koja je na mjestu borbe ostavila 71 poginulog, 9 zarobljenih

¹ Original (pisan na mašini, latinicom) u Arhivu V.I.I., reg. br. 7/1—1, k. 40.

² Navedene položaje držale su jedinice 32. divizija poslije neuspjelog napada na Novi Marof (vidi dok. br. 51).

³ Vidi dok. br. 109.

partizana, te 1 p.o. top, 1 tešku strojnicu, 10 konja i zaplijenjena su 2 čamca.

Uzpostavljen je spoj između skupine koja nadire iz Karlovca i borbene skupine u Bosiljevu, te je pročišćeno područje Bosiljeva — Generalski Stol.⁴

Gospić: 3. VII jedna ustaška bojna prigodom razviđanja iz Janjča (18 km j.i. Otočca) prema Kozjaku i Mlakvi (22 km s.i. i 18 km. s.z. Gospića) razpršila je neprijatelja. Neprijateljski gubitci: 59 poginulih. Plien: 14 pušaka.⁵

I
Bihać: U području Krbavskog polja opaženo je ponovno okupljanje neprijateljskih snaga.⁶

Osujećena je namjera uzpostave spoja neprijateljskih snaga iz Korduna s onima iz Krbavskog polja na području zapadno Bihaća.⁷

Odbijeni su pokušaji smetanja partizana na obskrbnoj cesti Bihać — Knin. Manje skupine neprijatelja na cesti protjerane su.

Šibenik — Trogir:

Osujećen je pokušaj partizana da opet otvore obskrbni kanal između Šibenika i Zadra.⁸

U toku je podhvat u području sjeverno Marina.

Jadranska obala:

Vlastita razviđačka djelatnost na o. Braču i Korčuli, uz manje borbe kod Nerežišća na o. Braču.

4. VII oko 0200 sati odbijen je napadaj partizana na posadu u Crikvenici bez vlastitih gubitaka.

Djelat, vlast, zrakopl.:

Vršilo razviđanje i prienos vojničkih osoba.

1. VII prigodom bombardiranja partizana u području Srebrnice palo je 23 partizana i 26 ih je ranjeno.

⁴ Vidi dok. br. 23 i 24.

⁵ O gubicima 2. brigade 35. divizije sjeverno od Kuzmanovače vidi dok. br. 15.

• Odnosi se na jedinice 35. divizije.

⁷ Da bi protjerale neprijatelja sa komunikacije Prijeboj — Rakovica i uspostavile vezu između slobodne teritorije Korduna i Like, 4. brigada 7. divizije napala je 4. jula Vaganac a 1. brigada 35. divizije Ličko Petrovo Selo (opširnije o tome vidi dok. br. 16 i 43).

⁸ U borbi za otvaranje navedenog kanala bile su angažovane jedinice 19. divizije (vidi dok. br. 53).

Djelat, nepr. zrakopl.:

3. VII srušen je 1 neprijateljski zrakoplov u Konavljima, 8 članova posade je zarobljeno.

Prema naknadnom izješću prigodom napadaja neprijateljskih zrakoplova na samovozni povoz kod Špilnika (2 km j.i. Otočca) poginuo je 1 ustaša, a 9 ustaša i 1 žena su ranjeni i 2 samovoza uništena.

Obćenito: Prigodom razviđanja kod Nove Gradiške, Vel. Gorice, Nove Kapele-Batrine i Sinja poginulo je 10 i zarobljen 1 partizan.

Osobitosti: Odbijen je napadaj četnika na vlak kod Trebinja, kada su pokušali osloboditi četnika Slavka Tomića, ubojicu ustaše Čatovića Derviša iz Trebinja. Četnici su zastavili vlak naslaganim kamenjem na pruzi i potom ga napali. Poginulo je 8 četnika, a više ih je ranjeno.

Partizani su počeli uništavati vršaće strojeve u području Našica te su poduzete mjere za sabiranje vršalica u posadna mjesta.

Dogodaji na želj. prugama:

Na pruzi Ruma — Zemun 5. VII u 0845 sati između ž.p. Putinci i Golubinci naletio je na minu put. vlak. Dvije osobe teže ranjene.

Na pruzi Sunja — Bos. Novi 6. VII u 1845 sati između ž.p. Dobrljin i Bos. Novi naletio je na minu oklopni vlak.

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

Po nalogu
Glavara glavnostožernog ureda
Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni podpukovnik
(HELBICH)
Helbich

(M. P.)

BR. 124

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBРАНSTVA OD 8. JULA 1944. O DEJSTVIMA PROTIV JEDINICA NOV I POJ KOD ZAGREBA, VARAŽDINSKIH TOPLICA, OGULINA I SINJA¹

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 190/44
OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

8. VII 1944 godine.

I Obći pregled:

Veći uspjeh u podhvatima kod Varaždinskih Toplica.

Oko Doboja i Teslića, te u području Tuzle okupljaju se jače partizanske snage. Teslić je odsječen od Doboja.

Napadaj neprijateljskih zrakoplova na jugoistočni dio i okolicu Zagreba, te napadaji neprijateljskih lovaca-bombardera na Bugojno, Zepče, Butmir (kraj Sarajeva) i ž.p. Donji Vakuf.

II Područja:

Zagreb: 7. VII odbijen je manji napadaj partizana na uporište Kašina (17 km s.i. Zagreba). Partizanski gubitci nepoznati. Vlastiti gubitci: 1 ustaša i 1 domobran poginuli, a 1 ustaša ranjen.²

Varaždin: U nastavku podhvata na Kalnik pl. spriječeno je 5. VII u području Varaždinskih Toplica uzimanje jednog partizanske »divizije« u smjeru zapada. Tog dana neprijatelj je ostavio na bojnopolju 154 poginula, 3 strojnice, više strojopuškara, 1 bacač, a zaplijenjeno je i 10 konja.³

Vlastiti gubitci: 1 poginuo i 3 ranjena.

¹ Original (pisan na mašini, latinicom) u Arhivu V.I.I., reg. br. 8/1—1, k. 40.

² Napad je izveo Zagrebački NOP odred. Iz depeše koju je Stab 10. korpusa dostavio Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske 7. jula 1944. vidi se da je Odred ubio 6 ustaša i zaplijenio: 1 teški mitraljez, 15 pušaka i 25.000 metaka. Odred je imao 3 lakše ranjena borca (Arhiv V.I.I., reg. br. 1—1, k. 119/9).

³ O gubicima koje su pretrpile jedinice 32. divizije i 1. zagorske brigade 5. jula 1944. vidi dok. br. 51.

Djelat, nepr. zrakopl.:

3. VII srušen je 1 neprijateljski zrakoplov u Konavljima, 8 članova posade je zarobljeno.

Prema naknadnom izješću prigodom napadaja neprijateljskih zrakoplova na samovozni povoz kod Spilnika (2 km j.i. Otočca) poginuo je 1 ustaša, a 9 ustaša i 1 žena su ranjeni i 2 samovoza uništena.

Obćenito: Prigodom razviđanja kod Nove Gradiške, Vel. Gorice, Nove Kapele-Batrine i Sinja poginulo je 10 i zarobljen 1 partizan.

Osobitosti: Odbijen je napadaj četnika na vlak kod Trebinja, kada su pokušali osloboditi četnika Slavka Tomića, ubojicu ustaše Catovića Derviša iz Trebinja. Četnici su zaustavili vlak naslaganim kamenjem na pruzi i potom ga napali. Poginulo je 8 četnika, a više ih je ranjeno.

Partizani su počeli uništavati vršaće strojeve u području Našica te su poduzete mjere za sabiranje vršalica u posadna mjesta.

Događaji na želj. prugama:

Na pruzi Ruma — Zemun 5. VII u 0845 sati između ž.p. Putinci i Golubinci naletio je na minu put. vlak. Dvie osobe teže ranjene.

Na pruzi Sunja — Bos. Novi 6. VII u 1845 sati između ž.p. Dobrljin i Bos. Novi naletio je na minu oklopni vlak.

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

Po nalogu
Glavara glavnostožernog ureda
Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni podpukovnik
(HELBICH)
Helbich

(M. P.)

BR. 124

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRA NSTVA OD 8. JULA 1944. O DEJSTVIMA PROTIV JEDINICA NOV I POJ KOD ZAGREBA, VARAŽDINSKIH TOPLICA, OGULINA I SINJA¹

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 190/44

OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

8. VII 1944 godine.

I Obći pregled:

Veći uspjeh u podhvatu kod Varaždinskih Toplica.

Oko Doboja i Teslića, te u području Tuzle okupljaju se jače partizanske snage. Teslić je odsječen od Doboja.

Napadaj neprijateljskih zrakoplova na jugoistočni dio i okolicu Zagreba, te napadaji neprijateljskih lovaca-bombardera na Bugojno, Zepče, Butmir (kraj Sarajeva) i ž.p. Donji Vakuf.

II Područja:

Zagreb: 7. VII odbijen je manji napadaj partizana na uporište Kašina (17 km s.i. Zagreba). Partizanski gubitci nepoznati. Vlastiti gubitci: 1 ustaša i 1 domobran poginuli, a 1 ustaša ranjen.²

Varaždin: U nastavku podhvata na Kalnik pl. spriječeno je 5. VII u području Varaždinskih Toplica uzimanje jedne partizanske »divizije« u smjeru zapada. Tog dana neprijatelj je ostavio na bojnom polju 154 poginula, 3 strojnice, više strojopušaka, 1 bacač, a zaplijenjeno je i 10 konja.³

Vlastiti gubitci: 1 poginuo i 3 ranjena.

¹ Original (pisan na mašini, latinicom) u Arhivu V.I.I., reg. br. 8/1—1, k. 40.

² Napad je izveo Zagrebački NOP odred. Iz depeše koju je Štab 10. korpusa dostavio Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske 7. jula 1944. vidi se da je Odred ubio 6 ustaša i zaplijenio: 1 teški mitraljez, 15 pušaka i 25.000 metaka. Odred je imao 3 lakše ranjena borca (Arhiv V.I.I., reg. br. 1—1, k. 119/9).

³ O gubicima koje su pretrpile jedinice 32. divizije i 1. zagorske brigade 5. jula 1944. vidi dok. br. 51.

Vel. župa Vuka:

U području sjeverno Vinkovaca razpršena je jedna skupina partizana uz 13 poginulih.

U nastavku podhvata u Vel. župi Vuka izvjestni neprijateljski dielovi probili su zapornu crtu i uzmakli prema Sidu.

Neprijateljski gubitci: 15 poginulih izbrojeno i zaplijenjena je 1 strojnica.

Ogulin: Završen je podhvat u području Generalskog Stola i Bosiljeva (16 km s.s.i. i sjeveroistočno Ogulina).⁴

Drniš: Završen je podhvat u području Drniša. Neprijatelj je razpršen i odbačen prema sjeveru, uz 6 poginulih. Zaplijenjena su 2 strojosamokresa i više pušaka.

Sinj: U podhvat u području Sinja vode se teške borbe kod Voštana i Vrpolja (20 km z.j.z. i 16 km j.i. Sinja), odakle je neprijatelj odbačen prema zapadu.⁵

Jedna naša bojna vodi teške borbe s premoćnim neprijateljem kod Obrovca (6 km s.i. Sinja).

Djelat, vlast, zrakopl.:

Uspješno je bombardiralo neprijateljsko uzletište u okolici Topuskog. Suradnja s kopnenim snagama u području Varaždina i Banje Luke.

Djelat, nepr. zrakopl.:

5. VII neprijateljski zrakoplovi ponovno su napali most na Roškom Slapu kraj Skradina, bez učinka.

6. VII četiri neprijateljska zrakoplova napali su strojničkom vatrom vlak kod Zepča. Dva željezničara i 3 putnika su poginuli, a 8 ih je ranjeno.

Isti zrakoplovi napali su strojničkom vatrom ž.p. Donji Vakuf i Bugojno, a bombama želj. postaju Busovaču. Oštećen je jedan stroj i nekoliko vagona, a 2 ustaše su poginula i 1 diete je ranjeno.

7. VII oko 0915 sati oko 60 neprijateljskih zrakoplova izvršilo je novi teroristički napadaj na jugoistočni dio

⁴ Vidi dok. br. 23, 24, 117, 119 i 120.

⁵ U navedenim borbama (od 5. do 8. jula) učestvovala su jedinice 20. divizije, Mosorski i Dinarski NOP odred (vidi dok. br. 58 i 59 u ovoj knjizi i istorijat 20. divizije u Arhivu V.I.I., reg. br. 1/2, k. 1030).

grada Zagreba i okolna sela u 4 vala. Bačen je veći broj bombi od 50 do 250 kgr. i bombi za žive ciljeve. Pogodeno je predgrađe Savica, Resnička Trnava, Culinec, Sv. Klara, Jakuševac i Otok. Srušen je i oštećen veći broj kuća i pobijeno nešto stoke.

Do sada je pronađeno 6 mrtvih i 34 ranjene građanske osobe. Poginulo je i 6 domobrana.

Istog dana neprijateljski lovci-bombarderi napali su strojničkom vatrom Bugojno, Zepče i Butmir (kraj Sarajeva).

Obćenito: Prigodom razviđanja u Zumberku, oko Bjelovara i Petrinje palo je 20 partizana, dok vlastiti gubitci iznose: 3 ustaše poginula i 1 ranjen.

Prigodom pretresa 4. VII u Petrinji uhićena su 4 vojna bjegunca i 19 vojnih neposlušnika.

Osobitosti: Na obskrbnoj cesti Bihać — Knin 5. VII naletio je 1 neprijateljski teretni samovoz s protuoklopnim topom na minu i našu zasjedu. Palo je 10 partizana, 2 su zarobljena, a zaplijenjeno je nešto ručnog vatrenog oružja i odjeće.

Događaji na želj. prugama:

Na pruzi Pleternica — Požega 6. VII u 2300 sati partizani su napali i zapalili želj. postaju Blacko-Jakšić, te minirali skretnice na postaji. Noću 6/7. VII minirana je oštećena želj. pruga između ž. p. Pleternica — Požega.⁶

Na pruzi Zagreb — Dugo Selo 8. VII u 0630 sati kod ž.p. Sesvete naišao je na minu putnički vlak. Strojovođa i ložičar su ranjeni.

Noću 6/7. VII minirana je želj. pruga između ž.p. Zdenčina i Horvati na 25 mjesta te je promet na pruzi Zagreb — Karlovac u prekidu.⁷

7. VII minirana je želj. pruga između ž.p. Kukuljevac i Lipik na više mjesta. Promet je prekinut.⁸

⁶ Diverziju su izvele jedinice Diljskog NOP odreda zajedno sa diverzantima 1. diverzantskog bataljona (vidi dok. br. 109 u ovoj knjizi i dok. br. 2—4, k. 121, u Arhivu V.I.I.).

⁷ Prugu su minirali diverzanti 2. diverzantskog bataljona u sadejstvu sa Turopoljskim NOP odredom (vidi dok. br. 73).

⁸ Prugu je minirao Posavski NOP odred uz pomoć diverzanata 1. diverzantskog bataljona (vidi dok. br. 109).

Noću 7/8. VII minama je oštećena želj. pruga Kri-
ževci — Bjelovar.

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

Po nalogu
Glavara glavnostožernog ureda
Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni podpukovnik
(**HELBICH**)
(M. P.) **Helbich**

BR. 125

**IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DO-
MOBRANSTVA OD 9. JULA 1944. O NAPADU JEDINICA
NOV I POJ NA LUDBREG I O BORBAMA KOD VARAŽDINA,
CAZINA, SINJA, VIROVITICE I NA KORČULI¹**

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 191/44.

OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

9. VII 1944" godine.

I Obći pregled:

Jače borbe u području Doboj — Jelah — Tešanj, te
kod Teslića, koji je obkoljen i bez veze s ostalim posadama.

Nastavlja se progon neprijatelja u području Foča —
Ustikolina.

Manji napadaji neprijateljskih zrakoplova na Banju
Luku, Sisak, Čaprag i želj. prugu Sisak — Vinkovci, te
želj. postaje i vlakove na prugama južno od r. Save.

II Područja:

Varaždin: U manjem podhvat u području Varaždin Breg —
Leskovec — Svibovec — Varaždinske Toplice (12—19 km

¹ Original (pisan na mašini, latinicom) u Arhivu V.I.I., reg. br.
12/1—1, k. 40.

j.i. Varaždina) u vremenu od 6—7. VII ustaške postrojbe razpršile su neprijatelja i pobile oko 84 partizana.²

7. VII napali su partizani posadu u Ludbregu (24 km i.s.i. Varaždina). Pojediniosti nisu poznate zbog prekinutog b.b. spoja.³

Bihać — Cazin:

Prigodom prodora ustaških postrojbi iz Cazina 6. VII zarobljeno je 1 partizansko »dojavno središte« s 12 partizana.⁴

Ustaške postrojbe odbacile su partizane i ušle u Drežnik-Grad (22 km s.z. Bihaća). Na mjestu borbe nađeno je 10 mrtvih partizana, a 5 ih se predalo.

Jadranska obala:

6. VII naišle su naše razviđačke snage na jači neprijateljski odpor kod Smokvica na o. Korčuli. Vlastite borbene skupine nadiru prema Blatu.⁵

Prigodom razviđanja u području Obrovca naišlo se na jače neprijateljske snage.⁶

Odpočeo je podhvat proti neprijateljskim skupinama na Mosor pl. Vlastite borbene skupine gone neprijatelja, koji uzmiče prema sjeverozapadu. Njemačke motorizirane postrojbe stigle su u područje Vedrine (10 km j.i. Sinja).

Djelat, vlast, zrakopl.:

Borbena razviđanja i pomaganje postrojbi u podhvatima.

Neprijateljsko uzletišće kod Topuskog uspješno je bombardirano.

Djelat, nepr. zrakopl.:

Neprijateljski noćni lovci napadaju naše i njemačke preselice u svrhu spriječavanja obskrbe noću.

² U borbi kod Varaždinskih Toplica 6. jula 1944., Brigada »Matija Gubec« imala je 2 mrtva i 5 lakše ranjenih (vidi dok. br. 51).

³ Vidi dok. br. 6, 51 i 126.

⁴ O borbama kod Cazina poslao je Štab 4. korpusa Glavnog štabu NOV i PO Hrvatske slijedeću depešu: »6. o. mj. udarne grupe Unskog sektora izvršile su akcije kod Cazina. Ubijeno je dosta legionara (oni su pripadali njemačkoj 373. legionarskoj diviziji — prim. red.) i jedan je živ uhvaćen. Iz Cazina su otvarali vatru cijelu noć. Istog dana na cesti između Cazina i Ostrošca naletio je jedan kamion na minu i odletio u vazduh«. (Arhiv V.I.I., reg. br. 4—13/1, k. 426 A.)

⁵ Vidi primjedbu br. 5 uz dok. br. 32.

⁶ Na području Obrovca (5 km s.i. od Sinja) nalazili su se dijelovi 20. divizije (vidi dok. br. 59).

7. VII četiri neprijateljska lovca-bombardera napala su strojničkom vatrom vlak između Blažuja i Ilidže, te želj. postaju Uskoplje kod Dubrovnika i želj. postaju Turbe, Travnik i Zepče. Oštećena su 2 stroja i nekoliko vagona, 2 domobrana i 2 grad. osobe su ranjeni.

8. VII prelieti velikog broja neprijateljskih bombardera uz pratnju lovaca preko zapadnog diela državnog području u smjeru jug — sjever i obratno.

Toga dana bacio je 1 neprijateljski zrakoplov 10 bombi u predjelu tvornice duhana u Banjoj Luci. Srušena je 1 kuća.

Jedan neprijateljski zrakoplov bacio je bombe na Caprag i Sisak. U Capragu je srušena jedna kuća. Ima 8 mrtvih (1 domobran) i 9 ranjenih, a u Sisku je bombardirana tvornica tanina bez učinka. Srušena je 1 kuća. Žrtava nema.

Osim toga napali su neprijateljski lovci i vlakove na želj. prugi od Siska do Vinkovaca te oštetili oko 20 strojeva (lokomotiva). Strojničkom vatrom napadnute su želj. postaje Dugo Selo i Novska. Poginulo je 9 i ranjeno 42 pripadnika oružanih snaga.

3. VII srušio se kod Slapa (20 km s.i. Rogatice) jedan neprijateljski 4-motorni zrakoplov. Izskočilo je 5 članova posade.

Obćenito: Prigodom odbijanja slabijih neprijateljskih napadaja na naše iztahnute postave i prigodom razvidanja kod Zdenčine — Horvati (kraj Jastrebarskog), Divosela (kraj Gospića), Graboštana (kraj Kostajnice) te Trnova poginulo je 17 partizana, a veći broj ih je ranjen, zaplijenjene su 3 puške. Jedan domobran je poginuo, 2 ustaše su ranjeni i 1 je nestao.

Lukač (6 km s.i. Virovitice) zaposjednut je po jačim partizanskim snagama.'

Osobitosti:

Dielovi jednog našeg gorskog zdruza uhvatili su 5. VII predsjednika N.O.O. iz s. Opatinec (4 km s.z. Ivanić-Grada), 2 partizanska teklića i 17 sumnjivih osoba.

Noću 5/6. VII prigodom iznenadnog pretresa sela Obedišćij — Okešinec — Vezišće (3—4 km j.i. i 5 km j. Križa) uhitile su postrojbe istog zdruza 12 sumnjivaca.

⁷ U Lukaču su tada bili dijelovi Bilogorskog NOP odreda (vidi dok. br. 109).

Na cesti Zagreb — Varaždin uzpostavljen je samovojni promet.

Dogodaji na želj. prugama:

Odbijen je napadaj jačih partizanskih snaga na želj. prugi 6 km s. Kostajnice. Palo je više partizana.⁸

Noću 7/8. VII napadnut je naš oklopni vlak kod ž.p. Kukuljevac (kraj Lipika). Izkliznula je lokomotiva, oštećena su 3 vagona, a 2 domobrana i 1 željezničar su ranjeni. Napadaj je odbijen.⁹

9. VII u 0040 sati minirane su skretnice u ž.p. Božjakovina te jedan most, koji je posve uništen, između ž.p. Dugo Selo i Prikraj. Istodobno oštećena je želj. pruga minama kod želj. postaje Prikraj.¹⁰

• Na pruzi Zaprešić — Varaždin 9. VII u 0100 sati između ž.p. Bračak i Bedekovčina minama je oštećena želj. pruga u dužini 7 tračnica.

Na pruzi Varaždin — Koprivnica noću od 5/6. VII minirana je želj. pruga između ž.p. Ludbreg i Zbelava na mnogo mjesta.¹¹

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

Po nalogu
Glavara glavnostožernog ureda
Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni podpukovnik
(HELBICH)
Helbich

(M. P.)

⁸ Napad su izveli dijelovi 7. divizije 5/6. jula 1944. (vidi dok. br. 17).

⁹ U operacijskom dnevniku Štaba grupe diverzantskih odreda NOVJ piše da je diverzija izvršena 6. jula 1944 (Arhiv V.I.I., reg br. 2—4, k. 121).

¹⁰ i ¹¹ Diverzije je izvršio 3. diverzantski bataljon (vidi dok. br. 2—4, k. 121 u Arhivu V.I.I.).

BR. 126

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRANSTVA OD 10. JULA 1944. O NAPADU JEDINICA NOV I POJ NA LUDBREG, SLAVONSKU POŽEGU, ŠIROKU KULU I SKRADIN I O BORBAMA KOD KRIŽEVACA, VIROVITICE, PETRINJE I CAZINA¹

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 192/44.

OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

10. VII 1944 godine.

I Obći pregled:

Veliki uspjeh kod Ludbrega.
Odbijen je napadaj na Požegu i Petrinju.
Napadaj neprijateljskih zrakoplova na Bos. Brod, Zenicu, Gospić i Karlobag, te želj. postaju Novska.
Oborena 3 neprijateljska zrakoplova.

II Područja:

Varaždin — Križevci:

Postrojbe P.T.S-a u Ludbregu postigle su 6. VII izvanredan odbranbeni uspjeh, odbivši jak napadaj partizana. Ovom prigodom palo je kod Ludbrega 183 partizana (1 zapovjednik brigade), dok se cieni da su ukupni partizanski gubitci oko 450 poginulih. Zaplijenjene su 4 strojnice i ručno vatreno oružje. Vlastiti gubitci: 10 poginulih i 28 ranjenih ustaša.²

8. VII u nastavku progona neprijateljskih snaga, naše borbene skupine dostigle su crtu: Topolovac — G. Sredice — Kapela (16, 20 i 24 km i. j. i. Križevaca).

Neprijateljski gubitci u dosadašnjim borbama iznose: 635 poginulih, oko 350 ranjenih. Plien: 4 bacača, 19 strojopušaka i ručno vatreno oružje. Vlastiti gubitci: 31 poginuo, 57 ranjenih i 20 nestalih.³

¹ Original (pisan na mašini, latinicom) u Arhivu V.I.I., reg. br. 10/1—1, k. 40.

² Opširnije o napadu na Ludbreg vidi primjedbu br. 2, uz dok. br. 6 i 51.

* O gubicima jedinica 10. korpusa i 28. divizije 6. korpusa NOVJ u borbama od 1. do 8. jula vidi dok. br. 39, 40, 51 i 96.

Koprivnica:

Opaža se prikupljanje partizanskih snaga u području Koprivnice, gdje su zaposjeli sela Sokolovac i Mučnu (21 i 8 km j.z. Koprivnice).⁴

Virovitica:

S područja Virovitica — Lukač protjerani su partizani.⁵

Požega: Zapaža se jače okupljanje partizana u požeškoj kotlini.⁶

Odbijen je napadaj partizana na Požegu iz smjera sjevera i sjeveroistoka pri čemu su 3 partizana poginula (izbrojeno), daljnjih 45 poginulih ocijenjeno i 3 prebjegla.⁷

Petrinja: Noću 6/7. VII odbijen je napadaj partizana na vanjski odbranbeni pojas Petrinje bez vlastitih gubitaka.⁸

Gospić: 8. VII napali su partizani uporište Široku Kulu (10 km i. Gospića) odakle su se naše snage morale povući pred nadmoćnijim neprijateljem u Lički Osik (6 km s.i. Gospića).⁹

Bihać — Knin:

Neprijatelj stalno ometa svojim obhodnjama promet na obokrbnoj cesti Bihać — Knin.

Jedna naša zasjeda j.z. Cazina razpršila je jednu takvu obhodnju i ubila 4 partizana i zaplenila nešto ručnog vatrenog oružja.

Benkovac — Šibenik:

Partizani su 7. VII obkolili i napali premoćnim snagama posadu u Skradinu, no ova se posle žestoke borbe

⁴ Na područje Sokolovca stigla je 7. jula 32. divizija (vidi dok. br. 51).

⁵ Na liniji Virovitica — Lukač nalazili su se tada dijelovi Bilogorskog NOP odreda (vidi dok. br. 109).

⁶ i ⁷ U Požeškoj kotlini nalazila se tada 12. divizija 6. korpusa. U sukobu sa neprijateljem 6. jula sjeverno od Požege Čehoslovačka brigada »Jan Žižka« imala je 14. ranjenih. (Opširnije o tome vidi dok. br. 109.)

* Napad su vjerovatno izveli dijelovi 1. brigade 7. divizije radi uznemiravanja neprijatelja u uporištu (vidi dok. br. 4—15—13/1, k. 429 A u Arhivu V.I.I.).

• i " Napad jedinica 35. divizije na ustaška uporišta na liniji Janjče — Perušić — Široka Kula — Lički Osik — Bilaj — Ribnik počeo je 9. jula (vidi dok. br. 26 i 84).

probila kroz neprijateljski obruč pobivši 62 partizana i zarobivši 4. Plien: 1 strojnica i nešto ručnog vatrenog oružja.¹⁰

Cesta Benkovac — Bribirske Mostine — Skradin opet je oslobođena za promet.¹¹

Djelat, vlast, zrakopl.:

Uspješno je bombardiralo partizanske postave u Osmacima kod Zvornika, borbena razviđanja i prienos vojničkih osoba.

Obskrba strjeljivom posade u Tesliću.

Djelat, nepr. zrakopl.:

Neprijateljski noćni lovci izvršili su noćna bombardiranja u području Bihaća i Bos. Novog bez štete.

7. VII napali su neprijateljski zrakoplovi bombama Karlobag bez štete i žrtava.

Noću 6/7. VII srušio se 1 neprijateljski zrakoplov kod Pregrade kraj Krapine, 4 člana posade su poginula, a 1 ranjeni prebjegao partizanima.

7. VII pao je 1 četvoroostrojni zrakoplov kod Šandrovca kraj Bjelovara.

8. VII pao je kod Varaždina 1 neprijateljski 4-strojni zrakoplov. 10 članova posade je izkočilo padobranima, 3 su uhvaćena, a ostali su se spustili na mađarsko područje.

8. VII oko 2330 sati napali su neprijateljski zrakoplovi rafineriju Standart u Bos. Brodu. Ima štete. Poginule 3 građ. osobe.

Istog dana u jutro između 9 i 10 sati napali su neprijateljski zrakoplovi u 2 vala ložionicu u Novskoj te strojopuščanom vatrom želj. postaju, lokomotive i vlak u postaji. Oštećeno je 5 lokomotiva, 2 osobe su ranjene.

9. VII u jutro napali su neprijateljski lovci Gospić bombama i strojničkom vatrom. Bačeno je 10 bombi od 50 kgr. Oštećeno je nekoliko kuća. Jedan ustaša i 1 žena ranjeni.¹²

8. VII u 1245 sati neprijateljski zrakoplovi bacili su 4 bombe na Zenicu i oštetili most preko r. Bosne. 2 ustaše poginuli.

¹⁰ Na području Skradina djelovala je tada 5. dalmatinska brigada. U njenim izvještajima nije ništa rečeno o napadu na Skradin (vidi dok. br. 53 u ovoj knjizi i dok. br. 1—1/6, k. 1020 u Arhivu V.I.I.)

¹¹ Neprijateljski saobraćaj na navedenoj komunikaciji ometale su jedinice 19. divizije (vidi dok. br. 53).

Obćenito: Prigodom razviđanja i odbijanja manjih napadaja partizana kod Brčkog, Bosiljeva i Turopolja poginulo je 10, zarobljena 2 partizana i zaplijenjen 1 bacač.

Događaji na želj. prugama:

Na pruzi Sunja — Bos. Novi 9. VII u 1330 sati između ž.p. Dobrljin i Ravnice naletio je na minu teretni vlak. Izkliznula su štitna kola.

9. VII popravljani su kvarovi i uzpostavljen promet na pruzi Banova Jaruga — Pakrac i Križevci — Bjelovar.

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

Po nalogu
Glavara glavnostožernog ureda
Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni podpukovnik
(HELBICH)
(M. P.) **Helbich**

BR. 127

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBРАНSTVA OD 11. JULA 1944. O NAPADU JEDINICA NOV I POJ NA USTAŠKA UPORIŠTA NA LINIJI JANJCE — PERUŠIĆ — ŠIROKA KULA — RIBNIK, O BORBAMA KOD CAZINA, PLAŠKOG I NA OTOKU BRACU I KORČULI¹

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 193/44.

OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

11. VII 1944 godine.

I Obći pregled:

Poslie ogorčene borbe s premoćnim neprijateljem posada Teslića probila se dielom kroz neprijateljski obruč u smjeru Tešnja i Maglaja. Upućena pojačanja nisu **mogla** odteretiti posadu Teslića. Stanje kod Doboja ozbiljno.

¹ Original (pisan na mašini, latinicom) u Arhivu V.I.I., reg. br. 12/1—1, k. 40.

Napadaj partizana na naše postave kod Gospića.
Oboreno 8 neprijateljskih zrakoplova. Zarobljena 22
člana posade.

II Područja:

Požega: Pod pritiskom borbenih skupina hrvatsko-njemačkog oružništva, povukle su se partizanske skupine iz požeške kotline u smjeru sjevera.²

Cazin: U području Cazina vlastite borbene skupine nalaze se u borbi s jakim neprijateljskim snagama.³

Plaški: Nakon slabog neprijateljskog otpora vlastite oružane snage ušle su u Plaški. Zarobljena su 3 partizana.⁴

Gospić: 10. VII odpočele su 4 partizanske »brigade« napadaj na naše postave kod Gospića. Naše snage nalaze se na crti: Novoselija — Lički Osik — Gradina (k. 683), sve 5—6 km s.i. i s.s.i. od Gospića. Poduzete su protumjere.⁵

Jadranska obala:

Razviđanjem na otocima Braču i Korčuli, koje je završeno, ustanovljene su samo manje part. skupine.⁶

Noću 8/9. VII napali su partizani kod Slanog teretni samovoz, koji je prevozio sol, ubili 1 vojnika i ranili 1 grad. osobu. Iste noći napali su želj. postaju Jasenica-Lug kod Huma i prekinuli prugu.

Djelat, vlast, zrakopl.:

Tokom 9. VII vršilo je obskrbu strjeljivom posade u Tesliću zrakoplovima iz Zagreba i Sarajeva.

10. VII opet je pokušana obskrba strjeljivom uzprkos lošeg vremena, ali su se zrakoplovi vratili jer naše posade nije više bilo u Tesliću.

* Jedinice 12. divizije nisu tada napustile Požešku kotlinu. One su 9. jula napale neprijatelja koji je obezbjeđivao električnu centralu u Kuzmici (6 km istočno od Slavonske Požege) a zatim su od 12. do 20. jula osiguravale žetvu (vidi dok. br. 109).

⁵ Odnosi se na brigade Unske grupe 4. korpusa NOVJ (Arhiv V.I.I., reg. br. 4—13/1, k. 429 A).

⁴ Stab 4. korpusa javio je o tome depešom 9. jula Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske slijedeće: »Oko 500 ustaša i 40 četnika došlo je jučer poslije manje borbe sa Plaščanskim odredom u Plaški i Plavča Dragu« (Arhiv V.I.I., reg. br. 4—13/1, k. 429 A).

⁵ Napad je počeo 9. jula (vidi dok. br. 84).

« Vidi dok. br. 32.

Vršeno je razviđanje u području Srebrnice i bacanje promičbenih letaka u području Banje Luke i sjeverno r. Bosuta.

Djelat nepr. zrakopl.:

U području Jablanice srušen je jedan neprijateljski lovac-bombarder, a vjerojatno je srušen još jedan.

7. VII oko 1445 sati srušio se 1 neprijateljski četvo-rostrojni zrakoplov u području 6 km iztočno od Novske. Zarobljeno je 5 članova posade, zrakoplov je izgorio.

Prilikom neprijateljskog zračnog napadaja na Brod dne 8. VII manje je bila oštećena i želj. pruga Brod — Derventa.

Naknadno se doznaje da je tokom 8. VII srušeno u širem području Zagreba 6 neprijateljskih zrakoplova. 4 člana posade su poginula, a 13 je zarobljeno (među njima 2 častnika).

10. VII neprijateljski zrakoplovi bombardirali su Visoko. Oštećena je franjevačka gimnazija i most na r. Bosni. Poginuli: 1 dočastnik i 9 građana, a ranjeni: 1 domobran, 7 njemačkih oružnika i 6 građana.

Obćenito: Naknadno se doznaje da je u borbama kod Jelaha 5. VII poginulo 7 i ranjeno 10 domobrana.

U Konjicu prijavila se 3 dočastnika i 13 domobrana koji su bili nestali prilikom noćnih borbi 27/28. VI kod Podorašca i Tarčina.

U području Knina zaplijenjeno je iz zraka bačenih 5 neprijateljskih obstrbnih vreća s 4 strojnice, strjeljivom i doknadnim dielovima, a kod Cazina noću 8. VII šest vreća promičbenog tvoriva na albanskom jeziku, koje je bilo namijenjeno odmetnicima.

U toku manjih podhvata hrvatsko-njemačkog oružništva od 2—26. VI u području Karlovca, Koprivnice, Poganca i na Krndiji pobilo je 134 partizana i zarobili 11. Zaplijenjena je veća količina oružja i strjeljiva.

Dogodaji na želj. prugama:

Noću 9/10. VII minirana je želj. pruga Pleternica — Požega na nekoliko mjesta.⁷

Noću 10/11. VII minirana je pruga na 15 mjesta između ž.p. Dugo Selo i Ivanić-Grad.⁸

⁷ Prugu su vjerovatno minirale jedinice 12. divizije da bi spriječile upućivanje pomoći napadnutom neprijatelju u Kuzmici (vidi dok. br. 44 i 109).

⁸ Miniranje su izvršili diverzanti 3. diverzantskog bataljona u sa-dejstvu sa Posavskim NOP odredom (Arhiv V.I.I., reg. br. 2—4, k. 121).

Na pruzi Zagreb — Sisak 11. VII u 0138 sati između ž.p. Vel. Gorica i Turopolje naletio je na minu izvidnički vlak. Izkliznula su 2 štitna kola. Jedna tračnica i 4 praga uništeni.⁹

Na pruzi Caprag i Blinjski Kut 11. VII u 0502 sati naletio je na minu oklopni vlak. Izkliznula su štitna kola i oštećena je pruga. Na istoj pruzi noću 10/11. VII bila je oštećena želj. pruga, ali je kvar popravljen.¹⁰

ZA POGlavNIKA I ZA DOM SPREMNI!

Po nalogu
Glavara glavnostožernog ureda
Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni podpukovnik
(HELBICH)
Helbich

(M. P.)

BR. 128

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRA NSTVA OD 12. JULA 1944. O NAPADU JEDINICA NOV I POJ NA LUDBREG, NOVI MAROF I KUZMICU I O BORBAMA KOD KOPRIVNICE, U ZUMBERKU I NA KOMUNIKACIJI GOSPIĆ — OTOČAC¹

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 194/44.

OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

12. VII 1944 godine.

I Obćr pregled:

Veliki uspjeh u podhvatu jugoiztočno Koprivnice.
Odbijeni napadaji na Ludbreg i Novi Marof.

• i ¹⁰ Vidi dok. br. 73 u ovoj knjizi i dok. br. 2—4, k. 121 u Arhivu V.I.I.

¹ Original (pisan na mašini, latinicom) u Arhivu V.I.I., reg. br. 12/1—1, k. 40.

Manji napadaji neprijateljskih zrakoplova na želj. postaje Vinkovci, Mikanovci i Jankovci, te na Gospić i Posušje.

II Područja:

Varaždin: Noću 7/8. VII partizani su napali Ludbreg, a noću 9/10. VII Novi Marof i naše uporište Breznički Hum (8 km j.z. Novog Marofa). Svi napadaji odbijeni su bez vlastitih gubitaka. Partizanski gubitci nisu poznati, jer su svoje mrtve i ranjene uspjeli odvući.²

Koprivnica:

U podhvatu u području Koprivnice ustaške borbene skupine nadirući s juga sa crte Sokolovac — Koprivnica i područja Novigrad Podr. (15 km j.i. Koprivnice) naniele su neprijatelju znatne gubitke. Nađeno je 232 poginula, dok vlastiti gubitci iznose: 12 poginulih, 30 ranjenih i 3 nestala ustaše.³

Požega: U području Požege opet je opaženo okupljanje partizana.⁴

10/11. VII oštećena je električna središnjica i vodovod u Požegi. — Pojednosti još nisu javljene.⁵

Jastrebarsko:

U nastavku podhvata u Zumberku zauzeto je s. Slavetić (9 km z.s.z. Jastrebarskog), nakon što je slomljen jak neprijateljski odpor.

² Poslije neuspjelih napada na Novi Marof 4. jula i na Ludbreg 6. jula jedinice 10. korpusa (32, 33. divizija i Zagorska brigada i 28. divizija 6. korpusa) prešle su na područje istočno od komunikacije Dugo Selo — Koprivnica. Na Kalniku su tada ostali samo manji dijelovi Zapadne grupe NOP odreda pa su oni vjerovatno izveli demonstrativne napade na ta mjesta (vidi dok. br. 6 i 51).

³ U depeši Štaba 10. korpusa Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske o tome piše. »8. VII. jedinice 32, 33 i 28 div. vodile su borbu sa nepr. snagama jačine 4—5 bojni Bobanove legije i P.T.S. koje su prodrle na Bilogoru u dva pravca iz Koprivnice i jednim pravcem iz Novigrada. Borbe su vođene preko cijeloga dana i duboko u noći na sektoru Sredice — Križ — Sir. Selo — Topolovac. U toku noći nepr. se povukao. Zarobljena 2 nepr. vojnika. Ubijeno 65, ranjeno 90. Naši gubitci 16 mrtvih i 32 ranjena«. (Arhiv V.I.I., reg. br. 1—1, k. 119/9.)

⁴ Vidi primjedbu br. 2 uz dok. br. 127.

⁵ Riječ je o napadu 12. divizije na električnu centralu u Kuzmici (vidi dok. br. 44 i 109).

Gospić — Otočac:

Ustaške postrojbe pod pritiskom premoćnog neprijatelja povukle su se na želj. prugu Gospić — Otočac.*

Livno: U području Livna u toku su teške borbe s jakim partizanskim snagama.

Jadranska obala:

Vlastite podhvatne snage izkrcale su se na o. Ugljan i prošle sjeverni dio otoka bez dodira s neprijateljem.

U toku je podhvat čišćenja područja Primošten — Trogir.

Odbijeno je više napadaja na obškrbne preselice na cesti Šibenik — Split.

Djelat, vlast, zrakopl.:

Vršilo je prijevoz vojničkih osoba.

Djelat, nepr. zrakopl.:

10. VII oko 1515 sati 4 neprijateljska zrakoplova bacili su 5 bombi na Gospić. Oštećene su 3 kuće u središtu grada i jedan most. Žrtava nema. Strojničkom vatrom srušen je jedan od ovih zrakoplova i pao kod Medaka (15 km j.i. Gospića).

Istog dana 4 neprijateljska lovca napala su strojničkom vatrom Posušje. Dva ustaše i 1 građanin ranjeni, 1 građanin poginuo. Oštećena su 3 samovoza.

11. VII dva neprijateljska zrakoplova napala su bombama i strojničkom vatrom Vinkovce. Ranjena su 3 domobrana i 12 građ. osoba, oštećeno je 7 strojeva (lokomotiva) i više vagona.

Isti zrakoplovi napali su želj. postaje Mikanovci i Jankovci. Ranjene su 2 osobe i oštećena 3 vagona.

Kod Jablanice srušen je još jedan neprijateljski lovac-bombarder.

Prilikom zračnog napadaja na Kraljevicu 4. VII potopljena su 2 motorna jedrenjaka i 2 maune, 3 mornara poginula, više ih je ranjeno.

Doznaje se da je 30. VI jedan neprijateljski zrakoplov bombama napao seljake u polju kod Valpova. Od 30 bačenih bombi razprslo se samo 12. Ranjen je 1 domobran prigodom pokušaja uništenja jedne bombe.

¹¹ Vidi dok. br. 120.

Obćenito: Kod Križevaca napali su partizani jednu ustašku obhodnju iz zasjede i ubili jednog ustašu.

Prigodom odbijanja manjeg napadaja kod Pleternice, te razviđanja kod Bradine kraj Konjica poginula su 4, ranjeno je 10 i zarobljen 1 partizan, dok je 1 domobran ranjen.

Oružničke obhodnje kod Sesveta i Podsusjeda uhitile su 2 partizana i zaplienile 1 samokres i 1 krugoval.

Osobitosti:

Doznaje se da su partizani 3. VII zapalili oruž. postaju u s. Trijebnju i Aladinići kod Stolca te ranili 4 oružnika.

Događaji na želj. prugama:

Na pruzi Gabela — Hum 8. VII partizani su napali želj. postaju Poljice i zapalili je, a posadu razpršili. U isto vrijeme odbijen je napadaj na želj. postaju Jasenica-Lug.

10. VII izkočio je dio oklopnog vlaka kod s. Strašnice (na pruzi Sarajevo — Konjic). Poginula su 4 i ranjeno 14 vojnika. Šteta je znatna.

11. VII u 1038 sati između ž.p. Zdenčina i Horvati naišao je na minu putnički vlak iz Zagreba. 2 osobe su poginule, a 10 ih je ranjeno.

11. VII u 0640 sati između ž.p. Andrijevci i Strizivojna-Vrpolje naletio je na minu vojni vlak. Izkliznulo je 5 kola i oštećena je želj. pruga.⁷

Istog dana između ž.p. Kostajnica i Volinja napadnut je mješoviti vlak puščanom vatrom. Žrtava nije bilo.

Istog dana na pruzi Doboj — Tuzla neprijateljski zrakoplovi onesposobili su 1 stroj na želj. postaji Dubošćica.

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

Po nalogu
Glavara glavnostožernog ureda
Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni podpukovnik
(HELBICH)
Helbich

(M. P.)

¹¹ Vidi dok. br. 120.

BR. 129

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRA NSTVA OD 13. JULA 1944. O DEJSTVIMA PROTIV JEDINICA NOV I POJ KOD VELIKE GORICE, SLAVONSKE POŽEGE, NA KALNIKU I U ZUMBERKU I LICI¹

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 195/44.

OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

13. VII 1944 godine.

I Obći pregled:

Pojačan pritisak partizana na Požegu, Doboj i Tešanj. Uspješnim podhvatom u Lici odbačen je neprijatelj u smjeru izтока i juga.

Napadaj neprijateljskih lovaca-bombardera na Perušić.

Oboren 1 neprijateljski zrakoplov.

II Područja:

Zagreb: Skupine partizana, koje su se noću 10/11. VII prebacivale iz okolice Kravarskog (22 km j. Zagreba) u smjeru Posavine, napale su naše i njemačke postave 5 km j.i. Vel. Gorice.

Oklopni vlak, koji je iz Turopolja došao u pomoć, naišao je kod Mraclina na minu.

Nakon borbe od 1 sata napadaj je odbijen, bez vlastitih gubitaka. — Zelj. pruga je popravljena.

Partizanski gubitci nisu poznati.²

Kalnik: Uspješno se nastavlja podhvat u području Kalnika gdje su razpršene pojedine skupine partizana.³

¹ Original (pisan na mašini, latinicom) u Arhivu V.I.I., reg. br. 13/1—1, k. 40.

² Preko pruge Zagreb — Sisak između Mraclina i Turopolja prebacio se 1. bataljon Turopoljsko-posavskog NOP odreda. U selu Kuće bataljon je napao neprijateljsku zasjedu, ubio 4 ustaše i zaplijenio 1 puškomitraljez, 2 puške i 250 metaka. Prugu je minirao 2. diverzantski bataljon (Arhiv V.I.I., reg. br. 3/23, k. 1602).

³ Vidi dok. br. 128.

Požega: Jače neprijateljske snage ugrožavaju Požegu.

10. VII napali su partizani stražu požeške munjare u s. Kuzmici (6 km i. Požega) i razpršili je, a munjaru uništili.⁴

Iste noći napadnut je most na Orljavi, ali je poslije žestoke borbe neprijatelj odbijen uz 5 mrtvih i 2 zarobljena partizana. Jedan domobran je poginuo, a 4 su nestala.

Osim toga u nastavku podhvata kozačkih postrojbi u Požeškoj kotlini palo je 5 partizana, a 8 ih je zarobljeno. Zaplijenjeno je nekoliko pušaka.⁵

Zumberak:

U nastavku podhvata na Zumberku dostigle su borbene skupine Vivodinu i Ozalj (23 i 15 km s.z. Karlovca). Nađeno je 6 mrtvih partizana, ali se čini da su gubitci najmanje još 30 mrtvih. Nepregledno zemljište omogućava partizanima odvlačenje svojih mrtvih.⁸

Zaplijenjeno je 100 kgr. eksploziva engleskog podrijetla.

Gospić — Otočac:

Noću 9/10. VII partizani su izvršili više napadaja na naše postave kod Ličkog Osika (7 km s.s.i. Gospića), ali su odbijeni.⁷

Jedna skupina od 300 partizana napala je s. Ribnik (9 km j.i. Gospića).⁸

10. VII prešle su naše snage u protunapadaj i zauzele Široku Kulu (11 km s.i. Gospića) te nastavljaju progon neprijatelja.⁹

Usljed smjelog i brzog napredovanja hrvatskih i njemačkih borbenih skupina, neprijatelj je prekinuo već započeti napadaj na ostala uporišta u području sjeverno od Gospića i j.i. Otočca, te je primoran na uzmak u smjeru iztoka i juga.

⁴ Vidi dok. br. 44 i 109.

⁵ Vidi dok. br. 109.

• O borbama u Zumberku i Beloj krajini od 10. do 16. jula 1944. vidi dok. br. 50, 69 i 80.

⁷ Napad su izvršile jedinice 35. divizije (vidi dok. br. 26 i 84).

⁸ Ribnik su napali dijelovi Zadarskog NOP odreda 9. jula (vidi dok. br. 26, 84 i 85).

• Dijelovi njemačke 392. legionarske divizije i 4. ustaškog stajaćeg djelatnog zdruga prešli su u protivnapad poslije napada 35. divizije na ustaška uporišta na komunikaciji Otočac — Gospić (vidi dok. br. 84 i 85 u ovoj knjizi i tom V, knj. 31., bojnu relaciju Zapovjedništva Operativnog područja Velebit od 9. avgusta 1944).

Jedna naša borbena skupina u progonu neprijatelja stigla je do Babinog Potoka (22 km i. Otočca), a druga do Korenice (34 km s.i. Gospića). Do sada su pala 42 partizana, 3 su zarobljena. Plien: 20 pušaka i 1 strojopuška.

Vlastiti gubitci: 6 mrtvih i 19 ranjenih.

Podhvat se nastavlja.¹⁰

Livno — Bujica:

Odbijeni su slabiji neprijateljski napadaji na Livno i Sujicu, bez vlastitih gubitaka.

Dubrovnik:

8. VII napali su partizani domobranska uporišta u Poljicama i Jasenica-Lugu (18 km s.z.s i 13 km s. Dubrovnika), ali su hrabrim odporom posade odbijeni i razpršeni. Nađen je 1 mrtav i 3 ranjena partizana, a 20 ih je zarobljeno. Vlastiti gubitci: 3 domobrana ranjena. Pruga koju su partizani bili porušili odmah je popravljena.

Jadranska obala:

Podhvat na o. Ugljanu završen je bez dodira s neprijateljem.

Djelat, vlast, zrakopl.:

Suradivalo je s podhvatnim snagama u Zagorju, te prenosilo obstrbu i službene osobe. Bombardiralo neprijateljska uzletišta u području Caparde i vršilo borbena razviđanja.

Djelat, nepr. zrakopl.:

9. VII napali su neprijateljski lovci-bombarderi strojničkom vatrom Perušić. Poginula je 1 osoba, a 3 su ranjene.

Jedna njemačka borbena skupina srušila je svojim oružjem jedan 4-strojni bombaš kod Kalinovika.

9. VII prijavio se u Novskoj našoj posadi još 1 član posade neprijateljskog zrakoplova, koji je 7. VII pao kod Novske.

Obćenito: Partizani su minirali put 5 km j. Daruvara i postavili zasjede, koje su ranile 6 naših domobrana.

¹⁰ U Babin Potok stigao je tada 3. bataljon 846. puka 392. legionske divizije. U isto vrijeme prodro je preko Korenice u Bunić Izviđački odred iste divizije (Arhiv V.I.L., reg. br. 41/3, k. 74).

U toku razviđanja i manjih djelatnosti u području Križevaca i Bjelovara palo je 14 partizana, a 2 su zarobljena. Zaplijene su 3 puške.

Događaji na želj. prugama:

9. VII između 20 i 21 sat napali su partizani mješoviti vlak ručnim bombama i strojničkom vatrom između ž.p. Glavska i Cavtat. Ranjeno je 5 osoba.

12. VII u 0701 sati na pruzi Sunja — Novska između ž.p. Saš i Zivaja naletio je na minu putnički vlak. Oštećena su 2 kola i želj. pruga, a 1 putnik je poginuo.¹¹

12. VII naišao je na minu kod Metkovića mješoviti vlak. Izkliznuo stroj i nekoliko kola, a pruga je oštećena.

Iztoga dana na pruzi Sarajevo — Višegrad napadnuta je ž.p. Sjetlina.

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

Po nalogu
Glavara glavnostožernog **ureda**
Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni podpukovnik
(HELBICH)
Helbich

(M. P.)

» Vidi dok. br. 73.

BR. 130

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRA NSTVA OD 14. JULA 1944. O DEJSTVIMA PROTIV JEDINICA NOV I POJ KOD DARUVARA, U ZUMBERKU, LICI, NA IZU I KOD PRIMOŠTENA'

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 196/44

OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

14. VII 1944 godine.

I Obći pregled:

Uspjeh u podhvat u kod Gackog i Fojnice.

Uspješno se nastavlja podhvat u Zumberku i u Lici.

II Područja:

Papuk pl.:

Zrakoplovnim razviđanjem zapažen je živ promet neprijateljskih skupina između Voćina i Zvečeva te Kamenškog (24 km z.sz., 24 km z.j.z. i 25 km j.z. Daruvara). Predmnjeva se da partizani u području Voćina uređuju uzletišta. Poduzeto je izviđanje iz zraka.

Noću 11/12. VII uz pomoć topničke vatre iz Pakraca i Daruvara odbila je posada uporišta Badljevina (9 km j. Daruvara) napadaj partizana.²

Žumberak:

U nastavku podhvata u području Zumberka dostignuti su postavi 10 km s.i., 7.5 km i.s.i. te 2 km i. Metlike, uzprkos ogorčenog otpora neprijatelja i nevremena.

Neprijateljski gubitci: 10 poginulih (izbrojeno), daljnjih 80 poginulih ocienjeno i 7 zarobljeno. Plien: 1 p.z. top (uništen), 1 strojica i više pušaka.³

Cazin — Bihać:

Odbijen je noćni napadaj partizana na Cazin. Neprijatelj je protjeran u smjeru sjevera.

¹ Original (pisan na mašini, latinicom) u Arhivu V.I.I., reg. br. 14/1—1, k. 40.

- Napad je izvela Zapadna grupa NOP odreda 6. korpusa NOVJ (vidi dok. br. 109).

³ Vidi dok. br. 50, 69 i 80.

Neprijatelj je minirao područje Ostrožca (9 km j. Cazina).⁴

Na cesti j.i. Bihaća razpršene su i protjerane manje skupine partizana iz njihovih zasjeda.

Lika: Usredotočenim podhvatom prema Kravskom polju dostignut je zapadni rub polja, dok je neprijatelj prisiljen na uzmak u smjeru iztoka. Partizane pomažu neprijateljski zrakoplovi.

Podhvatna skupina iz Gospića odbacila je 11. VII neprijatelja prema jugu i zauzela crtu: Metla — Gradina — Tepšanovac (9—13—15 km s.i. Gospića). Neprijateljski gubitci: 32 poginula i 3 zarobljena. Plien: 1 strojopuška, 16 pušaka. Vlastiti gubitci: 1 poginuo i 1 nestao.⁵

Livno: Ponovo je odbijen jači napadaj partizana na Livno. Jače neprijateljske snage opažene su u području sjeverno i sjeverozapadno Tomislavgrada (20 km j.i. Livna⁶

Jadranska obala:

Završeno je čišćenje o. Iža, gdje su potopljena 42 neprijateljska čamca.⁷

Jedan neprijateljski motorni čamac nakon vatroboja uzmakao je prema sjeverozapadu.

Nastavlja se čišćenje u području Primoštena.

Djelat, nepr. zrakopl.:

11. VII oko 0800 sati neprijateljski zrakoplovi napali su Karlobag. Potopljena su 2 njemačka čamca i poginula 4,

* Stab 4. korpusa javio je o tome Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske u depešama od 12. i 13. jula slijedeće: »Doznalo se da je u kamionu, koji je naleteo na mine na cesti između Cazina i Ostrožca 6. o.mj. poginulo 2 a ranjeno 6 nepr. vojnika.«

»Radi ometanja prometa minirana je cesta Ostrožac — Cazin. Čula se je eksplozija, ali još ne znamo tko je naišao.«

»Noću od 10/11 o.mj. II. brig. Unske Grupe digla je u zrak željeznički most između Otoke i Boginca kod Ivanjske na desnoj strani Une«. (Arhiv V.I.I., reg. br. 4—13/1, k. 426 A.)

⁵ Vidi dok. br. 85.

⁹ Dijelovi njemačke 264. pješadijske divizije iskrcali su se na Iž 10/11. jula 1944. Štab 3. pomorskog obalskog sektora u svom izvještaju Štabu Mornarice NOVJ o tome između ostalog piše: »Aktivnost Nijemaca ispoljava se uglavnom u racijama koje vrše po ostrvima III. P.O.S. U toku ovog mjeseca vršili su racije po slijedećim ostrvima: Prvić, Murter, Pašman, Ugljan, Vir, Iž. Te racije imaju potpuni pljačkaški karakter, krade se sve što im dolazi pod ruke, naročito se pokušava uništiti sve plovne jedinice (riječ je o ribarskim čamcima — prim. red.) koje bi se mogle koristiti za vezu između pojedinih dijelova slobodne i neoslobodene teritorije III P.O.S. ...« (vidi tom VIII, knj. 2, dok. br. 133 i 158).

ranjena 4 i nestala 2 njemačka vojnika. Srušena su 2 neprijateljska zrakoplova.

12. VII neprijateljski zrakoplovi vršili su obskrbu strjeljivom partizana zapadno Zvornika i ujedno odnosili ranjene partizane.

Obćenito: Jedan lovački zdruk u području D. Lapca i Knina u toku manjih djelatnosti za vrijeme od 29. VI do 6. VII nanio je neprijatelju sljedeće gubitke: 24 poginula izbrojeno, 12 poginulih ocienjeno, 8 ranjenih, 2 zarobljena, te zaplijenjeno 5 pušaka i 1 samokres.

Vlastiti gubitci: 3 domobrana i 1 ustaša poginuli, 9 domobrana i 2 ustaše ranjeni.

Prigodom razviđanja i odbijanja manjih napadaja partizana kod Benkovca, Sv. Ivana Zeline, Konjica i Rame poginulo je 9, ranjeno 10 partizana, 1 je zarobljen, a 4 Talijana su se predala. Plien: 1 strojica, veći broj pušaka. Ranjen je 1 domobran.

Mjestnom zapovjedništvu Varaždin prijavilo se 12. VII 6 vojnih neposlušnika.

Događaji na želj. prugama:

Na pruzi Bos. Novi — Bihać 13. VII u 1030 sati između ž.p. Blatna i Otoka naletio je na minu teretni vlak. Izkočio stroj i štitna kola, a 1 kola su oštećena.⁷

Na pruzi Zagreb — Sisak 14. VII u 0645 sati pred ulaznim signalom ž.p. Turopolje naletio je na minu putnički vlak. Pojednostosti još nisu javljene.⁸

Na pruzi Dugo Selo — Križevci noću 13/14. VII minirana je pruga na 50 mjesta između ž.p. Prikraj i Vrbovec.⁹

Na pruzi Zagreb — Karlovac 14. VII u 0153 sati između ž.p. Horvati i Zdenčina miniran je 1 propust i želj. pruga na 18 mjesta.¹⁰

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

Po nalogu
Glavara glavnostožemog ureda
Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni podpukovnik
(HELBICH)

(M. P.) **Helbich**

⁷ Vidi dok. br. 73.

⁸ i ¹⁰ Mine su postavili diverzanti 2. diverzantskog bataljona (vidi dok. br. 73 u ovoj knjizi i dok. br. 2—4, k. 121 u Arhivu V.I.I.).

* Diverziju je izvela 2. brigada 33. divizije u sadejstvu sa 3. diverzantskim bataljonom (Arhiv V.I.I., reg. br. 2—4, k. 121).

BR. 131

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRA NSTVA OD 15. JULA 1944. O DEJSTVIMA PROTIV JEDINICA NOV I POJ NA KALNIKU I BILO-GORI. KOD DARUVARA, PLETERNICE, U ZUMBERKU I LICI¹

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 197/44
OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA
15. VII 1944 godine.

I Obći pregled:

Veći uspjeh u podhvatu na Zumberku.
Uspješno napreduje podhvat za oslobođenje Teslića.
Tešanj odterećen.
Teške borbe na Krbavskom polju i u području Gospića.
Nov napadaj neprijateljskog zrakoplovstva na Bos. Brod, te strojničkom vatrom na Osijek i Vinkovce.

II Područja:

Varaždin: Uspješno se nastavlja podhvat u Kalniku i s.i. dielu Bilo Gore. Pojednosti nisu javljene.²

Daruvar: 13. VII oko 2000 sati partizani su izvršili žestok vatre ni prepad na iztočne postave Daruvara uz podporu bacača i teškog oružja, ali su izpadom diela posade odbačeni i zatim progonjeni te tučeni topničkom vatrom.³

Požega: U toku je podhvat čišćenja područja Pleternica — Jakšić — Požega. Pojednosti još nisu javljene.⁴

Zumberak:

U nastavku podhvata proti jakih neprijateljskih skupina u Zumberku u području Metlike poginulo je 60 parti-

¹ Original (pisan ria mašini, latinicom) u Arhivu V.I.I., reg. br. 15/1—1, k. 40.

* Vidi dok. br. 51, 52 i 92.

³ Prepad su vjerovatno izvele jedinice Zapadne grupe NOP odreda 6. korpusa NOVJ.

⁴ Riječ je o pothvatu dijelova 1. konjičke kozačke divizije i ustaško-domobranskih snaga protiv 12. divizije 6. korpusa NOVJ (vidi dok. br. 109 u ovoj knjizi i dok. br. 1—1, k. 119/7 u Arhivu V.I.I.).

zana, a više ih je zarobljeno i ranjeno. Plien: 2 strojnice, više pušaka, strjeljiva i mina.⁵

Lika: Podhvat proti neprijatelja na zapadnom rubu Kravskog polja nastavlja se uz žilav neprijateljski odpor. Zaplijenjeno je 8 p.o. pušaka englezkog podrijetla.⁶

12. VII razbijena je jača skupina partizana kod Knežević Stana (12 km s. Gospića). Premoćne partizanske snage uspjele su ući u s. Ribnik (9 km j.i. Gospića) i zapaliti ga. Palo je 8 partizana. Zaplijenjena je 1 strojopuška i 18 pušaka. Vlastiti gubitci: 1 častnik ranjen.⁷

Jadranska obala:

U uvali Smrska (južna obala o. Hvara, 3 km j.z. Bogomolje) pristalo je 12. VII pet neprijateljskih čamaca. Razvidanje je u toku.

Na otoku Braču neprijatelj nastavlja s pokušajima ometanja prometa postavljanjem mina. Izkopano je 45 mina u obliku konjskog izmeta, kamena i limenih kutija.

Naknadno je ustanovljeno, da je prilikom čišćenja o. Iža potopljeno 112 malih neprijateljskih čamaca.⁸

Prigodom čišćenja u području Primoštena neprijatelj je nakon ogorčene borbe ostavio 14 poginulih i 2 zarobljena.⁹

U obalnom području između Šibenika i Trogira nalaze se jake neprijateljske snage, koje dnevnim i noćnim napadajima nastoje zaštititi veća obsekrbna izkrcavanja.

Djelat, vlast, zrakopl.:

Tokom 13. VII naše zrakoplovstvo vršilo je prijevoz službenih osoba.

Nadalje vršilo je razvidanje sela G. i D. Podgradci te sela Grbavci sjeverozapadno Banje Luke, gdje je pronađeno zemljište prikladno za slietanje zrakoplova.

Djelat, nepr. zrakopl.:

13. VII oko 1030 sati neprijateljski lovci napali su bombama i strojničkom vatrom D. Lapac. Ima štete.

Tokom prijepodneva 14. VII prelieti jakih neprijateljskim bombaških skupina uz pratnju lovaca preko državnog područja u smjeru sjevera i obratno.

⁵ Vidi dok. br. 50, 60 i 80.

⁶ i ⁷ Vidi dok. br. 85.

⁸ i • Vidi dok. br. 130.

Istog dana od 1019—1025 sati izvršila je jedna skupina neprijateljskih lovaca napadaj na Brod strojničkom vatrom, te na želj. prugu u okolici Broda.

14. VII u 2230 sati izvršen je novi zračni napadaj na Bos. Brod. Ima štete. Poginule su 4 osobe i 2 su ranjene.

Istog dana oko 1710 sati napalo je 8 neprijateljskih zrakoplova strojničkom vatrom Osijek i okolna sela. Ima nešto štete i 2 ranjena vojnika.

Isti zrakoplovi napali su istog dana oko 1730 sati Vinkovce strojničkom vatrom. Žrtava nema, a šteta je neznatna.

Jedan napadački zrakoplov srušen je 4 km s.i. Vinkovaca.

Obćenito: 13. VII odbijen je napadaj jače skupine partizana na uporište Laz (20 km s.s.i. Zagreba). Zarobljena su 2 partizana.

Naknadno se doznaje od seljaka, koji su vozili mrtve 1 ranjene partizane, da je neprijatelj prigodom napadaja na Badljevinu noću 11/12. VII imao 30 mrtvih i 50 ranjenih.¹⁰

Osobitosti:

10. VII napali su četnici iz zasjede kola ustaške vojnice između Zemunika i Novigrada, kojom prilikom su poginula 2 častnika, 3 dočastnika, 2 vojničara i 2 žene.

Događaji na želj. prugama:

Na pruzi Novska — Brod — Vinkovci 14. VII oko 1030 sati između ž.p. Andrijevcu i Perkovcu napadnut je vojni vlak od neprijateljskih lovaca. Nekoliko kola je oštećeno, a 2 kola slame su zapaljena.

Istog dana oko 1630 sati između ž.p. Oriovac i Sibinj napali su neprijateljski lovci putnički vlak. Poginulo je 4 a ranjeno 8 putnika.

Na želj. postajama D. Vrba i Andrijevcu oštećena su 2 stroja strojničkom vatrom neprijateljskih zrakoplova.

Na pruzi Osijek — Dalj — Vinkovci 14. VII oko 1700 sati neprijateljski zrakoplovi napali su vlakove na želj. postajama: Sarvaš, Bršadin i Borovo. Oštećeno je nekoliko strojeva i ranjeno 3 građanske osobe.

Na pruzi Dugo Selo — Bjelovar noću 13/14. VII između ž.p. Prikraj i Vrbovec partizani su minirali želj.

¹⁰ Jedinice Zapadne grupe NOP odreda 6. korpusa NOVJ imale su 4 mrtva i 17 ranjenih (vidi dok. br. 109).

prugu na 20 mjesta i porušili 2 mosta, a između ž.p. Vrbovec i Repinec na 18 mjesta i srušili također 2 mosta» raspršivši stražu kod mosta.¹¹

Na pruzi Sarajevo — Višegrad 12. VII porušena je pruga kod želj. postaje Stambulčić. 3 kola oklopnog vlaka, koji je naišao na porušenu prugu, izkliznula su.

Na pruzi Gabela — Ploče 12. VII između ž.p. Metković i Kule Norinske u 0520 sati naišao je na mine teretni vlak. Stroj i jedna kola se prevrnuli, a pruga je oštećena.

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

Po nalogu
Glavara glavnostožernog ureda
Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni pukovnik
(HELBICH)
Helbich

(M. P.)

¹¹ Diverziju su izvele jedinice 32. divizije i dijelovi 3. diverzantskog bataljona (vidi dok. br. 96 u ovoj knjizi i dok. br. 2—4, k. 121 u Arhivu V.I.I.).

ER. 132

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRA NSTVA OD 16. JULA 1944. O NAPADU JEDINICA NOV I POJ NA GRUBIŠNO POLJE, PRIJEBOJ, DREŽNICU, TUŽEVIC I O BORBAMA NA KALNIKU, BILO-GORI I U ZUMBERKU, LICI I KOD ŠIBENIKA¹

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 198/44.

OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

16. VII 1944 godine.

I Obći pregled:

Odbijen je napadaj na Grubišno Polje.
Uspjeh u podhvatu kod Bugojna i Prijedora.
Žestoke borbe u Lici. Posada Drežnice povukla se pred nadmoćnijim neprijateljem.
Borbe na o. Hvaru i u području Šibenika.
Brojni napadaji neprijateljskih lovaca-bombardera na želj. postaje i vlakove na glavnim želj. prugama.

II Područja:

Bjelovar: U nastavku podhvata na Kalniku i zapadnom dielu Bilo gore njemačke i naše borbene skupine iz Križevaca, Koprivnice i Bjelovara nalaze se u žestokim borbama s jakim partizanskim snagama u području 15 km s.s.z. Bjelovara.²

Daruvar: Noću 14/15. VII napali su partizani premoćnim snagama našu posadu u Grubišnom Polju uz podporu težkih bacača. Hrabrom obranom posade, te uz pomoć posade iz Zdenaca (12 km s.z. Daruvara), koja je odmah pritekla u pomoć napadnutoj posadi, odbijen je napadaj i partizani su prisiljeni na uzmak. Nađeno je 6 poginulih partizana, dok su ostale uspjeti odvući sobom.

Vlastiti gubitci: 1 častnik i 9 domobrana ranjeni.

Požega: Završen je podhvat čišćenja u području Pleternica — Požega. Poginula su 4, zarobljeno 5 partizana i zaplie-

¹ Original (pisan na mašini, latinicom) u Arhivu V.II., reg. br. 16/1—1, k. 40.

* Opširnije o tome vidi dok. br. 51 i 52.

njena 1 p.o. puška, ručno vatreno oružje, 6 mina, više konja i tegleće stoke.³

Žumberak:

U nastavku podhvata u Zumberku naše i njemačke borbene skupine dostigle su s. Netretic (11 km s.i. Karlovca) i Metliku (u Sloveniji). Poginulo je 18 partizana, a 1 partizanski »oficir« je zarobljen.⁴

Lika:

U nastavku podhvata proti neprijatelja na Krbavskom polju naše i njemačke borbene skupine koje prodiru sa zapada dostigle su crtu Pisač — Bunić (24 km i.s.i. i 25 km s.i. Gospića) uzprkos žestokog neprijateljskog otpora.

Jedna borbena skupina progoni neprijatelja prema Korenici, a druga napreduje prema Udbini.⁵

Odbijen je napadaj partizana na Prijeboj (15 km z. Bihaća). Neprijateljski gubitci nisu poznati.⁶

Posade uporišta Drežnica i Tužević (16 km s.s.z. i 9 km s.z. Brinja) nakon žestoke borbe s premoćnim neprijateljem napustile su uporišta noću 12/13. VII.⁷

13. VII s. Tužević je ponovno zauzeto po našim snagama uzprkos jakih neprijateljskih protunapadaja.

Poduzete su protumjere i upućene borbene skupine iz Novog, Krivog Puta, Jezerana i Ogulina u svrhu ponovnog zauzimanja Drežnice i protjerivanja partizana. Borbe su u toku.

Jadranska obala:

Na otoku Hvaru napadnuti su njemački razviđački dielovi od jedne englezke bojne kod Bogomolja. U početku zarobljeno je 17 Engleza, ali je premoćnom neprijatelju uspjelo u daljnjoj borbi svladati i zarobiti ranjeno ljud-

³ Vidi dok. br. 109.

⁴ Vidi dok. br. 50, 69 i 80.

⁵ Prema naredenju njemačke 392. legionarske divizije od 12. jula skupina »Krüger« (1. bataljon 846. puka i 34. bojna 4. SDZ) trebalo je da nastupa pravcem: Tepšanovac (k. 852) — Podlapac — Bunić a skupina »Mesić« (19, 32. i 34. bojna SDZ) pravcem: Gradina (k. 912) — Mederovac (k. 999) — Dimić vrh (k. 830) — Vrebac — Gornja Ploča — Udbina. (Vidi tom V, knj. 31, bojnu relaciju Zapovjedništva Operativnog područja Velebit.)

• Ustaško uporište u Prijeboju napala je 4. brigada 7. divizije (vidi dok. br. 42).

⁷ Neprijateljske posade u Drežnici i Tuževiću napala je 13. divizija (vidi dok. br. 29, 57 i 133).

stvo tih razviđačkih dielova i odvesti ih napustivši ujedno i otok.

U borbi sjeverozapadno Piiovca (20 km s.z. Šibenika) palo je 17 i zarobljeno 13 partizana, a zapliienjena jedna strojnica i više pušaka. Pri tome pronađeno je i zapliienjeno još: 3 strojnice, 150 pušaka, 3 strojosamokresa, te strjeljivo za puške i bacače.

Djelat, vlast, zrakopl.:

Vršilo je prienos vojnih osoba.

Djelat, nepr. zrakopl.:

14. VII sedam neprijateljskih zrakoplova napali su strojnicama i topovima želj. postaju Johovac kod Doboja i oštetili je. Ranjene su 4 osobe.

Isti zrakoplovi napali su vlak kod želj. postaje Kortska. Poginule su 3 a ranjeno 5 osoba.

Istog dana u 1800 sati 3 neprijateljska zrakoplova napali su vlak u želj. postaji Usora. Onesposobljen je stroj i 2 kola.

14. VII u 1103 sati tri neprijateljska zrakoplova napala su i zapalila vlak u želj. postaji Turkovići. Ranjene su 3 osobe.

Istog dana u 1120 sati 4 neprijateljska zrakoplova napala su želj. postaju Hum (na pruzi Gabela — Dubrovnik) i ubili 1 vojnika.

Toga dana u 1500 sati 2 neprijateljska zrakoplova napala su vlak u želj. postaji Pazarić (na pruzi Sarajevo — Konjic) i onesposobila 2 stroja.

Osim toga neprijateljski lovci napali su 14. VII vlakove na pruzi između Hutova i Rame te želj. postaju Tarčin (na pruzi Sarajevo — Mostar), gdje su oštetili 5 kola, 1 samovoz i ranili 3 željezničara.

14. VII oko 0900 sati 3 neprijateljska lovca napala su strojničkom vatrom uzletište Rajlovac. Ima štete. Žrtava nije bilo.

Obćenito: Prigodom odbijanja manjih neprijateljskih napadaja 1 razviđanja kod Ludbrega, Ivanić-Grada, D. Stubice, Horvata kod Jastrebarskog, Sunje, Banje Luke i Nebljusa kod D. Lapca poginula su 22 partizana, 20 ih je ranjeno a zapliienjeno: 3 strojosamokresa, veći broj pušaka, 9 mina i drugo vojničko tvorivo. Vlastiti gubitci 1 ustaša poginuo, 2 ustaše, 1 domobran i 1 Niemac ranjeni.

Osobitosti: Primirje partizana s Niemcima u Istri, koje je bilo počelo 5. VII 1944, prekinuto je.

15. VII napali su partizani jedan povoz od 40 kola kod Dubrave (4 km j. Generalskog Stola), te ljudstvo die-lom pobili, a dielom zarobili i uništili povoz.⁸

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

Po nalogu
glavara glavnostožernog ureda
Pročelnik Operativnog odjela
glav. stož. pukovnik Helbich
Helbich

(M. P.)

BR. 133

**IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DO-
MOBRANSTVA OD 17. JULA 1944. O NAPADU JEDINICA
NOV I POJ NA LUDBREG I O BORBAMA NA BILO-GORI I
U ZUMBERKU, KOD SLAVONSKE POŽEGE, OGULINA I U
LICI¹**

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 199/44

OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

17. VII 1944 godine.

I Obći pregled:

Započeo je podhvat u Hercegovini.
Veliki uspjeh u podhvat u Bilo Gori i u Zumberku.
Uspješno se nastavlja podhvat u Lici.
Napadaj neprijateljskih zrakoplova na želj. objekte,
Sinj i Rajlovac.

⁸ Napad je izvela 3. brigada 7. divizije (vidi dok. br. 110).

¹ Original (pisan na mašini, latinicom) u Arhivu V.LL, reg. br 17/1—1, k. 40.

II Područja:

Ludbreg: 15. VII odbijen je napadaj jačih partizanskih snaga na Ludbreg.¹ Jedan ustaša je ranjen. Partizanski gubitci nisu poznati.

Kalnik — Bjelovar:

U nastavku podhvata u s.z. dielu Bilo Gore 13. VII potučeni su dielovi dviju partizanskih nazovi »divizija«³ u području 15 km s.s.z. Bjelovara. Naše borbene skupine, koje progone potučenog neprijatelja stigle su do 5 km s. i 22 km i.j.i. Bjelovara.

U ovim borbama palo je 112 partizana (izbrojeno). Plien: 7 strojopušaka, 2 strojnice, 96 pušaka, 1 pokretna štamparija, 4 krugovalnika, 100 kgr. eksploziva, velik broj mina, velike količine strjeljiva i više kola s obskrbom.

Požega: 13. VII u podhvat u području Požega — Jakšić palo je 46 partizana (izbrojeno), a cieni su da ih je još 60 poginulo, 5 partizana je zarobljeno, zaplijenjen 1 bacač, više pušaka, ručnih bombi i dosta strjeljiva.⁴

Zumberak:

U nastavku podhvata na Zumberku naišle su podhvatne snage na jak neprijateljski odpor i.s.i. Metlike. Partizani su se ukopali na čvrsto izgrađenim gorskim postavima, raspolažu topovima i bacačima. U toku je usredotočeni napadaj na ove postave, u kome sudjeluje i njemačko oružništvo nadirući iz Novog Mjesta u smjeru Metlike.

U ovim borbama neprijatelj je izgubio 108 poginulih (izbrojeno), a cieni se da je palo još 120 partizana. Zaplijenjene su 3 strojnice, više pušaka i drugo ručno vatreno oružje.⁵

* Na području Ludbrega tada nije bilo jačih partizanskih snaga 32. divizija 10. korpusa bila je tada razmještena u selima: Stara Rača. Drljanovac, Bulinac, 33. divizija istog korpusa napadala je komunikaciju Križevci — Dugo Selo. 28. divizija 6. korpusa (od 6. maja 1944. do napada na Ludbreg 6. jula dejtvovala je na operativnom području 10. korpusa) nastupala je ka Daruvaru (vidi dok. br. 39, 40, 51, 92 i 96 u ovoj knjizi i dok. br. 3—2, k. 1125 u Arhivu V.I.I.).

⁵ U borbama kod Sredica učestvovala je 32. divizija, 1. zagorska brigada, Bjelovarski NOP odred i 4. bataljon 1. brigade 33. divizije (o gubicima navedenih jedinica vidi dok. br. 51 i 52).

⁴ Dvanaesta divizija je imala 10 mrtvih, 32 ranjena i 5 nestalih (vidi dok. br. 109).

⁵ Opširnije o tome vidi dok. br. 50, 69 i 80.

Borbe se nastavljaju. Opaženo je da je 15. VII skupina od 600 partizana⁶ iz područja Metlike prešla preko r. Kupe kod s. Bubnjarci i krenula prema s. Ribnik (18 km s.z. Karlovca).

Ogulin: U području s. Dubrave (8 km s.i. Ogulina) napali su odmetnici jednu oboskrbnu preselicu i opljačkali je.⁷

Upućeno pojačanje nije više naišlo na neprijatelja.

Lika: U nastavku podhvata na Krbavskom polju zauzeta je Korenica i zapadni dio Krbavskog polja.⁸

Naše borbene skupine potiskuju neprijatelja, koji uz odpor uzmiče u područje istočno Plitvičkih Jezera i Prijeboja (16 km z. Bihaća). U borbu su se upleli i angloamerički lovci-bombarderi, koji pomažu partizane.⁹

U području Drežnica — Tužević (16 km s.s.z. i 9 km s.z. Brinja) odbijeni su opetovani napadaji odmetnika.¹⁰

Livno: Očišćeno je područje istočno i jugoistočno od Sujice (14 km i.s.i. Livna). U nastavku, podhvata jedna borbena skupina napreduje iz područja 6 km s.i. Sujice prema sjeveru.

Jadranska obala:

Razviđanjem na o. Hvaru ustanovljeno je da je neprijatelj napustio otok.

Dva neprijateljska razarača napadnuta su vatrom od naših obalnih bitnica, našto su se povukli.

Djelat, vlast, zrakopl.:

Vršilo prijevoz službenih osoba i prienos tvoriva, te oružana razviđanja u području Prijedora, Bjelovara i Varaždina.

15. VII napala su 4 neprijateljska lovačka zrakoplova uzletišta naše pilotske škole u Borovu. Jedan naš školski zrakoplov je oboren, a 3 su oštećena.

• Odnosi se na 3. brigadu 8. divizije koja je obezbjeđivala prebacivanje ranjenika na Kordun (vidi dok. br. 90).

⁷ Vidi dok. br. 110.

⁸ i ' Vidi dok. br. 85, 86 i 87.

¹⁰ O borbama 13. divizije za Drežnicu i Tužević vidi dok. br. 29 i 57.

Djelat, nepr. zrakopl.:

Prigodom napadaja neprijateljskih lovaca-bombardera 14. VII na vlakove na pruzi Našice — Osijek i Osijek — Vinkovci te Vinkovci — Brod oštećeno je 6 strojeva (lokomotiva), a na želj. postaji Petrovci zapaljene su 2 cisterne benzina i 2 vagona slame. Žrtava nije bilo.

Istog dana, t.j. 14. VII bombardirali su neprijateljski zrakoplovi Sinj. Ranjene su 2 grad. osobe. Šteta je neznatna.

15. VII neprijateljski lovci-bombarderi ponovno su napali vlakove kod Dalja i Sarvaša (na pruzi Osijek — Erdut) te kod Martinaca na pruzi Vinkovci — Ruma pri čemu su onesposobljena 4 stroja (lokomotive).

16. VII napala su 3 neprijateljska lovca ponovno želj. postaju Pazarić na pruzi Sarajevo — Konjic i zrakoplovnu promatračku postaju u istom mjestu. Žrtava nema.

Istog dana jedan neprijateljski zrakoplov napao je bombama s. Kuti (15 km z. Broda). Prema prvim izvješćima poginule su 4 osobe, a 9 ih je ranjeno.

16. VII napali su neprijateljski lovci strojničkom vatrom želj. prugu Sarajevo — Jablanica i uzletište Rajlovac. Oštećena su 1 kola i 3 zrakoplova, a ranjen je 1 domobran.

Obćenito: Odbijeni su napadaji partizana na Grabovac i Zagvozd (u području Imotskog).

Kod Nebljusa (19 km j.i. Bihaća) napadnuta je naša obskrba preselica. Pojediniosti još nisu javljene.

U toku razviđanja i manjih djelatnosti u području Marije Bistrice, G. Vrabče pao je 1 partizan, 1 je zarobljen i zaplijenjena 2 samokresa.

Dogodaji na želj. prugama:

13. VII u 2300 sati partizani su izvršili napadaj na posadu kod mosta preko potoka Crnec (na želj. pruzi između ž.p. Gradec i Vrbovec). Poslije kratke borbe posada je savladana od premoćnog neprijatelja. Zapovjednik posade je poginuo. Istodobno su minirana sva postrojenja na želj. postaji Gradec i porušeni mostovi na potoku Crnec i Velikom potoku.¹¹

Na pruzi Zagreb — Sisak 16. VII u 0400 sati između ž.p. Vel. Gorica i Mraclin naišao je vojnički vlak na minu. Izkočilo je 7 vagona. 2 domobrana poginula i 4 ranjena.¹²

¹¹ Napad je izvela 2. brigada 33. divizije (vidi dok. br. 96).

¹² Vidi dok. br. 73.

Noću 14.'15. VII partizani su između ž.p. Volinja i Dobrljin minirali želj. prugu na 3 mjesta. Kvar je popravljen.

16. VII u 1845 sati neprijateljski lovci onesposobili su strojopuščanom vatrom stroj mješovitog vlaka u ž.p. Andrijevcu (na želj. pruzi Brod — Strizivojna-Vrpolje).

16. VII u 1830 sati neprijateljski lovci onesposobili su 2 stroja (lokomotive) dvaju teretnih vlakova u ž.p. Sid. Ranjeni 2 strojovođe i 1 ložač.

U isto vrijeme napadnut je u ž.p. Deletovci putnički vlak. Stroj je onesposobljen.

15. VII u 0840 sati između ž.p. Kuzmin i Martinci napali su neprijateljski zrakoplovi strojopuščanom vatrom vojni vlak. Stroj je onesposobljen. Strojovođa i ložač su ranjeni.

16. VII u 1845 sati između ž.p. Martinci i Laćarak (na pruzi Sid — Ruma) napali su neprijateljski zrakoplovi putnički vlak. Stroj je onesposobljen.

Na želj. pruzi Bos. Novi — Prijedor kod ž.p. Blagaj 15. VII u 2130 sati naletio je teretni vlak na minu. Stroj se prevrnuo, a 5 kola je izkliznulo. Kvar je popravljen.

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

Po nalogu
Glavara glavnostožernog ureda
Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni pukovnik
(HELBICH)
Helbich

(M. P.)

BR. 134

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRANSTVA OD 18. JULA 1944. O DEJSTVIMA PROTIV JEDINICA NOV I POJ NA BILO-GORI, U ZUMBERKU, LICI, KOD ŠIBENIKA I PRIMOŠTENA¹

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 200/44

OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

18. VII 1944 godine.

I Obći pregled:

Uspješno se nastavlja podhvata u Bilo Gori, na Krbovskom polju i u Hercegovini.

Uspjeh u podhvatu kod Šibenika.

Napadaji neprijateljskih lovaca na sela oko Broda te postaje i vlakove na glavnoj pruzi.

Oborena 4 neprijateljska zrakoplova.

II Područja:

U nastavku podhvata na Bilo Gori 14. VII palo je 38 partizana, 12 je zarobljeno i 1 prebjegao. Plien: 3 strojopuške, 2 strojnice, 20 pušaka, 1 krugovalna postaja i 18 konja.²

Nastavlja se progon neprijatelja zapadno Virovitice.

Borbena skupina jednog našeg gorskog zdruga vodila je 16. VII žestoku borbu s 3 neprijateljske »brigade« kod Severina (10 km j.i. Bjelovara).³

Zumberak:

U nastavku podhvata u Zumberku zauzeti su nakon teške borbe Dragoviči i Draščice (5 km s.s.i. i 3 km s.i. Metlike). Tom prigodom pretrpio je neprijatelj znatne gubitke.⁴

Lika:

U nastavku podhvata na Krbovskom polju 15. VII palo je 57 partizana.⁵

¹ Original (pisan na mašini, latinicom) u Arhivu V.I.I., reg. br. 18/1—1, k. 40.

² Vidi dok. br. 51 i 52.

³ U tim borbama su učestvovala brigade: »Braća Radić«, »Matija Gubec« i 1. zagorska (vidi dok. br. 52).

* Vidi dok. br. 50, 69 i 80.

⁵ i ⁷ Vidi dok. br. 57 i 87.

Odbijen je novi napadaj na Prijeboj (15 km z. Bihaća).⁶

U borbama kod Bunića i Korenice te u području Drežnice izgubio je neprijatelj: 130 poginulih i 4 zarobljena. Plien: 1 p.o. top, 7 strojopuškara, 24 puške. Vlastiti gubitci: 2 poginula i 24 ranjena.⁷

Šibenik — Trogir:

Usredotočenim napadajem naših i njemačkih podhvatnih snaga stješnjeni su diovi jedne komunističke »divizije« u području s.s.z. Vodica (10 km z. Šibenika). Do sada je palo 36 partizana, a 57 ih je zarobljeno. Plien: 1 bacač, 3 strojnice, 1 p.o. puška, ručno vatreno oružje, 35 konja i nekoliko manjih skladišta.⁸

Završen je podhvat u području Primoštena. Od 21. VI do 6. VII neprijatelj je izgubio: 16 poginulih i 4 zarobljena, a cieni se međutim da su gubitci znatno veći. Plien: 3 strojopuške, više puškara i ručnog vatrene oružja, mina, pismohrana i drugog vojničke-g tvoriva.

Livno — Glamoč:

Odbijen je novi napadaj na Livno.

U nastavku podhvata prema Glamočkom Polju naše i njemačke borbene skupine napreduju potiskujući neprijatelja prema sjeverozapadu.

• • •

Djelat, vlast, zrakopl.:

Vršilo je prienos tvoriva iz Zagreba u Sarajevo.

Djelat, nepr. zrakopl.:

14. VII pet neprijateljskih zrakoplova uznemirivalo je tokom celoga dana Brod i tuklo strojničkom vatrom okolna sela, u koje se sklonilo građanstvo Broda.

14. VII srušio se kod Plenana (7 km j.i. Dervente) jedan neprijateljski bombarder. 2 člana posade su zarobljena, a za ostalima se traga.

⁶ Vidi dok. br. 42 i 133.

⁸ Sjeverozapadno od Vodica nalazile su se tada jedinice Štaba Primorskog sektora. Pod njegovom komandom bio je po jedan bataljon 5, 6. i 14. dalmatinske brigade, bataljon Narodne odbrane i samostalni bataljon Štaba 19. divizije. Njihov zadatak bio je: odbiti manje ispade neprijatelja prema slobodnoj teritoriji Bukovice, obezbjeđenje transporta ranjenika do obale i materijala sa obale u unutrašnjost zemlje. U borbama 14. i 15. jula one su imale 24 poginula, 12 ranjenih i 29 nestalih (Arhiv V.I.I., reg. br. 11—1/3, k. 518).

15. VII srušen je kod Virovitice 1 neprijateljski bombarder. 5 članova posade je zarobljeno, a 6 ih je pobjeglo.

16. VII četiri neprijateljska zrakoplova napali su vlakove na pruzi kod Kuzmina i onesposobili 7 strojeva (lokomotiva), a kod Mikanovaca oštetili nekoliko vagona.

Toga dana u 1800 sati 4 neprijateljska zrakoplova napali su i potopili jednu vodenicu u Sijekovcu kod Bos. Broda.

16. VII srušen je kod Zivaje (kraj Novske) jedan neprijateljski bombarder iz kojeg je izkočilo 10 članova posade, koji su pobjegli. Potjera je u toku. Kod Saša (kraj Novske) srušen je 1 neprijateljski lovac, čiji je pilot pobjegao.

17. VII u 1715 sati 4 neprijateljska zrakoplova napali su strojničkom vatrom želj. postaju Vel. Gorica, te oštetili 2 lokomotive, nekoliko vagona i zapalili vagon slame.

17. VII od 1700 — 1730 sati neprijateljski zrakoplovi napadali su strojopuščanom vatrom sljedeće vlakove:

- teretni vlak u želj. postaji Staza,
- brzi vlak između ž.p. Novska i Rajić,
- vojni vlak između ž.p. Rajić i Okučani,
- teretni vlak na želj. postaji Dragalić i ,
- drugi vojni vlak između Oriovca i [Nove] Kapele-Batrine.

Strojevi svih ovih vlakova su oštećeni. Jedan željezničar je poginuo, a 1 strojovođa, vlakovođa i kondukter su ranjeni.

Obćenito:

U manjem podhvat u kod Sinja te prigodom odbijanja napadaja kod Siska i Livna pao je 1, ranjeno je 12 partizana, dok je 1 ustaša poginuo, 11 ustaša i 2 domobrana su ranjeni i 5 ustaša nestalo.

Hrvatsko-njemačko oružništvo u manjim podhvati u Vel. župi Vuka u vremenu od 21. VI do 7. VII pobilo je 63 partizana, zarobilo 26 i velik broj ranilo, a zaplenilo: veći broj ručnog vatrenog oružja i ostalog vojničkog tvoriva.

Doznaje se da je prigodom napadaja neprijateljskih zrakoplova na vlak u želj. postaji Kotorsko kod Doboja 14. VII poginulo 5 i ranjeno 11 osoba.

Osobitosti:

Izbjeglice iz Teslića javljaju da su partizani u Teslicu zapalili sve državne zgrade i minirali tvornicu te

ubili znatan broj građana. Navodno je tamo došao i »Tito« u razkošnom samovozu praćen od motorizirane »garde«.⁹

15. VII našim postrojbama u Zažini kod Siska prijavilo se 35 žena i djece iz občine L. Stefanki kod Pisarovine, koje su partizani protjerali iz njihovih domova, zato što su im članovi u hrvatskim oružanim snagama.

Događaji na prugama:

Na pruzi Lašva — Sarajevo 15. VII u 2352 sati između ž.p. Semizovac i Rajlovac naletio je na minu teretni vlak. Izkočili stroj i 6 kola.

Noću 17/18. VII minama je oštećena želj. pruga između ž.p. Zdenčina i Horvati.¹⁰

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

Po nalogu
Glavara glavnostožernog ureda
Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni pukovnik
(HELBICH)
Helbich

(M. P.)

⁹ Vrhovni komandant NOV i POJ bio je tada na otoku Visu.
¹⁰ Vidi dok. br. 73.

BR. 135

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRANSTVA OD 19. JULA 1944. O DEJSTVIMA PROTIV JEDINICA NOV I POJ KOD BJELOVARA, METLIKE, VINKOVACA, BUNICA, PRIJEBOJA I SUNJE¹

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 201/44
OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA
19. VII 1944 godine.

I Obći pregled:

Uspješno je završen podhvata u Zumberku, na Krbavskom Polju te u području Šibenika.

Nastavlja se podhvata prema Glamočkom Polju i u Hercegovini.

Srušena 4 neprijateljska zrakoplova.

II Područja:

Bilo Gora:

U nastavku podhvata naše razviđačke snage nalaze se u borbi s neprijateljem 10 km j.i. Bjelovara.²

Zumberak:

U nastavku podhvata na Zumberku zauzeta je 16. VII na juriš Metlika (u Sloveniji) uz podporu zrakoplovstva. Time je podhvata završen.²

Neprijateljski gubitci 15. i 16. VII iznose: 91 poginuo (nađeno), daljnjih 70 poginulih ocienjeno i 3 zarobljena. Plien: više pušaka, bacača i mnogo strjeljiva.⁴

Vinkovci: Noću 17/18. VII odbijen je napadaj komunista na uporište Široku Među i Jarminu (6 km z.s.z. Vinkovaca).

Lika: Završen je podhvata u Krbavskom Polju.⁵

Odbačene su manje neprijateljske skupine s područja j.z. Bunića.⁸

¹ Original (pisan na mašini, latinicom) u Arhivu V.U., reg. br. 19/1—1, k. 40.

² Vidi dok. br. 52 i 92.

³ i ⁴ Vidi dok. br. 50, 69 i 80.

« i ⁸ Vidi dok. br. 85.

Odbijen je ponovni napadaj na Prijeboj (15 km z. Bihaća).⁷

Nastavlja se čišćenje Krbavskog Polja.⁸

Drvar: U području sjeverno Drvara palo je 10 partizana i očišćena je cesta od mina.

Šibenik: Završen je podhvata u području s.z. Šibenika. Obkoljena neprijateljska skupina djelomično je uništena. Palo je ukupno 100 partizana i 140 ih je zarobljeno. Čišćenje tog područja od zaostalog neprijatelja nastavlja se.⁹

Djelat, vlast, zrakopl.:

Vršilo je prijevoz službenih osoba, nadalje prienos tvoriva u Bjelovar i strjeljiva posadi u Tešanj.

Djelat, nepr. zrakopl.:

Na o. Braču oboren je 1 četvorostrojni bombarder. 16. VII dva neprijateljska zrakoplova napali su Jablanicu. 2 osobe su ranjene.

17. VII u 0645 sati neprijateljski zrakoplovi bombardirali su tvornicu »Dalmacija« u Šibeniku. Ima štete i žrtava.

U području Nebljusa (12 km s. D. Lapca) spustila su se navodno 3 neprijateljska zrakoplova. Poduzeto je razviđanje.

Obćenito: Noću 16/17. VII napadnuta je razviđačka skupina jednog gorskog zdruga, koja je vršila osiguranje pruge kod Sunje od premoćnih neprijateljskih snaga te se morala povući pretrpivši gubitke od 4 poginula, 17 ranjenih i 10 nestalih domobrana. Neprijateljski gubitci nisu poznati.¹⁰

17. VII u sukobu obhodnje ustaša s jednom skupinom komunista kod M. Bistrice komunisti su protjerani i jedna komunistkinja ubijena.

17. VII u 0700 sati na cesti kod Zaprešića napadnuti su iz šume 2 ustaše na motorkoturu. Jedan je poginuo, a drugi se spasio biegom.

Prigodom pretresa u Sisku 15. VII uhićena su 4 vojna neposlušnika.

⁷ Vidi dok. br. 42.

• Vidi primjedbu br. 8 uz dok. br. 134.

¹⁰ Dijelovi 7. divizije (1. i 2. brigada) imali su 7 mrtvih i 15 ranjenih (vidi dok. br. 111).

Osobitosti:

13. VII izvršen je atentat paklenim strojem na stožer jednog ustaškog združenja. Pakleni stroj bio je poslan u paketu naslovljen na bojnika Hasića s njemačkim žigom. Poginuo je 1 vojničar, a bojnik Hasić je ranjen.

17. VII razprsnuo se pakleni stroj na ciglani u Kuri-lovcu (2 km j. Vel. Gorice), koja je upravo trebala početi rad. Žrtava nema, a šteta je neznatna. U blizini su nađeni komunistički letaci.

Događaji na želj. prugama:

Na pruzi Zagreb — Sisak 18. VII u 2320 sati između ž.p. Mraclin i Vel. Gorica naletio je na minu vojni vlak. Jedna kola su uništena, a 6 ih je izkliznulo. Vlakovođa je ranjen.¹¹

Na pruzi Sunja — Bos. Novi 18. VII između ž.p. Sunje i Majur naletio je na minu mješoviti vlak. Pojediniosti nisu javljene.¹²

Na pruzi Varaždin — Ludbreg porušen je želj. most kod ž.p. Jalžabet.

Na pruzi Vinkovci — Osijek 18. VII između ž.p. Ostrovo i Gaboš te ž.p. Markušica i Antin minirana su 2 mosta i želj. pruga.

Na pruzi Vinkovci — Brčko 16. VII između ž.p. Spačva i Otok minirana su 2 mosta. Promet je prekinut.

18. VII neprijatelj je napao i zapalio Lješevo (na želj. pruzi Sarajevo — Višegrad).

18. VII u 1900 sati uzpostavljen je promet na pruzi Zaprešić — Varaždin.¹³

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

Po nalogu
Glavara glavnostožernog ureda
Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni pukovnik
(HELBICH)
Helbich

(M. P.)

» Vidi dok. br. 73.

¹¹ Minu su postavili diverzanti 2. diverzantskog bataljona (Arhiv V.I.I., reg. br. 2—4, k. 121).

¹² Prvi bataljon Zagrebačkog NOP odreda i dijelovi 3. diverzantskog bataljona porušili su tu prugu 16. jula 1944. na 56 mjesta (Arhiv V.I.I., reg. br. 2—4, k. 121).

BR. 136

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBРАНSTVA OD 20. JULA 1944. O DEJSTVIMA PROTIV JEDINICA NOV I POJ NA BILO-GORI, KOD PODRAVSKE SLATINE, SLAVONSKE POŽEGE, U LICI I GORSKOM KOTARU I NA KOMUNIKACIJI BENKOVAC — BRIBIRSKJE MOSTINE¹

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 202/44

OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

20. VII 1944 godine.

I Obći pregled:

Podhvat u području Krbavskog Polja nastavlja se uspješno.

U toku su teške borbe južno i jugozapadno od Glamoča.

Podhvat u istočnoj Bosni odvija se po osnovi.

Neprijateljski zračni lov na vlakove u području Brod — Doboj nastavlja se nesmanjenom žestinom.

II Područja:

Bilo Gora:

Završen je podhvat u Bilo Gori, gdje je 17. VII palo još 27 komunista.

Vlastiti gubitci iznose: 14 poginulih, 18 ranjenih i 20 nestalih.²

Podr. Slatina:

Jedna ustaška borbena skupina pobila je kod G. Bukovice (6 km j.i. Podr. Slatine) 15 partizana i protjerala ostale.³

Požega: Započelo je čišćenje istočnog diela Požeške kotline.⁴

¹ Original (pisan na mašini, latinicom) u Arhivu V.I.I., reg. br. 20 1—1, k. 40.

* Vidi dok. br. 52.

³ Dijelovi 15. ustaške bojne iznenadili su u selu Lukavac 4. bataljon Omladinske brigade »Joža Vlahović«. O gubicima Bataljona vidi dok. br. 109.

⁴ Vidi dok. br. 109.

Lika: Nastavlja se podhvat u šumskom području zapadno od Krbavskog polja.⁵

Posada Prijeboja (15 km z. Bihaća) morala je privremeno napustiti uporište zbog nedostatka strjeljiva, ali ga je sljedeći dan s pojačanjem iz Bihaća ponovno zauzela.⁶

Neprijatelj uz pomoć topništva žilavo brani spoj sa svojim dielovima sjeverno i zapadno Krbavskog Polja u području istočno od Plitvičkih Jezera.⁷

Jedna borbena skupina nadire iz Babinog Potoka prema Prijeboju.

Neprijateljski gubitci: 70 poginulih. Plien 1 bacač i ručno vatreno oružje.

U području Drežnice osvojeni su visovi 4 km j.i. od mjesta pri čemu je palo 5 komunista.

Benkovac:

Dielovi jedne komunističke »divizije« odbačeni su u teškoj borbi s ceste Benkovac — Bribirske Mostine."

U nastavku čišćenja tog područja palo je 30 komunista. 10 je zarobljeno i zaplijenjeno nešto oružja i strjeljiva.

Imotski: 15. VII u 0100 sati komunisti su napali i razorili vodovodni uređaj 3 km z. Imotskog. Poginuo je 1 strojar, a Imotski ostao bez vode.

Livno — Glamoč:

U nadiranju prema Glamoču podhvatne snage vode teške borbe s neprijateljem oboružanim topovima i bacačima u području 10 km j. i. jugozapadno Glamoča.

Jadranska obala:

Noću 15/16. VII kod Luna na o. Pagu dva naša motorna čamca potopili su jednu komunističku brodicu, čija se posada od oko 20 ljudi vjerovatno potopila. Vlastiti gubitci: 1 mornar poginuo, 1 ranjen.

Djelat, vlast, zrakopl.:

Njemačko zrakoplovstvo napalo je uspješno jedno neprijateljsko uzletište u području zapadno Nebljusa (12 km s. D. Lapca).

⁵ i ⁷ Vidi dok. br. 81, 85, 86 i 87.

• U borbama za Prijeboj 16/17. jula bila je angažovana 4. brigada 7. divizije a 18. jula i jedna brigada 35. divizije (vidi tom V, knj. 31, izvještaj Štaba 4. korpusa Glavnog štabu NOV i PO Hrvatske od 13. avgusta 1944).

⁸ Vidi primjedbu br. 8 uz dok. br. 134.

14. VII jedan naš zrakoplov, koji je nosio strjeljivo u Livno nije stigao na odredište niti se vratio. Potraga je u toku.

Djelat, nepr. zrakopl.:

15. VII u 0900 sati u Senju bombardirali su neprijateljski zrakoplovi trgovački brod »Slavia« i 3 teglenice. Poginula su 4 i ranjena 2 njemačka vojnika.

18. VII neprijateljski zrakoplovi napali su strojničkom vatrom Otočac i bacili 6 bombi. Oštećeno je nekoliko kuća. Jedna osoba poginula, 3 su ranjene.

19. VII u 1030 sati 2 neprijateljska zrakoplova napala su vlak kod želj. postaje Generalski Stol i oštetili stroj.

19. VII u 0800 sati 4 neprijateljska zrakoplova napali su ž.p. Lisičići (kod Konjica) i zapalili 4 kola.

Istog dana u 0845 sati 4 nepr. zrakoplova napali su vlak između Usore i Doboja te onesposobili stroj i 1 kola. Vlakovođa je poginuo.

19. VII 5 nepr. zrakoplova napali su strojničkom vatrom teretni samovoz sa hranom kod ž.p. Sijekovac. Samovoz je izgorio, a poginula su 2 domobrana i ranjeno 5. Ubijena su i 2 konja.

Isti zrakoplovi napali su i putnički vlak kod Sibirja. Onesposobili su 2 stroja. Ima žrtava.

Obćenito: Prigodom odbijanja manjih neprijateljskih napadaja na Gudovac (kod Bjelovara) na cesti kod Pakraca te na Graboštane (kod Sunje) poginulo je 7 komunista. Vlastiti gubitci: 2 domobrana, 1 ustaša i 2 Kozaka poginuli, a 4 domobrana, 2 ustaše i 2 Kozaka su ranjeni.

Osobitosti: U toku 15. i 16. VII došli su u Dboj 1 zastavnik i 1 domobran iz posade Teslića. Prema izkazu domobrana bojnika Ivčević i 5 časnika nalaze se u Prnjavoru zarobljeni od komunista.

Djelatnost komunista na spriječavanju i ometanju žetve odpočela je u Slavoniji.⁹

Događaji na želj. prugama:

18. VII u 2130 sati naišao je na minu mješoviti vlak između ž.p. Sunja i Majur. Izkliznulo je 7 kola, poginuo je 1 putnik i 5 njemačkih vojnika, a 12 putnika je ranjeno.¹⁶

• Vidi dok. br. 109.

¹⁶⁾ Minu su postavili diverzanti 2. diverzantskog bataljona (Arhiv V.I.I., reg. br. 2—4, k. 121).

18. VII u 0220 sati naišao je na minu oklopni vlak kod Metkovića. 2 kola su oštećena. Žrtava nema.

16. VII miniran je jedan mostić na pruzi kod ž.p. Ostrožac (kod Konjica).

18. VII miniran je jedan most na pruzi Strizivojna-Vrpolje — Osijek kod želj. postaje Semeljci.¹¹

17. VII četiri neprijateljska zrakoplova napali su radni vlak i oštetili stroj između ž.p. Turbe i Travnik i napali ž.p. Dolac.

19. VII u jutro neprijateljski zrakoplovi napali su: teretni vlak kod ž.p. Oriovac, vojni vlak kod ž.p. Vrbova, drugi vojni vlak kod ž.p. D. Vrba i treći vojni vlak između ž.p. Garčin i Andrijevci. Oštećena su 4 stroja. Jedan strojovođa je poginuo.

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

Po nalogu
Glavara glavnostožernog ureda
Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni pukovnik (Helbich)
Helbich

(M. P.)

⁸ i » Vidi dok. br. 73.

BR. 137

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRANSTVA OD 21. JULA 1944. O NAPADU JEDINICA NOV I POJ NA BABIN POTOK, NA STRAŽU KOD ZAGREBA I O BORBAMA KOD SLAVONSKE POŽEGE, PODRAVSKE SLATINE, BENKOVCA, ŠIBENIKA I GOSPIĆA¹

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 203/44

OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

21. VII 1944 godine.

I Obći pregled:

Uspjeh u podvhatu kod Podr. Slatine, u Požeškoj kotlini, Lici i u istočnoj Bosni.

Nastavlja se podhvat u Hercegovini uz jak otpor neprijatelja.

Partizani su počeli paliti žito.

II Područja:

Požega: Završeno je čišćenje istočnog diela Požeške kotline. Palo je 48, još 120 poginulih partizana ocienjeno i zaplijenjeno više pušaka. Vlastiti gubici: 6 poginulih (1 častnik), 25 ranjenih i 6 nestalih.²

Podr. Slatina:

16. VII ustaška borbena skupina protjerala je jednu neprijateljsku »brigadu« iz s. Lukavca (5 km z.j.z. Podr. Slatine). Nađeno je 13 mrtvih partizana, dok se čieni da je neprijatelj imao 30 mrtvih. Plien: 1 strojopuška, 3 puške i 3 konja.

Vlastiti gubici: 6 ustaša ranjenih.³

Gorski kotar:

U području sjeverno Drežnice odbačeni su dielovi jedne neprijateljske »divizije«⁴ prema Vrbovskom.

¹ Original (pisan na mašini, latinicom) u Arhivu V.I.I., reg. br. 21/1—1, k. 40.

² Vidi dok. br. 109.

* Vidi dok. br. 109 i 136.

⁴ Na području Drežnice borbu su vodile jedinice 13. divizije protiv dijelova njemačke 392. legionarske divizije i 33. ustaške bojne (vidi dok. br. 79).

Jedan razviđački odjel zauzeo je Drežnicu uz 15 poginulih i 1 zarobljenog partizana. Plien: 5 konja i 2 kotura.

Lika: 19. VII u podhvat u naših snaga iz Gospića prema Divoselu (8 km j. Gospića) palo je 59 partizana, a 3 su zarobljena. Zaplijenjeno: 2 strojnice i 30 pušaka.

Podhvatna skupina iz Babinog Potoka morala se povući u uporište s visova istočno Prijeboja (15 km z. Bihaća), da ne bi bila obkoljena.⁵

Benkovac — Šibenik:

Prema završnom izvješću o podhvat u području Benkovca i Šibenika neprijatelj je izgubio ukupno 159 poginulih i 186 zarobljenih, zaplijenjen je 1 bacač, 9 strojnica, 5 samokresa, 58 pušaka, 48 mina, strjeljivo, više manjih skladišta, 27 konja i nešto stoke.

Prigodom naknadnog čišćenja tog područja palo je daljnjih 5, zarobljeno 6 partizana i uhićeno 18 sumnjivaca, a zaplijenjeno više pušaka, strjeljiva i 30 mina.⁶

Livno — Glamoč:

U nastavku podhvata prema Glamoču borbene skupine podiše su Glamoču s južne strane.

Podhvat se proširuje prema iztoku u smjeru Kupresa.

Jadranska obala:

Uzpostavljen je promet Rijeka — Trst, a obustavljen promet morem na jug od Sušaka zbog povećane djelatnosti neprijateljskog zrakoplovstva.

Na o. Korčuli odbačena je jedna odmetnička skupina s područja Cara prema zapadu. Plien: 1 bacač, 1 strojopuška i 4 puške.

Djelat, vlast, zrakopl.:

19. VII jedan zrakoplov bombardirao je nepr. uzletište kod D. Podgradci (35 km s.z. Banje Luke), s uspjehom.

4 zrakoplova vršila su oružano izviđanje zemljišta kod Gajevi (4.5 km s.z. Topuskog), kod Korenice, kod Kravarskog (14 km z. Lekenika) i Cerja (7 km z. Lekenika) te

⁵ Vidi dok. br. 134.

• O gubicima jedinica 19. divizije i Štaba Primorskog sektora u borbama od 13. do 19. jula 1944. vidi tom V, knj. 31, izvještaj Štaba 19. divizije Štabu 8. korpusa NOVJ od 21. avgusta i dok. br. 1/6, k. 1020 u Arhivu V.I.I.

zemljišta kod s. Gređani (4.5 km s.i. Topuskog), gdje se predmieva da se nalaze neprijateljska pomoćna uzletišta, na kojima se spuštaju nepr. zrakoplovi.

Neprijateljski zrakoplovi nisu opaženi, a na zemljištu kod Gajeva nisu primjećeni tragovi zatrpavanja rupa, koje su prilikom ranijeg bombardiranja učinjene.

7 zrakoplova vršilo je prevoz strjeljiva posadi u Križevce, zatim prebacivanje strjeljiva posadi u Livno i bacanje strjeljiva posadi u Tešnju.

2 zrakoplova koji su bacili strjeljivo posadi u Tešnju doletili su u Zagreb i odatle prenesli tvorivo u Sarajevo.

20. VII bombardirao je 1 zrakoplov vis 1191 (7 km od Novog Sela — na Kupreškom Polju) i napao strojničkom vatrom neprijateljske postave oko ovog visa, u suradnji s podhvatnim postrojbama.

2 zrakoplova prevozila su strjeljivo posadi u Križevcima, a 2 zrakoplova prevozila su tvorivo i doknadne dijelove u Križevce.

2 školska zrakoplova prevozili su službene osobe iz Zagreba u Banja Luku, Brod i Sarajevo.

Djelat, nepr. zrakopl.:

16. VII napali su neprijateljski lovci kod Široke Kule (s.i. Gospića) kola sa ranjenicima, od kojih su neki ponovo ranjeni. Konji su ubijeni.

19. VII četiri neprijateljska lovca napala su strojničkom vatrom teretni vlak kod Poljica te želj. postaju Hadžići kod Sarajeva i Usoru kod Doboja. Oštećena su 2 stroja i 6 kola. Jedan domobran, 1 željezničar i 2 građana su ranjeni.

18. VII nepr. zrakoplovi napali su strojničkom vatrom ložionu želj. postaje Ogulin i onesposobili 1 stroj.

19. VII napali su nepr. zrakoplovi 2 putnička vlaka kod ž.p. D. Dubrava. 2 stroja su onesposobljena. Žrtava nema.

20. VII oko 1230 sati bombardiran je Prijedor. Pojednosti nisu javljene.

Obćenito: 21. VII u 0320 sati partizani su napali stražu kod mlina Ljubić (1/2 km j. Zagreba) kojom prigodom je 10 domobrana sa straže zarobljeno. Iztraga je zapoviedena.⁷

Prigodom manjih djelatnosti kod Ivanjske, Kutine i Sesveta kraj Zagreba poginulo je 6, a zarobljena 3 par-

⁸ i » Vidi dok. br. 73.

tizana i zaplijenjen 1 samokres, 1 kotur i partizanska pošta.
Uhićen je 1 vojni neposlušnik.

Osobitosti: Noću 18/19. VII partizani su spalili žito kod Novih Karlovaca u kotaru Stare Pazove. Ovo je prvo paljenje žita po partizanima ove godine.

Doznaje se da je neprijatelj svoje uzletište kod Nebljusa navodno napustio i zrakoplove prebacio u Bijelo Polje.

Događaji na želj. prugama:

18. VII partizani su napali i zapalili želj. postaju Negoslavci (na pruzi Vukovar — Ilača), te skladište u želj. postaji Grabovo na istoj pruzi.

Na pruzi Indija — Petrovaradin 19. VII u 0230 sati između ž.p. Indija i Beška naletio je na minu teretni vlak. Pruga je oštećena.

19. VII minirana je pruga između ž.p. Jastrebarsko i Domagovići.⁸

20. VII minirana je pruga između Culinca i Sesveta.

21. VII minirana je pruga između ž.p. Vel. Gorica i Turopolje. Stete su popravljene i promet uzpostavljen.⁹

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

Po nalogu
Glavara glavnostožernog ureda
Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni pukovnik
(HELBICH)
Helbich

(M. P.)

⁸ i » Vidi dok. br. 73.

BR. 138

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRA NSTVA OD 22. JULA 1944. O NAPADU JEDINICA NOV I POJ NA RAMLJANE I UPORIŠTA KOD VRLIKE I ZAGREBA I O BORBAMA KOD OGULINA, GOSPIĆA I SRBA¹

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 204/44
OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA
22. VII 1944 god.

I Obći pregled:

Veći uspjeh u podhvatu u Vel. župi Vuka te u Lici. Podhvati u iztočnoj Bosni i u Hercegovini teku uspješno unatoč jakog neprijateljskog odpora. Naše čete oslobodile su Glamoč. Partizani su napali Bos. Dubicu. Ulične borbe još su u toku. Zračni napadaj na Rijeku i Zenicu.

II Područja:

Gorski Kotar:

Naše i njemačke podhvatne snage nadiru iz Ogulina i Jasenka (16 km z.j.z. Ogulina) prema Vrbovskom svlađujući otpor neprijatelja.²

Lika:

U području južno od Gospića ustaške borbene skupine naniele su neprijatelju znatne gubitke. Nađeno je 59 poginulih partizana, 2 su zarobljena, a zaplijenjene su 2 strojopuške i 30 pušaka.³

Kod Medaka (16 km. j.i. Gospića) opaženo je prikupljanje jačih neprijateljskih snaga.⁴

¹ Original (pisan na mašini, latinicom) u Arhivu V.I.I., reg. br. 22/1—1, k. 40.

² Vidi dok. br. 79 i 137.

» Vidi dok. br. 137.

⁴ Južno od Gospića nalazili su se Zadarski i dijelovi Ličkog NOP odreda.

Bihać — Knin:

Pojačana napadačka djelatnost na obskrbnoj cesti južno Srba gdje ima štete i žrtava, te na želj. pruzi Bihać — Rudice. Poduzete su protumjere.

Knin — Drniš:

Noću 14/15. VII premoćne neprijateljske snage napale su uporište Ramljane (22 km j.i. Drniša) odakle se posada poslije teške borbe povukla u s. Kljaci (13 km j.i. Drniša), pretrpjevši gubitak od 5 ranjenih. Neprijateljski gubici nisu poznati.⁵

17. VII odbijeno je više napadaja na naša uporišta oko Vrlike uz 4 poginula partizana, dok je 1 ustaša poginuo, 2 domobrana zarobljena i 1 dočastnik ranjen. Zaplijenjeno je jedno neprijateljsko skladište mina.⁶

Djelat, vlast, zrakopl.:

Naknadno se doznaje da je hrvatski zrakoplov, koji je 14. VII bacio strjeljivo posadi u Livno i potom nestao, na povratku uslied nevremena zalutao, te je posada bila primorana izkočiti padobranima u području Travnik (vidi dnevno izvješće br. 202).⁷

Naše je zrakoplovstvo 21. VII vršilo obskrbu postrojbi u Sarajevu i Koprivnici.

Djelat, nepr. zrakopl.:

19. VII u 2300 sati bombardirana je Rijeka. Ima štete i žrtava.

15. VII neprijateljski zrakoplovi napali su ponovno most na Roškom Slapu kod Skradina bez učinka.

21. VII u 0833 sati 9 neprijateljskih zrakoplova bombardiralo je Zenicu. Ima nešto štete i malo žrtava.

Obćenito: Posada Ljubić mlina (1/2 km j. Zagreba) nije zarobljena, kako je to javljeno u dnevnom izvješću br. 203, već je odbila napadaj partizana noću 20/21. VII. Među-

⁵ Ustaški garnizon u s. Ramljane napao je Svilajsko-mosečki NOP odred. Prema izvještaju Štaba Grupe srednjedalmatinskih NOPO neprijatelj je, poslije borbe koja je trajala preko 2 sata, pobjegao ostavivši oko 20 mrtvih i ranjenih. Sopstveni gubici bili su: 1 teže i 2 lakše ranjena. Zaplijenjeno je: 1 teški bacač, 1 teški mitraljez, 1 puškomitraljez, 130 pušaka, 15.000 metaka i drugi materijal (Arhiv V.I.I., reg. br. 32/7, k. 1603).

• Na području Vrlike dejstvovala je tada 9. dalmatinska brigada (vidi relaciju 20. divizije NOVJ u Arhivu V.I.I., reg. br. 1/2, k. 1030).

⁷ Vidi dok. br. 136.

tim, straža brzoglasne središnjice u s. Otočec (kod Remetinca) jačine 10 vojnika, koja je napadnuta u isto vrijeme kada i Ljubić mlin, zarobljena je s oružjem.⁸

Noću 21/22. VII odbijen je novi napadaj na Ljubić mlin.

Prigodom manjih djelatnosti i razvidanja kod M. Bistrice, Sokolca, Konjica i Rame te Mosor pl. i Kamešnice pl. poginulo je 15 partizana, dok se cieni da ih je 48 ranjeno. Vlastiti gubitci: 2 ustaše poginule, 6 ustaša i 2 domobrana ranjeni i 1 domobran nestao. Zaplijenjene su 4 puške.

Učestalo je miniranje cesta po partizanima u jugoistočnom području države. Najviše strada nevino pučanstvo.

Osobitosti:

Noću 18/19. VII odbijen je napadaj na osiguranje vršidbe u s. Topolovac (7 km z.j.z. Siska).

19. VII partizani su opljačkali vatrogasni dom u s. Kratečko (kraj Siska) i ujedno zabranili okolnim seljacima vršidbu žita u Sokolovcu. Nadalje su zapoviedili vršidbu žita po selima i predaju određenog diela žita partizanima.

Događaji na želj. prugama:

19. VII u 2130 sati na pruzi Sunja — Kostajnica kod ž.p. Hrastovac naišao je na minu osobni vlak, 3 vagona su uništena, 5 ih je oštećeno i 1 putnik ranjen.

21. VII u 0245 sati između ž.p. Ilidža i Blažuj naletio je vlak na minu. Stroj i 3 kola su izkočili. Ima žrtava.

Na pruzi Caprag — Sunja 22. VII u 0300 sati napadnut je bunker kod ž.p. Brđani Krajiški.³ Istog dana u 0620 sati izvrnuta je želj. pruga u dužini od 50 metara između ž.p. Blinjski Kut i Brđani Krajiški.

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

Po nalogu
Glavara glavnostožernog ureda
Pročelnik operat. odjela
glavnostožerni pukovnik
(HELBICH)
Helbich

(M. P.)

⁸ Vidi dok. br. 137.

⁸ Napad je izvela 1. brigada 7. divizije (vidi dok. br. 113).

BR. 139

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRA NSTVA OD 23. JULA 1944. O NAPADU JEDINICA NOV I POJ NA NOVI MAROF, I O BORBAMA KOD IVANIC-GRADA, OGULINA, CAZINA I NA KOMUNIKACIJI KNIN — SRB¹

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 205 44

OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

23. VII 1944 god.

I Obći pregled:

Odbijen je napadaj na Bos. Dubicu.
Uspješno se nastavlja podhvat u iztočnoj Bosni.

II Područja:

Varaždin: Noću 21/22. VII odbijen je napadaj partizana na Novi Marof. Pojedinosti još nisu javljene.

Ivanić-Grad:

U području 4 km s.i. Ivanić-Grada jedna ustaška postrojba pojačana dielovima jednog gorskog zdruga protjerala je jaču skupinu partizana. Neprijateljski gubitci nisu poznati.² Vlastiti gubitci: 4 ustaše poginula, 2 ustaše i 1 domobran ranjeni i 10 ustaša nestalo.

Ogulin: U podhvat u s.z. Ogulina vlastite borbene skupine, nakon što su svladale mnogobrojne prepreke i odpor neprijatelja, doprle su u područje 11 km s.z. Ogulina.³

Cazin: U podhvat u području Cazin nanešeni su partizanima zadnjih dana gubitci: 13 poginulih, 7 zarobljenih i 221 se predao. Plien: 3 strojnici, 257 pušaka i 1 kuhinja. Gubitci su vjerojatno još veći.⁴ Narod pomaže uspostavljanje naših oblasti na čitavom području Cazina.

¹ Original (pisan na mašini, latinicom) u Arhivu V.I.I., reg. br. 23/1—1, k. 40.

² O gubicima jedinica 33. divizije u napadu na Kloštar Ivanić 21/22. jula vidi dok. br. 61, 76 i 99.

³ Vidi dok. br. 79.

⁴ O gubicima jedinica Unske grupe u borbama kod Skokova i Pećigrada od 19. do 24. jula 1944. vidi dok. br. 100.

Knin: 20. VII jedna partizanska skupina, koja se približila cesti Knin — Srb, odbačena je u smjeru iztoka. Tom prilikom poginulo je 11 partizana.³

Jadranska obala:

Vlastite borbene skupine na o. Korčuli nalaze se u dodiru s neprijateljem u jakosti jedne sati u području s. Cara (11 km i. Blata).

U području Rogoznica — Pirovac — Obrovac, tokom razviđanja vlastitih borbenih skupina poginulo je 6, a zarobljena 2 partizana. Zaplijenjeno je nešto oružja i strjeljiva.

Djelat, vlast, zrakopl.:

22. VII vršeno je borbeno izviđanje u području Voćina gdje je otkriveno jedno manje neprijateljsko uzletište.

Istog dana upućena su 3 zrakoplova u pomoć napadnutoj posadi u Bos. Dubici.⁶

Osim toga vršen je prienos tvoriva i službenih osoba iz Zagreba u Križevce i Koprivnicu.

Djelat, nepr. zrakopl.:

Noću 21/22. VII kod s. Maruševec (13 km z.s.z. Varaždina) napali su neprijateljski zrakoplovi strojničkom vatrom vršalice, koje su noću radile. Žrtava nema.

Doznaje se da su se 16. VII tri neprijateljska zrakoplova spustila na livade kod s. V. Kamensko (12 km s. D. Lapca).

22. VII u 1805 sati neprijateljski zrakoplovi su oštetili strojopuščanom vatrom jedna kola oklopnog vlaka u ž.p. Sunja.

Događaji na želj. prugama:

Na želj. pruzi Novska — Vinkovci 22. VII u 0705 sati između ž.p. Andrijevci i Strizivojna-Vrpolje naletio je vojni vlak na minu. Izkočio je stroj i 2 kola.⁷

⁵ U zahvatu komunikacije Knin — Srb djelovale su tada jedinice 9. divizije 8. korpusa NOVJ. One su 18. jula vodile borbu protiv četnika kod Plavna a 19. jula su napale četnike u Velikoj Popini (Arhiv V.I.I., reg. br. 56—2, k. 842 A).

⁸ Vidi dok. br. 138.
i Vidi dok. br. 109.

Na pruzi Dugo Selo — Križevci 22. VII u 0710 sati između ž.p. Prikraj i Vrbovec naletio je domobranski radni vlak na minu. Izkočila 2 kola, a 2 su se prevrnula.⁸

Na pruzi Sunja — Bos. Novi — Bihać 21. VII u 0900 sati između ž.p. Bos. Novi i Vidoriya naletio je teretni vlak na minu. Izkliznuo je stroj i 2 štitna kola.

23. VII između ž.p. Sunja i Šaš minirana je pruga. Kvar je istog dana popravljen.

23. VII oko 0030 sati minirana je pruga između ž.p. Kutina i Moslavina-Popovača. Pruga će biti popravljena istog dana do 1200 sati.⁹

Na pruzi Zagreb — Brod izkopana je 1 mina.

21. VII u 2035 sati naletio je vojni vlak na minu 3 km j.i. Dubrovnika. Stroj i 2 kola izkliznuli, jedna osoba ranjena.

Obćenito: Jedna domobranksa zasjeda kod Orehovca (6 km j. Popovače) zarobila je 1 partizana s oružjem i uhvatila 3 vojna neposlušnika.

Osobitosti:

U području sjeverno Pleternice, s.i. Požege i Nove Gradiške odpočelo je osiguranje žetve.

U noći 19. VII veća skupina partizana zapalila je mlin, vršalice j staje na pustari Grabovo (10 km j.i. Vukovara).

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

Po nalogu
Glavara glavnostožernog ureda
Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni pukovnik
(HELBICH)
Helbich

(M. P.)

⁸ Minu su postavili diverzanti 3. diverzantskog bataljona (Arhiv V.IX, reg. br. 2-[^], k. 121).

• Prugu je minirala Udarna grupa Kutina (Arhiv V.U., reg. br. 2—4, k. 121).

BR. 140

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRANSTVA OD 24. JULA 1944. O NAPADU JEDINICA NOV I POJ NA BABIN POTOK, VRHOVINE I NA UPORIŠTA KOD SINJA, I O BORBAMA KOD PRIJEBOJA I MAKARSKE'

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 206/44

OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

24. VII 1944 godine.

I Obći pregled:

Započeo je podhvat u Biokovo pl. i području Petrinje. Oslobođeni Foča i Prozor.

Veliki uspjeh u podhvatima u Hercegovini i u Lici.

Unatoč podhvata odterećenja svladana je posada Tešnja.

II Područja:

Zagreb: Noću 23/24. VII partizani su ponovno napali stražu kod Ljubić mlina (1/2 km j. Zagreba). Napadaj je odbijen uz podporu oklopnih kola.²

Sisak: Započeo je podhvat ustaša i Kozaka iz Petrinje u smjeru Gline.³

Lika: Jedna ustaška podhvatna skupina u području s.z. Prijeboja (15 km z. Bihaća) iznenadnim noćnim napadajem naniela je neprijatelju teške gubitke. 29 partizana je poginulo, zaplijenjena 1 strojica i 10 pušaka.⁴

¹ Original (pisan na mašini, latinicom) u Arhivu V.I.I., reg. br. 24/1—1, k. 40.

² Vidi dok. br. 137.

³ U pothvatu je učestvovala 2. bojna 8. ustaškog zdruga i dijelovi njemačkog pionirskog bataljona. U depešama Štaba 4. korpusa Glavnog štabu NOV i PO Hrvatske o tome piše: »21. ov. m. ustaše i Čerkezi nepoznate jačine krenuli su u više kolona iz Petrinje u pravcu Gora. Za sada su se zadržali na liniji Sibić, Marinovići, Glinska Poljana«.

»Neprijatelj koji je prodro iz Petrinje nalazi se u Gorama, Glin-skoj Poljani i Slani. Jačina 700 ustaša i Čerkeza«. Oni su se 22. jula povukli u Petrinju (Arhiv V.I.I., reg. br. 4—13/1, k. 426 A, i 7/1, k. 58).

⁴ Na toj prostoriji dejstvovala je tada 4. brigada 7. divizije i jedan bataljon 2. brigade 35. divizije (vidi dok. br. 83 u ovoj knjizi i depeše Štaba 4. korpusa NOVJ u Arhivu V.I.I., reg. br. 4—13/1, k. 429 A).

22. VII odmetnici su jakim snagama napali Vrhovine i Babin Potok (15 i 21 km i. Otočca), ali je braniocima poslije ogorčene borbe i uz pojačanje upućeno iz Široke Kule uspjele napadaj odbiti i protjerati neprijatelja u smjeru j.i.⁵

Sinj: U području sjeveroistočno Sinja odbijeni su napadaji partizana. Jedna domobranska zasjeda sjeverno od Sinja pobila je 13 i zarobila 2 partizana.⁶ Pojačana je djelatnost partizana na cestama u području Sinja.

Makarska: Započeo je podhvat na Biokovo pl. Naše podhvatne snage napadaju neprijatelja usredotočeno kod Sv. Jurja (8 km s.i. Makarske, zatim u području 12 km i. Podgore, te u području Zadvarja.⁷

⁵ Napad su izvele jedinice 35. divizije (vidi dok. br. 83).

• O tim napadima javio je Štab 8. korpusa Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske slijedeće: »23 jula u 3 časa otpočeo je napad naših snaga na gornji dio Cetinske doline od Sinja na sjever. Sastav neprijatelja: Cetinska i letuća četnička brigada jačine oko 1200 boraca, 4. ustaška bojna 7. zdruga, jačine oko 850 boraca i nešto naoružanih četnika i milicije po selima. Svega oko 2400«.

»Sastav naših snaga: XX. div. na lijevom krilu do mjesta Kijevo i IX. div. na desnom krilu uključivo Kijevo do uključivo Grahovo. Od toga četiri brigade učestvovala u napadu za zaštitu desnog krila prema neprijatelju na liniji Grahovo, Strmica, Knin«.

»Zadatak snaga IX. divizije u akcijama u Cetinskoj dolini i na Dinari bio je da u sadejstvu sa XX. divizijom napadnu i očiste Dinaru, Cetinsku dolinu i Vrličku krajinu, radi razbijanja četničkih snaga na tom prostoru i oslobodjenja stanovništva od četničkog i ustaškog terora i samovlašća, te radi mobilizacije za N.O.V.«

»Operacija se razvijala po planu. Neprijatelj je pružio vrlo jak otpor, najviše na Kijevu gdje je imao vrlo jaka utvrđenja, zatim zapadno od Vrlike, gdje su branili 10 bunkera do posljednjeg i na prelazu Cetine kod Koljana, gdje je neprijatelj vršio dva jaka protunapada«.

»Neprijatelj je u oba dana (23. i 24. jula — prim. red.) imao prema dosad poznatim podacima oko 600 izbačenih iz stroja, od toga preko 200 mrtvih. Ubijen je k-dant četničkog bataljona i još više oficira. Oko 300 posakriveni su po selima koji se predaju i stupaju u NOV. Naši gubitci 49 mrtvih i oko 66 ranjenih i 11 nestalih«.

Oslobodena su mjesta: Koljane. Ježević, Vinalić, Otišić, Maovice, Cetina Vrelo, Kijevo. Velika i Mala Polača. Zaplijenjeno je: 6 puškomi-traljeza, 81 puška, 2 automata, 3 pištolja, 8.000 metaka, 1 ispravan tenk srednje tonaže i drugi materijal (Arhiv V.I.I., reg. br. 11—1/3, k. 518 i 1—1, k. 119/8).

⁸ i » Vidi dok. br. 73.

Djelat, vlast, zrakopl.:

22. VII naše je zrakoplovstvo vršilo borbena izviđanja kod Podr. Slatine i Slat. Drenovca, gdje se navodno uređuju odmetnička uzletišta, te izviđanja kod Vlasenice i Borova. Nadalje je prenosilo strjeljivo u Sarajevo i Kotor-Varoš, te vršilo prienos novca i službenih osoba. Bacio je i promičbene letake u Vel. župi Vuka.

23. VII vršilo je razviđanje u području Vel. Tičevo na Šator pl., gdje se nalazi nepr. uzletišta. Nadalje je vršilo prienos strjeljiva i tvoriva pojedinim posadama.

Djelat, nepr. zrakopl.:

19. VII četiri neprijateljska zrakoplova napala su kod Hadžića kraj Sarajeva teretni samovoz. Ranjena je 1 osoba.

22. VII neprijateljski zrakoplovi napali su luku u Crikvenici i Bakru.

Istog dana srušen je 1 neprijateljski bombarder kod Zatona (5 km s.z. Dubrovnika). Posada, koja je izkočila padobranima, pobjegla je.

23. VII oko 1545 sati napali su neprijateljski zrakoplovi bombama i strojničkom vatrom Gospić. Poginuo je pukovnik Brkić, zapovjednik 3 posad. zdruga, a poginulo je i ranjeno još nekoliko ustaša. Srušene su 3 kuće.

Istog dana oko 1930 sati neprijateljski zrakoplovi napali su bombama i strojničkom vatrom Bihać. Pojediniosti nisu poznate.

Obćenito: Prigodom odbijanja manjih napadaja kod Pakraca, Ozlja i s. Turković poginulo je 11 partizana dok su 3 domobrana ranjena.

Osobitosti: Partizani ometaju žetvu u području Vel. župe Vuka.

Događaji na želj. prugama:

Prilikom napadaja na bunkere i stražu duž želj. pruge Caprag — Sunja noću 21/22. VII srušena su 2 bunkera i 1 oštećen. Poginulo 5 domobrana, a 8 ih je ranjeno. Neprijateljski gubitci nisu poznati.⁸

23. VII u jutro napali su part. strojničkom vatrom teretni vlak na pruzi Metković — Ploče. 4 osobe su ranjene.

Istog dana u jutro neprijateljski zrakoplovi napali su strojničkom vatrom teretni vlak između ž.p. Visoko i

⁸ O gubicima jedinica 7. divizije NOVJ vidi dok. br. 113.

Podlugovi te putnički vlak između ž.p. Hutovo i Turkovići i ž.p. Turkovići. Oštećeno je 12 kola. Poginula su 2 putnika, a 9 ih je ranjeno.

23. VII partizani su minirali želj. prugu između ž.p. Nova Gradiška i Nova Kapela-Batrina, zatim između ž.p. Mitrovica i Voganj.

22. VII odmetnici su porušili prugu između ž.p. Generalski Stol i D. Dubrave (na pruzi Karlovac — Ogulin).

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

Po nalogu
Glavara glavnostožernog ureda
Pročelnik operativ, odjela
glavnostožerni pukovnik
(HELBICH)
Helbich

(M. P.)

BR. 141

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRA NSTVA OD 25. JULA 1944. O NAPADU JEDINICA NOV I POJ NA IVANIC-GRAD, HORVATE, VRHOVINE, NA SPOLJNU ODBRANU PETRINJE I O BORBAMA KOD CAZINA, BOSILJEVA I NA BIAKOVU¹

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 207/44.

OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

25. VII 1944 godine.

I Obći pregled:

Uspješno se nastavljaju podhvati u području Travnik, u iztočnoj Bosni i u Hercegovini.

Završen je podhvata u Biokovo pl.

Odbijen napadaj na Ivanić-Kloštar.

Bosiljevo (područje Karlovca) oslobođeno.

¹ Original (pisan na mašini, latinicom) u Arhivu V.II., reg. br. 25/1—1, k. 40.

II Područja:

Ivanić-Grad:

Odbijen je napadaj partizana na Ivanić-Kloštar (3 km s. Ivanić-Grada) noću 21/22. VII uz pomoć dielova jednog gorskog zdruga pri čemu je 40 partizana poginulo.²

Jastrebarsko:

23. VII neprijatelj je napao posadu u Horvatima (12 km i.s.i. Jastrebarskog). Posljedak nepoznat. Brzoglasno-brzojavne veze nema.

Istog dana partizani su napali oružničku obhodnju u s. Crnilovac (2 km s.z. Jastrebarskog) i nakon kraće borbe zarobili je.

Petrinja:

Noću 21/22. VII odbijen je manji napadaj partizana na vanjsku odbranu Petrinje bez vlastitih gubitaka. Neprijateljski gubici nisu poznati.

U nastavku podhvata prema Glini ustaške postrojbe zaposjele su Marinoviće (9 km j.z. Petrinje), a kozačke postrojbe Goru (7 km j.z. Petrinje) i okolne visove.³

Kordun:

Odbijeni su napadaji na obrskrbne preselice u Kordunu uz 5 poginulih, 1 zarobljenog i 3 prebjegla partizana.

U području Cazina naše su postrojbe u borbama s neprijateljem.⁴

Gorski Kotar:

Bosiljevo (15 km s.s.i. Ogulina) je ponovno oslobođeno. Neprijatelj je odbačen prema jugu.⁵

Jake neprijateljske snage prešle su kod Generalskog Stola cestu prema iztoku. Na zalaznicu tih neprijateljskih snaga naišla je jedna njemačka preselica.⁶

Lika:

Nakon neuspjelog napadaja na Vrhovine jake neprijateljske snage" uzmakle su i drže visove južno od mjesta.

² Mjesto su napali dijelovi 33. divizije i pri tom su imali 3 mrtva i 16 ranjenih (vidi dok. br. 61, 76 i 99).

³ Vidi primjedbu br. 3 uz dok. br. 140.

⁴ Odnosi se na jedinice Unske grupe (vidi dok. br. 100).

⁵ Vidi dok. br. 98.

⁶ Odnosi se na 8. diviziju (bez jedne brigade) koja se tada vraćala iz Slovenije na Kordun. U toku prelaza preko komunikacije Generalski Stol — Tounj, ona je uništila njemačku autokolonu (vidi dok. br. 89).

⁷ Riječ je o jedinicama 35. divizije (vidi dok. br. 83).

Neprijatelj je dobro opremljen i naoružan oružjem i anglo-američkom opremom.

Makarska: Završen je podhvat u Biokovu pl. gdje su razpršeni diekovi neprijatelja izmakli u smjeru iztoka.⁸

Neprijateljski gubitci: 10 poginulih, nađeno, daljnjih 20 poginulih ocienjeno. Plien: 5 strojnica, 1 strojopuška, 2 strojosaokresa, doknadni diekovi i strjeljivo, te jedno skladište.

Djelat, vlast, zrakopl.:

24. VII vršilo je obrskubu i prevoz službenih osoba.

Djelat, nepr. zrakopl.:

22. VII u 1530 sati neprijateljski zrakoplovi napali su Kupres. Ranjena su 2 domobrana.

23. VII u 1145 sati neprijateljski zrakoplovi napali su strojničkom vatrom Dolac kod Travnika i ranili 3 grad. osobe.

Istog dana u 1131 sati 2 nepr. zrakoplova napali su teretni vlak između Ilijaša i Visokog. Oštećena su 4 kola, jedan domobran je ranjen.

23. VII u 0800 sati 4 nepr. zrakoplova napala su strojničkom vatrom uzletište kod Mostara.

Obćenito: Prigodom odbijanja manjih napadaja te sukoba partizana s našim zasjedama kod Popovače, Kutine, Pakraca i Siska poginula su 2 partizana, 3 su zarobljena i uhićeno 8 partizanskih suradnika. Vlastiti gubitci: 1 domobran poginuo, a 2 su zarobljena.

Hrvatsko-njemačko oružništvo u području sjeverozapadne Hrvatske, Zumberka i Slavonije za vrijeme od 21. VI do 15. VII pobilo je 159 partizana.

Osobitosti: Pretragom s. Runovića kod Imotskog nađeno je oko 20 skladišta s oružjem i strjeljivom anglo-američkog podrietla, koje su partizanima bacili neprijateljski zrakoplovi.

Dogodaji na želj. prugama:

Noću 23/24. VII partizani su minirali most na želj. pruzi između ž.p. Prikraj i Vrbovec.

⁸ i» Vidi dok. br. 73.

24. VII u 0910 sati između istih postaja naletio je na minu radni vlak. Izkočio je tender i 1 kola.⁹

23. VII zapaljena je želj. postaja ž.o. Čakovci. Izgorilo je robno skladište.

24. VII u 2200 sati odbijen je jači nepr. napadaj na želj. postaju Lipovljani. Istodobno minirana je pruga na 5 mjesta između ž.p. Banova Jaruga i Lipovljani.¹⁰

25. VII u 0430 sati napali su part. strojničkom vatrom želj. postaju Sv. Klara na pruzi Zagreb — Sisak. Oštećeno je više kola.

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

Po nalogu
Glavara glavnostožernog ureda
Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni pukovnik
(HELBICH)
Helbich

(M. P.)

• Prugu je minirao 3. diverzantski bataljon (Arhiv V.I.I., reg. br. 2—4, k. 121).

¹⁰ Napad na željezničku stanicu Lipovljani i miniranje pruge izvele su jedinice 12. divizije (vidi dok. br. 105).

BR. 142

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRANSTVA OD 26. JULA 1944. O DEJSTVIMA PROTIV JEDINICA NOV I POJ KOD PETRINJE, CAZINA, VRHOVINA, VRLIKE I KNINA¹

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 208/44

OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

26. VII 1944 godine.

I Obći pregled:

Veliki uspjesi u podhvatima u Lici, Hercegovini i u području Cazina.

Uspješno se nastavlja podhvat u istočnoj Bosni.

Započeo je podhvat u sjevernoj Dalmaciji.

Srušena 2 neprijateljska zrakoplova.

Partizani pale žito u Vel. župi Vuka.

II Područja:

Kordun: U nastavku podhvata u području Petrinje i Gline 22. VII naši razviđački odjeli napadnuti od premoćnih part. snaga kod s. Jame (8 km s. Gline) povukli su se na polazne postave.²

Završen je podhvat u području Cazina. Neprijatelj je pretrpio gubitke: 21 poginuo, 7 zarobljenih, 348 prebjeglih partizana. Plien: 3 strojnice, 277 pušaka.³

Spoj s Pećigradom (10 km s.z. Cazina) još nije uzpostavljen.⁴

Lika: Poduzetim napadajima popravljeno je stanje u području Babinog Potoka, Vrhovina (22 i 14 km i. Otočca) te u području Prijeboja (15 km z. Bihaća). Neprijatelj je odbačen u smjeru Korenice.⁵

¹ Original (pisan na mašini, latinicom) u Arhivu V.I.I., reg. br. 26/1—1, k. 40.

² Vidi dok. br. 140 i 141.

* Jedinice Unske grupe 4. korpusa NOVJ u borbama od 19. do 24. jula 1944. imale su 14 mrtvih i 16 ranjenih (vidi dok. br. 100).

⁴ Ustaše iz Cazina spojile su se sa ustašama u Pećigradu 24. jula 1944. Istog dana povukle su se u Cazin (vidi dok. br. 100 i 139).

⁵ i • O gubicima jedinica 35. divizije u borbama za Vrhovine i Babin Potok vidi dok. br. 83.

Prigodom napadaja na Vrhovine i Babin Potok 23. VII neprijatelj je imao 50 poginulih dok vlastiti gubitci iznose: 3 poginula i 8 ranjenih vojnika.⁶

Gračac — Knin:

U području Vrlike (20 km j.i. Knina) vode se teške borbe s jakim partizanskim snagama. Protumjere su u toku.⁷

S polazne crte Gračac — Zrmanja (17 km s.z. Knina) poduzet je podhvat u području sjeverne Dalmacije. U području 15 km s.z. Knina vode se žestoke borbe.⁸

Djelat, vlast, zrakopl.:

Izviđanje zemljišta oko Voćina, Kravarskog i Cerja gdje su javljena neprijateljska pomoćna letilišta. Prievoz tvoriva, ranjenika i službenih osoba.

Djelat, nepr. zrakopl.:

21. VII srušen je kod Konjica 1 neprijateljski zrakoplov. Dva člana posade izskočila su padobranima.

22. VII oboren je 1 lovac-bombarder kod Jablanice.

24. VII u 1900 sati neprijateljski lovci napali su strojničkom vatrom putnički vlak kod želj. postaje Jasenica-Lug (sjeverno Dubrovnika). Stroj i 3 kola su oštećeni, 2 putnika poginula i 10 ih je ranjeno.

25. VII 2 neprijateljska zrakoplova bacili su nekoliko bombi na Stolac. Pojednosti nisu javljene.

25. VII neprijateljski zrakoplovi napali su vlakove: između ž.p. Donja Vrba i Brod brzi vlak, u ž.p. Ivankovo 2 teretna vlaka, u ž.p. Mikanovci teretni vlak, u ž.p. Strizivojna-Vrpolje vojnički vlak. Oštećena su i onesposobljena 4 stroja, 2 putnička i 6 teretnih vagona. Poginuli: 1 domobran i putnica, ranjeni 3 strojovođe i 2 domobrana.

Na pruzi Brod — Sarajevo, 25. VII nepr. zrakoplovi napali su strojničkom vatrom: teretni vlak između ž.p. Kotorsko i Komarica, drugi teretni vlak u ž.p. Kotorsko, treći teretni vlak u ž.p. Rudanka te u ž.p. Doboj i Tuzla

⁷ Opširnije o tome vidi dok. br. 54, 72, 106 i 140.

⁸ Dvadeset četvrtog jula počeo je napad Nijemaca (dijelovi 264. pješadijske i 373. legionarske divizije 92. motozirovanog i 1. puka »Brandenburg«), četnika popa Đujića i ustaša na jedinice 19. divizije u Bukovici. Poslije upornih borbi koje su trajale do 28. jula Divizija je prešla u protivnapad na odsjeku Zegar — Ervenik i prisilila neprijatelja na povlačenje (vidi tom V, knj. 31, izvještaje 19. divizije od 25. jula 1944. i dok. br. 1—1, k. 119/8 i 11—1/3, k. 518 u Arhivu V.I.I.).

strojeve. Onesposobljeno je: 6 strojeva, nekoliko vagona, a 1 ložac je poginuo

Obćenito: Prilikom razviđanja i odbijanja manjih nepr. napadaja kod Kašine, Siska i Sunje poginulo je 16 partizana. Vlastiti gubitci: 2 oružnika poginula, 2 oružnika i 1 ustaški zastavnik ranjeni.

Postrojbe obranbenog zdruga u manjim sukobima i prigodom odbijanja neprijateljskih napadaja u području Slavonije i Srijema od 29. VI do 11. VII pobile su 12 partizana i zaplienile nešto ručnog vatrenog oružja. Vlastiti gubitci: 3 ustaše poginuli, 6 je ranjeno. Cieni se da su nepr. gubitci mnogo veći, ali su partizani uspjeli odvući veći dio svojih mrtvih i ranjenih.

Osobitosti:

Od 16—21. VII partizani su popalili na posjedima kod Krčedina i Novih Karlovaca (s.i. Indije) 498 krstova Ipšenice, 52 krsta ječma i 11 stogova siena, na jednom polju 7,5 jutara požete pšenice, te još 22 jutra pšenice, 3 jutra ječma i 1 jutro raži na drugom polju. Nadalje su zapalili kod s. M. Radinci kraj Rume 62 jutra žita, a na jednom dobru kod Sida 800 kgr. pšenice i 2 stoga slame.

21. VII kod s. Osojnika (5 km s.z. Dubrovnika) nestao je pričuvni nadporučnik Mogaš Mato s pratnjom prigodom obilazka postava. Vjerovatno je zarobljen, te je upućena potjera.

Događaji na želj. prugama:

22. VII odbijen je napadaj odmetnika na želj. prugu kod Blinjskog Kuta uz pomoć oklopnog vlaka i teškog oružja te protjerani partizani iz s. Petrinci (6 km j.i. Blinjskog Kuta), kojeg su partizani prolazno bili zaposjeli. Neprijateljski gubitci: 30 poginulih. Vlastiti gubitci: 1 vojnik poginuo, 16 je ranjeno.⁹

24. VII minirana je želj. pruga na više mjesta između ž.p. Sunja i Majur te ž.p. Volinja i Dobrljin.¹⁰

25. VII minirana je želj. pruga između ž.p. Staza i Saš te Garčin i Andrijevcu (na pruzi Zagreb — Vinkovci).

• Jedinice 7. divizije imale su 5 mrtvih i 29 ranjenih (vidi dok. br. 113).

⁹io i u prugu Sunja — Bosanski Novi i Karlovac — Ozalj minirao je 2. a prugu Garčin — Andrijevcu 1. diverzanski bataljon (Arhiv V.I.I., reg. br. 2—1, k. 121).

Na pruzi Karlovac — Ozalj između ž.p. Mahično i Ozalj
minirana je pruga na 2 mjesta.¹¹

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

(M. P.)

Po nalogu
Glavara glavnostožernog ureda
Pročelnik operativnog odjela
glavnostožer. pukovnik (Helbich)
Helbich

BR. 143

**IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DO-
MOBRANSTVA OD 27. JULA 1944. O NAPADU JEDINICA
NOV I POJ NA VRLIKU I O BORBAMA KOD NOVE GRADI-
ŠKE, BABINOG POTOKA, PEČIGRAĐA I U SJEVERNOJ
DALMACIJI¹**

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 209/44
OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA
27. VII 1944 godine.

I Obći pregled:

Veći uspjesi u podhvatima na Fruškoj Gori i u iztoč-
noj Bosni.

Posada iz Vrlike se povukla pred nadmoćnijim ne-
prijateljem.

Pećigrad (kod Cazina) oslobođen.

Prelieti velikih skupina neprijateljskih zrakoplova i
brojni napadaji neprijateljskih lovaca na vlakove. — Na-
padnut Šibenik, Makarska i Trogir.

Partizani nastavljaju paliti žito.

¹ Original (pisan na mašini, latinicom) u Arhivu V.I.I., reg. br.
28/1—1, k. 40.

II Područja:

Nova Gradiška:

U području j.i. Nove Gradiške odbačena je skupina partizana, koja je pokušala prijeći cestu u smjeru juga uz 15 poginulih partizana. Uništeno je i 18 čamaca na r. Savi, koje su odmetnici upotrebljavali.²

Lika: Naše i njemačke podhvatne snage, koje nadiru iz Babinog Potoka prema Korenicij naišle su na jače neprijateljski snage. Borbe su u toku.³

Cazin: Pećigrad (10 km s.z. Cazina) oslobođen je. Tom prigodom poginulo je 10, a zarobljena su 4 partizana.⁴

Gračac — Knin:

Uzpjješno se nastavlja podhvat u sjevernoj Dalmaciji uz mjestimično žilav otpor neprijatelja.⁵

Naša posada u uporištu Vrlika odolievala je već nekoliko dana napadajima premoćnih neprijateljskih snaga, ali se 25. VII morala povući pretrpjevši gubitke.

Neprijateljski gubitci su znatni, ali još nisu javljeni.⁶

Jadranska obala:

Na otoku Braču razpršena je manja skupina partizana u području 7 km z. Nerežišća.

S otoka Kaprije (16 km s.j.z. Šibenika) neprijatelj je uzmakao izpred naših podhvatnih snaga.

Djelat, vlast, zrakopl.:

Izvršilo je napadaj strojničkom vatrom na partizanske postave u području Rajlovca, zatim napalo bombama

¹ Dvadeset prva brigada 28. divizije prešla je u Bosnu 22/23. jula 1944 (vidi primjedbu br. 116 uz dok. br. 107).

³ Vidi dok. br. 82, 83 i 140 u ovoj knjizi i tom V, knj. 31, bojna relacija Zapovjedništva Operativnog područja Velebit od 9. avgusta 1944.

⁴ Vidi dok. br. 100.

⁵ Vidi primjedbu br. 8 uz dok. br. 142.

⁶ Pod pritiskom jedinica 20. divizije 8. korpusa NOVJ neprijatelj je napustio Vrliku 23. jula (vidi tom V, knj. 31, izvještaj Štaba 20. divizije Štabu 8. korpusa od 4. avgusta 1944. i dok. br. 11—1/3, k. 518 u Arhivu V.I.I.).

neprijateljsko uzletišta 35 km s.z. Banje Luke. Osim toga vršilo prienos tvoriva, ranjenika i službenih osoba te bacanje promičbenih letaka i svjetlo snimanje zemljišta.

Djelat, nepr. zrakopl.:

22. VII srušen je još 1 neprijateljski zrakoplov kod Dubrovnika.

23. VII neprijateljski zrakoplovi napali su putnički vlak kod želj. postaje Hrasno (na pruzi Dubrovnik — Metković). Poginula su 3 putnika, a više ih je ranjeno.

Istog dana napadnut je bombama Šibenik. Štete i žrtava nije bilo, jer su bombe pale u more.

24. VII bombardirana je Makarska. Ima štete i žrtava.

Istog dana neprijateljski lovci napali su vlak kod ž.p. Diklići kraj Dubrovnika. Ima žrtava.

25. VII između 1500 i 1600 sati 4 neprijateljska zrakoplova napala su želj. postaje i vlakove na pruzi Tuzla — Dobož — Derventa. Onesposobljeno je 9 strojeva, 4 osobe su poginule i 12 je ranjeno.

26. VII bombardiran je Trogir. Pojediniosti nisu javljene.

26. VII oko 1000 sati neprijateljski zrakoplovi napali su sljedeće vlakove: na pruzi Zagreb — Sisak — Novska radni vlak kod ž.p. Blinjski Kut, vojni vlak kod ž.p. Caprag, brzi i putnički vlak u želj. postaji Blinjski Kut, radni vlak u ž.p. Staza, putnički i vojni vlak u ž.p. Zivaja, vojni vlak u ž.p. Dubica, izvidnički vlak u ž.p. Novska, a na pruzi Dugo Selo — Novska — Brod radni vlak kod Banove Jaruge i putnički vlak kod Lipovljana te oklopni vlak kod Rajića, vagone i parnu dizalicu u ž.p. Moslavina-Popovača. Onesposobljeno je 12 strojeva i nekoliko vagona. Dva željezničara su ranjena.

Obćenito: Odbijeno je nekoliko napadaja na osiguranja žetve u Slavoniji i osiguranje radova bez vlastitih gubitaka. Tom prigodom poginuo je kod Sunje 1 partizan.

U području sjeverno Ludbrega uhićeno je 40 vojnih neposlušnika, a iz s. Karlovec kod Ludbrega prijavilo se 15 vojnih neposlušnika i predao 1 partizan.

Osobitosti:

Od 20—23. VII noću odmetnici su zapalili kod Ugričovaca kraj Zemuna 2 vagona pšenice, a kod Bačinaca 66 jutara te kod Putinaca kraj Indije 18 jutara pšenice. Na-

dalje u području Indije ukupno 120 jutara požete pšenice, a u području s.z. Rume 15 vagona pšenice i 5 vagona siena.

Događaji na želj. prugama:

25. VII naletio je na minu vlak kod Ostrožca kraj Konjica. Izkliznuo stroj i 4 kola.

25. VII u 0745 sati između ž.p. Našice i Našička Breznica naletio je na minu putnički vlak. Stroj i 3 kola izkliznula. Dva putnika poginula.⁷

26. VII između ž.p. Blinjski kut i Sunja naletio je na minu radni vlak. Jedna kola su oštećena.⁸ Istog dana u 1250 sati između ž.p. Staza i Šaš izkliznuo je na miniranoj pruzi radni vlak. 5 kola je izbačeno.⁹

26. VII naletio je na minu radni vlak između ž.p. Sunja i Majur. Noć prije toga minirana je pruga na istom mjestu.¹⁰

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

(M. P.)

Po nalogu
Glavara glavnostožernog ureda
Zast. poručnika operat. odjela
glavnostožer. podpukovnik (Bestal)
Bestal

⁷ Vidi dok. br. 109.

⁸ • i ¹⁸ Mine je postavio 2. diverzantski bataljon (vidi tom V, knj. 31, izvještaj Štaba 2. diverzantskog bataljona Štabu 4. korpusa NOVJ od 23. avgusta 1944).

BR. 144

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRANSTVA OD 28. JULA 1944. O DEJSTVIMA PROTIV JEDINICA NOV I POJ KOD OGULINA, NA BUKOVICI, JUŽNO OD KNINA I NA MLJETU¹

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 210/44

OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

28. VII 1944 godine.

I Obći pregled:

Odpočeo je podhvat u području Dobož — Tešanž — Teslić — Kotor-Varoš — Maglaj.

Uspjeh u podhvatu kod Nevesinja i u iztočnoj Bosni.

Uspješno se nastavlja podhvat u sjevernoj Dalmaciji.

Napadaj neprijateljskih zrakoplova na Benkovac i Bileće.

Srušen je 1 neprijateljski zrakoplov.

II Područja:

Ogulin: Započeo je podhvat u području Bosiljeva (15 km s.s.i. Ogulina).²

Partizani su izvršili prepad na jednu obskrbnu prešelicu kod Ogulina i nanieli joj manje gubitke. Progon neprijatelja je u toku.

¹ Original (pisan na mašini, latinicom) u Arhivu V.I.I., reg. br. 28/1—1, k. 40.

² Štab 11. korpusa javio je o tome depešom 27. jula Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske slijedeće: »U cilju osiguranja komunikacija Josipdol — Karlovac, nepr. napravio ispade sa 3 kolone na oslobođeni teritorij na sektoru Bosiljevo. Kolona koja je došla preko Stativa do Ladešić-Drage odbijena je. XIII. div. odbacila ju je na polazne položaje. Nepr. kolona od 300 vojnika sa 3 tenka i 2 blindē koja je pošla od Generalaskog Stola preko Lešća na Bosiljevo sačekana je kod Ertića od jedinica II. brigade i dobrim manevrom opkoljena. Za vrijeme borbe nije uspelo uništenje te kolone. Neprijatelj je dobio pojačanje od 500 ustaša i 3 topa iz Ogulina i uspio spasiti opkoljene snage. U sadejstvu sa jedinicama I. brig. nepr. je razbijen i povukao se prema Lešću. Rezultati 50 mrtvih i ranjenih. Naši gubitci 3 mrtva i 3 ranjena. Istakao se IV. bat. II. br. (vidi dok. br. 98 u ovoj knjizi i dok. br. 1—1, k. 119/10 u Arhivu V.I.I.).

Gračac — Knin:

Podhvat protiv neprijatelja u sjevernoj Dalmaciji nastavlja se po osnovi.

Neprijatelj pokušava uzmaći prema Velebit pl. i dalje na sjever, te preko ceste Knin — Drniš na iztok, gdje naše postrojbe vode uspješne borbe s neprijateljem na zapornim postavima.³

Jadranska obala:

Njemačke borbene skupine naišle su na jače neprijateljske snage na o. Mljetu.⁴

Kod Bola na o. Braču neprijatelj je protjeran. Uništen je 1 neprijateljski obiskrbni čamac.

Djelat, vlast, zrakopl.:

27. VII. vršilo razvidanje neprijatelja u suradnji s podhvatnim skupinama u Vel. župi Vuka, te je vršilo prienos tvoriva i vojničkih osoba.

Djelat, nepr. zrakopl.:

20. VII neprijateljski lovci napali su strojničkom vatrom i bombama Han kod Sinja (15. km s.i. Sinja).

25. VII nepr. zrakoplovi napali su strojnicama i bombama Bileće.

26. VII. dva nepr. zrakoplova napali su strojničkom vatrom seljake na polju kod Mošćenice i Češkog Sela kraj Siska.

26. VII. oko 13.00 sati srušio se jedan američki lovac kod Sv. Križ (5 km. j. Krapine) i eksplodirao. Od eksplozije ranjeno je dvoje djece.

Istog dana oko 12.00 sati spustio se padobranom jedan američki zrakoplovac u s. Hrebine kraz Zaprešića. Oružnička obhodnja iz Zaprešića zaplienila je padobran, dok je zrakoplovac nestao.

27. VII. u 10.30 sati nepr. zrakoplovi napali su Benkovac bombama. Šteta je neznatna. 2 osobe su poginule, 1 ustaša i 1 građanin ranjeni.

Istog dana oko 10.15 sati nepr. lovci napali su dva teretna vlaka između ž.p. Zepče i Vinište te između ž.p. Ševarlije i Trbuk. Pojedinosti nisu javljene.

³ Vidi dok. br. 140 i 142.

⁴ Na Mljetu nije bilo jačih snaga NOV i POJ. U julu su sa Visa na Mljet prelazili manji dijelovi 26. divizije (vidi primjedbu br. 5 uz dok. br. 32).

27. VII napali su neprijateljski lovci 2 teretna vlaka u ž.p. Lisičići.

Obćenito:

U toku manjih djelatnosti i odbijanja manjih napadaja partizana kod Kutine, Omiša, Imotskog i Tarčina poginulo je 5 partizana, zarobljen 1, a zaplijenjene su 2 puške i 3 bacača. Vlastiti gubitci: 1 domobran poginuo, 1 ustaša i 4 domobrana ranjeni.

Osobitosti:

Noću 21/22. VII zapalili su partizani na dobru kod Novih Karlovaca (sjeveroistočno Sida) 60 jutara pšenice, a kod Starih Jankovaca (j.i. Vinkovaca) 125 krstova pšenice.

Događaji na želj. prugama:

27. VII u 0950 sati na pruzi Banova Jaruga — Pakrac naletio je na minu oklopni vlak kod ž.p. Brezine-Bujavica. Izkočila su 4 kola. Jedan ustaša poginuo, a 4 su ranjena.⁴

27. VII u 0600 sati između ž.p. Karlovac i Mahično naletio je na minu oklopni vlak. Stroj i službena kola izkočili i oštećena je želj. pruga. Žrtava nema.⁶

27. VII u 1200 sati između ž.p. Porječani i Visoko na pruzi Sarajevo — Brod napadnut je brzi vlak, koji je prije toga naletio na minu. Stroj i 3 kola izkliznuli. Poštanska kola su zapaljena. 2 njemačka vojnika ubijena, a ostali zarobljeni. Putnici su opljačkani i odnešeno 3,500.000 kuna službenog novca.

Na pruzi Banova Jaruga — Novska 26. VII u 2230 sati između ž.p. Banova Jaruga i Lipovljani minama je oštećena želj. pruga.⁷

Noću 26/27. VII minirana je želj. pruga kod želj. postaje Županja.

27. VII minirana je želj. pruga između ž.p. Luka i Pušća-Bistra te skretnice na želj. postaji Pušća-Bistra. Promet se vrši prelaženjem.⁸

⁵ i ⁷ Vidi dok. br. 109.

¹⁰ i ¹¹ Mine su postavili diverzanti 2. diverzantskog bataljona (vidi tom V, knj. 31, izvještaj Štaba 2. diverzantskog bataljona Štabu 4. korpusa NOVJ od 23. avgusta 1944. i dok. br. 2—4, k. 121 u Arhivu V.I.I.).

⁸ Prugu je minirao 3. diverzantski bataljon u sadejstvu sa Omladinskim bataljonom Zapadne grupe NOP odreda (Arhiv V.I.I., reg. br. 2—4, k. 121).

27. VII u 0745 sati eksplodirale su 2 mine u jednim putničkim kolima na glavnom kolodvoru u Zagrebu. «

28. VII u 0130 sati minama je oštećena želj. pruga Zagreb — Karlovac između ž.p. Lazina i Domagović.

28. VII u 0518 sati između ž.p. Greda i Sisak naletio je na minu putnički vlak. Stroj je prevrnut i pruga zakrčena.¹⁰

28. VII u 0600 sati između ž.p. Dubica i Zivaja naletio je na minu putnički vlak. Pojediniosti nisu poznate.¹¹

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

(M. P.)

Po nalogu
Glavara glavnostožernog ureda
Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni pukovnik
(HELBICH)
Helbich

BR. 145

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRA NSTVA OD 29. JULA 1944. O NAPADU JEDINICA NOV I POJ NA KOLONU KOD OGULINA, NA UPORIŠTA KOD KNINA I O BORBAMA KOD OTOČCA I GRAČACA¹

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 211/44

OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

29. VII 1944 godine.

I Obći pregled:

Teslić i Tešanj oslobođeni.

Uspjeh u podhvat u kod Ogulina i Gračaca.

Uspješno se nastavlja podhvat u iztočnoj Bosni.

Nastavlja se djelatnost neprijateljskog zrakoplovstva na obskrbne preselice i vlakove.

¹ Original (pisan na mašini, latinicom) u Arhivu V.I.I., reg. br. 28/1—1, k. 40.

Sarajevo i Makarska napadnuti iz zraka.
Oborena 3 neprijateljska zrakoplova.

II Područja:

Ogulin: Partizani koji su bili napali jednu preselicu kod Ogulina, progonjeni od naših borbenih postrojbi, naišli su na našu zasjedu, koja ih je razpršila. Nađeno 40 poginulih partizana, a čini se da su gubitci znatno veći (Dnevno izvješće br. 210).²

Uspješno se nastavlja podhvata u području Generalskog Stola i Bosiljeva (16 km s.i. i 15 km s.s.i. Ogulina).³

Lika: Naše i njemačke borbeno skupine napale su i razpršile jednu neprijateljsku skupinu u području Babinog Potoka (22 km i. Otočca). Neprijatelj je dobro naoružan i opremljen. Palo je 5 partizana. Zaplijenjeno je više pušaka i uništen jedan logor baraka.⁴

Gračac — Knin:

U nastavku podhvata u sjevernoj Dalmaciji protunapadajem iztočno od Kosovog Polja odtorečena je borbeno skupina na zaprečnim postavima iztočno od ceste Knin — Drniš.⁵ Pojačan je pritisak neprijatelja sjeverno Knina.⁶

U području 22 km j. Gračaca obkoljene su manje skupine partizana, dok su glavne snage neprijatelja uzmakle u Velebit.

Neprijateljski gubitci: 26 poginulih izbrojeno, daljnjih 50 poginulih ocijenjeno, 2 su zarobljena. Plieni: 3 strojnice, 56 pušaka, 1 poljska pekarnica i previjalište, 4 skladišta odjeće i opreme, 1 skladište kukuruza i 26 mina.⁷

Jadranska obala:

Između o. Hvara i poluotoka Pelješca 4 englezka borbeno čamca napali su našu brodopratnju. Napadaj je odbijen. Oštećen je jedan obalni motorni brod i 1 čamac za izkrcavanje.

² Vidi dok. br. 98.

* Vidi primjedbu br. 2 uz dok. br. 144.

¹ Vidi dok. br. 82 i 83.

⁵ Vidi dok. br. 140.

• Vidi dok. br. 142.

⁷ O gubicima 9, 19. i 20. divizije 8. korpusa NOVJ u borbama od 23. do 28. jula vidi dok. br. 140 i 148 u ovoj knjizi i dok. br. 11—1/3, k. 518 u Arhivu V.I.I.

Jugozapadno od Primoštena obalne bitnice otvorile su vatru na neprijateljske brze čamce i prisilile ih na uzmak.

Djelat, vlast, zrakopl.:

28. VII naše je zrakoplovstvo izvršilo oružano razviđanje područja Zvornika, Majevice pl. i doline r. Bosne, zatim područja Tešanj — Teslić, gdje je surađivalo s podhvatnim skupinama.

Nadalje je izvršilo razviđanje puta Koprivnica — Đurđevac, gdje su uočene štete na cesti.

Osim toga vršilo je prienos tvoriva, novca i službene pošte te prijevoz vojnih osoba. Nadalje je bacalo promičbene letke u području Vel. župe Vuka i području Tešanj — Teslić.

Djelat, nepr. zrakopl.:

Pješačkim oružjem i protuzrakoplovnim topničtvom oboren je jedan neprijateljski bombarder u području obale, a drugi je srušen u more.

Doznaje se da su 19. VII četiri nepr. lovca napala njemačku samovoznu preselicu kod uporišta Srb (na obokrbnoj cesti Bihać — Knin). Tri teretna samovoza su izgorila, jedan vojnik je poginuo a 7 ih je ranjeno.

27. VII neprijateljski zrakoplovi ponovno su napali Makarsku bez učinka.

28. VII oko 0930 sati 6 nepr. zrakoplova-lovaca bombardiralo je Sarajevo. Poginulo je i ranjeno nekoliko vojnika. Šteta je neznatna. Jedan napadački zrakoplov je srušen.

Noću 28/29. VII nekoliko nepr. zrakoplova preletilo je sjeveroiztočnu granicu državnog područja i doprlo do Siska i Karlovca odakle su se vratili obratnim smjerom, t.j. prema s.i.

28. VII između 1000 i 1100 sati neprijateljski lovci bombarderi napali su bombama samovoznu preselicu i povoz kod Tešnja, zatim vlakove kod Trbuka i Zepča (na pruzi Brod — Sarajevo), vlak između Bile i Viteza (na pruzi Travnik — Lašva) te vlak kod Lisičića (na pruzi Konjic — Mostar). Oštećena su 4 samovoza, 2 stroja i nekoliko vagona. Žrtava ima malo.

Obćenito: Opaža se jača napadačka djelatnost partizana na cestama. Tako su 21. VII partizani napali našu preselicu 5 km j.i. D. Lapca. Izgorio je 1 teretni samovoz, a 1 kola, 2 konja i 3 puške izgubljene su. Tri domobrana su nestala.

20. VII naišao je na minu kod Skočaja (6 km j. Bihaća) jedan njemački samovoz. Samovoz je uništen i 1 častnik ranjen.

25. VII na cesti Zagreb — Varaždin napali su partizani njemački samovoz, oštetili ga i ranili njemačkog častnika.

Događaji na želj. prugama:

28. VII u 0830 sati između ž.p. Sisak i Greda naletio je na minu izviđački vlak. Oštećeno je 30 m. želj. pruge."

Na pruzi Sunja — Bos. Novi 28. VII u 0945 sati između ž.p. Dobrljin i Ravnice naletio je na minu teretni vlak. Uništena su štitna kola, a stroj je izkočio.

Na pruzi Banova Jaruga — Daruvar noću 28/29. VII partizani su napali želj. postaje: Poljana i Bijela. Pojediniosti nisu javljene.⁹

28. VII u 2300 sati između ž.p. Lipovljani i Banova Jaruga minirana je želj. pruga na 6 mjesta.

28. VII popravljene su i predane prometu sljedeće želj. pruge: Zagreb — Sisak, Zagreb — Karlovac, Sunja — Novska i Zaprešić — Varaždin.

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

(M. P.)

Po nalogu
Glavara glavnostožernog ureda
Pročelnik operativnog odjela
Glavnostožerni pukovnik (Helbich)
Helbich

⁸ Prugu je minirao 2. diverzantski bataljon (Arhiv V.I.I., reg. br. 2—4, k. 121).

* U depeši Štaba 6. korpusa Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske o tome piše: »28/29. VII. jedinice XII. div. napale su nepr. posadu na mostu preko potoka Bijela na pruzi Pakrac — B.fanova] Jaruga i još na jedan most u neposrednoj blizini. Iz jednog bunkera neprijatelj je odmah pobjegao. Oba su bunkera likvidirana i oba mosta porušena. Jedan je bio dug 18, a drugi 6 metara. Ubijeno 3 i zaplijenjene 3 puške. Mi 2 mrtva i 3 ranjena«. (Arhiv V.I.I., reg. br. 1—1, k. 119/7.)

BR. 146

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRANSTVA OD 30. JULA 1944. O DEJSTVIMA PROTIV JEDINICA NOV I POJ KOD LEPOGLAVE, VINKOVACA, SISKA, GRAČACA I KNINA¹

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 212/44.

OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

30. VII 1944 godine.

I Obći pregled:

Oslobođen Prnjavor.
Odpočeo podhvat u području Ivaneca.
Uspješno se nastavlja podhvat u istočnoj Bosni i u području Teslića.
U Gornji Vakuf ušli su odmetnici.
U području Knina spustilo se navodno 300 nepr. padobranaca.²
Neprijateljski zrakoplovi ponovo su položili mine u Dunav.
Jedan neprijateljski zrakoplov oboren.

II Područja:

Varaždin: 28. VII odpočeo je podhvat postrojbi P.T.S.-a i hrvatsko-njemačkog redarstva u području sjeveroistočno Ivaneca, sa svrhom čišćenja područja Ivanec — Lepoglava — Bednja do hrvatsko-njemačke granice.

Vinkovci — Županja:

U toku je podhvat čišćenja područja između želj. pruge Strizivojna-Vrpolje — Vinkovci i r. Save. Podhvatne skupine zaposjele su zaporne postave na sjeveroiztoku i jugu.

Sisak: U podhvat u ustaških i kozačkih postrojbi 20., 21. i 22. VII u području Gore, ubijeno je 10 partizana, a 2 su zarobljena.³

¹ Original (pisan na mašini, latinicom) u Arhivu V.U., reg. br. 30/1—1, k. 40.

² i ³ Navedeni podaci nisu bili tačni.

³ Vidi primjedbu br. 3 uz dok. br. 140.

Gračac — Knin:

Završen je podhvat u području Gračac — Knin. Jedna neprijateljska skupina odbačena je s visa sjeverno od Zegara (15 km j. Gračaca).⁴

Nastavlja se pritisak neprijatelja na cestu Drniš — Knin — Bos. Grahovo.⁵

Jadranska obala:

Zapaženo je kretanje neprijateljskih brodova na moru zapadno od Zadra. Poduzete su protumjere proti neprijatelju, koji se prikuplja na o. Rabu.

Djelat, nepr. zrakopl.:

28. VII neprijateljski zrakoplovi minirali su Dunav kod Dalja i Aljmaša.

28. VII srušio se 1 američki zrakoplov kod s. Gotalovec (10 km j.i. Ivanca). Zrakoplov se smrskao, a pilot je poginuo.

Obćenito: Noću 24/25. VII partizani su zapalili 44 jutra pšenice 8 km i. Rume i 3.5 jutra kod Calme (13 km s.z. Mitrovice).

25. VII u 1130 sati naišla je na minu i potonula tenglenica »Raviojla« na Dravi kraj D. Miholjca. 4 člana posade su poginula, a 10 ih se spasilo.

26. VII naša razviđačka skupina kod s. Mlakva (18 km s.i. Gospića) protjerala je 1 partizansku skupinu bez gubitaka. Neprijateljski gubitci: 8 mrtvih.

26. VII poslie podne partizani su napali teretni samovoz kod s. Gurkovec (3 km s. D. Zeline), ranili 1 ustašu, koji je uspio pobjeći, a 6 građanskih osoba odveli.

Osobitosti:

Zapovjedništvo obalnog odsjeka Lika javlja da se 28. VII. kod Suhog Polja (j.i. Knina) spustilo oko 300 neprijateljskih padobranaca. Viest se izpituje.

Doznaje se da partizani pljačkaju stoku u zapadnoj Bosni za Anglo-Amerikance te je zaklanu prenose zrakoplovima u Italiju (neizpitano izvješće).⁶

Do godaji na želj. prugama:

28. VII u 2130 sati između ž.p. Blinjski Kut i Sunja napadnuta je strojničkom vatrom vojnička preselica. 4 vojnika su ranjena.

⁴ Vidi dok. br. 142.

⁵ Pritisak su vršile jedinice 9. i 20. divizije (vidi dok. br. 54, 72, 106 i 140 u ovoj knjizi i dok. br. 1—1, k. 119/8 i 11—1/3, k. 518 u Arhivu V.I.I.).

28. VII između ž.p. Blagaj i Svodna (na pruzi Bos. Novi — Prijedor) naletio je na minu teretni vlak. Stroj i 3 kola su izbačeni.

29. VII u 0030 sati između ž.p. Sunja i Majur naletio je na mine njemački oklopni vlak. Oštećena su 4 kola i želj. pruga.⁷

Istog dana između ž.p. Rudice i Blatna (na pruzi Bos. Novi — Krupa) naletio je na minu radni vlak. Stroj i 3 kola izbačeni. Iste noći između istih želj. postaja minirana je pruga.⁸

30. VII na pruzi Zaprešić — Varaždin kod želj. postaje Pušća-Bistra naletio je na minu putnički vlak. Ima ranjenih.⁹

Noću 28/29. VII minirana je želj. pruga između ž.p. Vrba i Garčin (na pruzi Brod — Vinkovci) te pruga između ž.p. Poljana i Kukunjevac (na pruzi Banova Jaruga — Lipik).¹⁰

Noću 29/30. VII minirana je želj. pruga između ž.p. Ludina i Moslavina-Popovača.

Iste noći minirana je želj. pruga između ž.p. Staza i Šaš (na pruzi Sisak — Novska). Pojednosti nisu poznate.¹¹

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

(M. P.)

Po nalogu
Glavara glavnostožernog ureda
Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni pukovnik
(HELBICH)
Helbich

^{7, 8 i 11} Mine je postavio 2. diverzantski bataljon (vidi tom V, knj. 31, izvještaj Štaba 2. diverzantskog bataljona Štabu 4. korpusa NOVJ od 23. avgusta 1944).

⁹ Diverziju su izvršili dijelovi 3. diverzantskog bataljona i Omladinskog bataljona Zapadne grupe NOP odreda 10. korpusa NOVJ (Arhiv V.U., reg; br. 2—4, k. 121).

¹⁰ Prugu Brod — Vinkovci minirao je jedan bataljon Diljskog NOP odreda uz pomoć diverzanata 1. diverzantskog bataljona a prugu Banova Jaruga — Lipik dijelovi 12. divizije (vidi dok. br. 105 u ovoj knjizi i dok. br. 1—1, k. 119/6 i 2—4, k. 121 u Arhivu V.U.).

BR. 147

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRANSTVA OD 31. JULA 1944. O NAPADU JEDINICA NOV I POJ NA UPORIŠTE KOD SISKA I PODRAVSKE SLATINE I NA ŽELJEZNIČKE KOMUNIKACIJE¹

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 213/44
OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA
31. VII. 1944 god.

I Obći pregled:

Uspjeh u podhvatima kod Podravske Slatine.
Uspješno se nastavljaju podhvatima u području Teslić — Prnjavor, u Hercegovini i istočnoj Bosni.
Slavonski i Bosanski Brod ponovno jako bombardirani. Ima štete i žrtava.
Napadaji neprijateljskih lovaca na vlakove i želj. postaje.

II Područja:

Zagreb: Započeo je podhvat čišćenja na r. Savi u području Vel. Gorice (14 km j.i. Zagreba). Razoreno je više plovnih sredstava, kojima su se koristili odmetnici.

Sisak: 29. VII obhodnja ustaša i oružnika odbila je napadaj jače skupine partizana kod s. Prelošćica (10 km j.i. Siska) uz 17 poginulih partizana. Plien: 2 strojosamokresa, 3 puške. Jedan vojničar poginuo, 2 vojničara i 1 oružnik ranjeni.

Podr. Slatina:

Odbijen je napadaj neprijatelja na jedno uporište j.i. Podravske Slatine uz 30 poginulih i 70 ranjenih partizana.²

¹ Original (pisan na mašini, latinicom) u Arhivu V.I.I., reg. br. 31/1—1, k. 40.

* Stab Istočne grupe NOP odreda javio je o tome Štabu 6. korpusa NOVJ slijedeće: »25.VII. o. g. jedinice ovoga odreda (odnosi se na Podravski NOP odred — prim. red.) napale su neprijatelja u selu Zdenci. Pored ustaške jurišne satnije u mjestu su bile još neke neprijateljske jedinice, svega oko 380 vojnika, naoružanih puškomitraljezima, teškim mitraljezima i 3 laka bacača mina. Bili su utvrđeni u rovovima i 2

Jadranska obala:

Otok Rab očišćen je od neprijatelja.

Djelat, vlast, zrakopl.:

29. VII naše je zrakoplovstvo razviđalo javljeno neprijateljsko uzletište kod Kulaša (s.z. Teslića), ali nije opaženo ništa sumnjivo. Isto tako izvršena su izviđanja oko lica Seseva i Sanskog Mosta. Nadalje je vršilo prienos tvoriva i vojnih osoba.

30. VII izvršilo je izviđanja u području Koprivnice, Novi Grada Podravskog te područja Zenica — Begov Han sa uspjehom, a u suradnji s podhvatnim postrojbama.

Nadalje je izvršilo izviđanje zemljišta kraj Čazme i Voćina, gdje su uočena zemljišta pogodna za spuštanje neprijateljskih zrakoplova.

Osim toga izvršilo je i prienos tvoriva te prevoz vojnih i službenih osoba.

Djelat, nepr. zrakopl.:

30. VII od 1100 sati do 1125 sati oko 120 neprijateljskih zrakoplova u 4 vala ponovno je bombardiralo Sl. i Bos. Brod. Ima štete i žrtava.

Istog dana napali su nepr. zrakoplovi želj. postaju Dubica i zapalili nekoliko vagona.

30. VII od 1020 do 1040 sati nepr. zrakoplovi napali su sljedeće vlakove:

— putnički vlak kraj želj. postaje Staza (na pruzi Sisak — Novska);

— vojnički vlak u želj. postaji Mikanovci;

— teretni vlak u ž.p. Ivankovo;

— putnički vlak i vojni vlak u ž.p. Đeletovci, te

— teretni vlak između ž.p. Martinci i Kukujevcu, sve na želj. pruzi Strizivojna-Vrpolje — Zemun.

Oštećeno je: 6 strojeva i nekoliko vagona. Poginulo je 5 osoba, a ranjeno 9.

Američki lovac, koji se 28. VII srušio, pao je kod s. Gotalovo (14 km s.i. Koprivnice), a ne kod s. Gotalovec (spoj dnevno izvješće br. 212).

manja bunkera, jedan na cesti od Bankovaca a drugi od Orahovice. Naše jedinice su bile u jačini oko 80 boraca naoružani sa 7 mitraljeza i 3 šmajsera. Zaplijenjena je neprijateljska komora i nešto arhiva. Neprijatelj je imao 9 mrtvih i 7 ranjenih vojnika. Na našoj strani nije bilo gubitaka ni u ljudstvu ni u materijalu«. (Arhiv V.I.I., reg. br. 31—3, k. 1619).

Obćenito: Prigodom razviđanja i manjih sukoba s neprijateljem kod Ivanić-Grada i Petrinje nanieti su partizanima gubitci u mrtvima i ranjenima, ali nisu poznati, jer su ih partizani uspjeli odbaciti. Vlastiti gubitci: 2 ustaše poginula, a 4 su ranjena.

Događaji na želj. prugama:

31. VII u 0540 sati između ž.p. Zagreb iztočni kolodvor i Sesvete naletio je na minu domobranski radni vlak. Izkliznuo je stroj i 10 kola. Pruga je prekinuta.³

Noću 29/30. VII minirana je želj. pruga između ž.p. Sunja i Majur.⁴

30. VII popravljena je želj. pruga i uzpostavljen promet na pruzi Križevci — Bjelovar.

Istog dana popravljena je želj. pruga Dugo Selo — Banova Jaruga i predana prometu.

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

(M. P.)

Po nalogu
Glavara glavnostožernog ureda
Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni pukovnik
(HELBICH)
Helbich

* Minu su postavili borci 3. diverzantskog bataljona (Arhiv V.I.I., reg. br. 2—1, k. 121).

* Prugu su minirale jedinice 7. divizije (vidi dok. br. 114).